

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขและการนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ผลการสำรวจ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1.1.1 ผลการสำรวจบริบทชุมชน (ตารางที่ 7)
- 1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ (ตารางที่ 8-10)
- 1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (ตารางที่ 11-22)

1.2 ผลการสำรวจ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1.2.1 ผลการสำรวจบริบทชุมชน (ตารางที่ 23)
- 1.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ (ตารางที่ 24-26)
- 1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (ตารางที่ 27-39)

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยภาคสนาม

2.1 ผลการวิจัยภาคสนาม กรณีศึกษา อบต. ชั้น 1: อบต.เมืองเก่า จังหวัดขอนแก่น

- 2.1.1 บริบทชุมชนใน อบต. เมืองเก่า
- 2.1.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
- 2.1.3 ผลจากการสนทนากลุ่ม

2.2 ผลการวิจัยภาคสนาม กรณีศึกษา อบต. ชั้น 2: อบต. ห้วยทะเล จ.นครราชสีมา

- 2.2.1 บริบทชุมชนใน อบต. ห้วยทะเล
- 2.2.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก
- 2.2.3 ผลจากการสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาของ
อบต. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัย
ภาคสนาม

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ผลการสำรวจ อบต. ชั้น 1

1.1.1 ผลการสำรวจบริบทชุมชน

การศึกษาบริบทชุมชนในพื้นที่ อบต.ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เอกสารหลายแหล่ง ผลจากการศึกษาจะนำเสนอสภาพบริบทชุมชนโดยภาพรวมของ อบต.ชั้น 1 ทั้ง 4 แห่ง ข้อมูลที่นำเสนอ ได้แก่

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับ อบต. ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้เป็นคือ แผนพัฒนาตำบล พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) รายงานข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2545 เอกสารข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2544-2545 และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี พ.ศ.2544-2545
- 2) ข้อมูลด้านสังคมวัฒนธรรม ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้เป็นคือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ. 2544 ข้อมูลของสำนักงานทะเบียนอำเภอ ปี พ.ศ. 2545
- 3) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้เป็นคือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ.2544 แผนพัฒนาตำบล พ.ศ.2545 และแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)
- 4) ข้อมูลด้านการเมืองการปกครอง ได้จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารต่อไปนี้เป็นข้อมูลด้านการปกครอง ได้จากการสัมภาษณ์กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน (กรกฎาคม-ตุลาคม 2545) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารได้จากการศึกษาเอกสารของ อบต. (ในข้อ 1)
- 5) ข้อมูลด้านการศึกษา ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้เป็นคือ ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ปี พ.ศ. 2545 แบบรายงานการศึกษา (ภาคสถิติ) และรายงานครู (รศ. 2 และ รค. 2) ข้อมูล 10 มิถุนายน 2545
- 6) ข้อมูลสภาพปัญหาในพื้นที่ ได้จากการศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาตำบล ปี พ.ศ. 2545 และแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)

สภาพบริบทของชุมชนใน อบต.ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 บริบทชุมชนใน อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. เมืองเก่า	อบต. โคกกรวด	อบต. หมูสี	อบต. ขามใหญ่	เฉลี่ย/ฐานนิยม
1. ข้อมูลเกี่ยวกับ อบต.					
1.1 ปีที่จัดตั้ง	2538	2538	2538	2538	2538
1.2 พื้นที่ (ตร.กม.)	39.54	64.17	109.19	58	67.72
1.3 ระดับการพัฒนา	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3*
1.4 สถานะทางการคลังปี 2544					
รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน	20,375,000	6,487,000	8,261,156	12,020,987	11,786,035
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	1,200,000	802,300	1,311,500	1,630,700	1,236,125
รายจ่ายรวมเงินอุดหนุน	19,869,070	5,843,619	6,583,498	10,141,653	10,609,460
1.5 บุคลากร					
ก. จำนวนสมาชิก อบต.	32	28	34	48	36
(ชาย/หญิง)	(28 / 4)	(22 / 6)	(32 / 2)	(44 / 4)	(32/4)
ระดับการศึกษา					
จบประถมศึกษา	-	17	19	20	14
จบ ม.ต้น	5	3	4	8	5
จบ ม.ปลาย	9	4	7	6	7
จบอนุปริญญา	14	2	3	5	6
จบปริญญาตรี	4	2	1	9	4
ข. จำนวนพนักงานส่วน	15	12	12	21	15
ตำบล					
ระดับการศึกษา					
จบประถมศึกษา	-	-	-	-	-
จบ ม.ต้น	-	-	-	-	-
จบ ม.ปลาย	-	3	2	5	3
จบอนุปริญญา	5	5	4	6	5
จบปริญญาตรี	10	4	6	10	8
2. ข้อมูลด้านสังคมวัฒนธรรม					
2.1 จำนวนประชากรรวม (คน)	19,566	13,919	11,183	25,615	17,571
(ชาย/หญิง)	(9,756 / 9,810)	(6,559 / 7,360)	(5,667 / 5,516)	(12,546/13,069)	(8,632/8,939)
2.2 จำนวนครัวเรือน	4,725	2,890	2,628	4,321	3,641
2.3 ลักษณะชุมชน	ชนเมือง	ชนเมือง	ชนเมือง	ชนเมือง	ชนเมือง
2.4 การนับถือศาสนา	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ
จำนวนวัด (แห่ง)	7	12	16	13	12

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. เมืองเก่า	อบต. โคกกรวด	อบต. หมูสี	อบต. ขามใหญ่	เฉลี่ย/ฐานนิยม
2.5 ปัญหาด้านสังคมวัฒนธรรม	ยาเสพติดระบาด เบาบางในกลุ่ม เยาวชนและผู้ใช้ แรงงาน	ยาเสพติดแพร่ ระบาดเบาบาง/ ครอบครัวขาด ความอบอุ่น	การแพร่ระบาด ของยาเสพติดเบา บางในกลุ่มผู้ใช้ แรงงาน	ยาเสพติดระบาด เบาบาง/ผู้สูงอายุ ขาดการดูแล	ยาเสพติดระบาด เบาบาง/ครอบครัว ขาดความ อบอุ่น
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ					
3.1 อาชีพ					
เกษตรกรรม (ร้อยละ)	62.17 (ทำนา)	70.00 (ทำนา)	67 (ทำสวน, ไร่)	50.77 (ทำนา, ไร่)	62.48
รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ)	29.98	20.00	23.00	42.63	28.90
อื่นๆ (ร้อยละ)	7.85	10.00	10.00	6.60	8.62
3.2 รายได้ครัวเรือนต่อปี (บาท)	103,333	76,611	150,000	70,248	100,048
อัตราค่าจ้างต่อคนต่อวัน (บาท)	130	164	140	120	139
3.3 ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยี					
พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	13,902	31,913	27,171	11,000	20,996.5
การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	ส่วนใหญ่มี กรรมสิทธิ์	จับจองที่ทำกิน แต่ไม่มีเอกสาร สิทธิ์เพราะเป็น พื้นที่ของทาง ราชการทหาร	ส่วนใหญ่มี กรรมสิทธิ์	ส่วนใหญ่มี กรรมสิทธิ์	ส่วนใหญ่มี กรรมสิทธิ์
การใช้เครื่องจักรกล	ใช้รถไถขนาด เล็ก	ใช้รถไถขนาด เล็ก	ใช้รถไถขนาด กลาง, ใหญ่	ใช้รถไถขนาด เล็กและ แรงงานสัตว์	ใช้รถไถขนาด เล็ก
การใช้ปุ๋ยและสารเคมี	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์ ใช้ขี้เถ้าแมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์ ใช้ขี้เถ้าแมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์ ใช้ขี้เถ้าแมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์ ใช้ขี้เถ้าแมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์ ใช้ขี้เถ้าแมลง
3.4 สภาพแรงงานในตำบล					
พื้นที่ทำงาน	ทำงานในพื้นที่ ร้อยละ90	ทำงานในพื้นที่ ร้อยละ90	ทำงานในพื้นที่ ร้อยละ85	ทำงานในพื้นที่ ร้อยละ 90	ทำงานในพื้นที่ ร้อยละ 87.5
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	4.3	-	-	3.41	1.92
3.5 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	ราคาผลผลิตตก ต่ำ/ว่างงาน/ขาด เงิน	ราคาผลผลิต ตกต่ำ/มีหนี้สิน/ ขาดความรู้เรื่อง เกษตรแผนใหม่	ประชาชนขาด ความรู้ในการ ประกอบอาชีพ	ราคาผลผลิตตก ต่ำ ไม่มีตลาด รองรับ/ไม่มีทุน	ราคาผลผลิตตก ต่ำ/ว่างงาน/ ขาดเงิน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. เมืองเก่า	อบต. โคกกรวด	อบต. หมูสี	อบต. ขามใหญ่	เฉลี่ย/ฐานนิยม
4. ข้อมูลด้านการเมืองการปกครอง					
4.1 จำนวนหมู่บ้าน	16	14	17	22	18
4.2 ผู้นำระดับตำบล/หมู่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน
วาระการดำรงตำแหน่งของ ผู้นำ	ส่วนใหญ่มีวาระ 5 ปี	ส่วนใหญ่มีวาระ 5 ปี	ส่วนใหญ่มีวาระ 5 ปี	ส่วนใหญ่มีวาระ 5 ปี	ส่วนใหญ่มีวาระ 5 ปี
4.3 การกระจายอำนาจการปกครอง	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน
4.4 การบริหารงบประมาณเพื่อ พัฒนาตำบล	กรรมการบริหาร อบต.	กรรมการบริหาร อบต.	กรรมการบริหาร อบต.	กรรมการบริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.
4.5 ปัญหาด้านการเมืองการ ปกครอง	ผู้นำขาดความรู้ ความเข้าใจใน การบริหาร/ ประชาชนขาด การมีส่วนร่วม	บุคลากรใน สำนักงานขาด ทักษะในการ ทำงาน	สมาชิก อบต. 1 คนพ้นจาก ตำแหน่ง เพราะ ต้องคดีอาญา	ผู้นำขาดความรู้ ในการบริหาร/มี การซื้อสิทธิ์ ขาย เสียง	ผู้นำขาดความรู้ ความเข้าใจใน การบริหาร/ ประชาชนขาด การมีส่วนร่วม
5. ข้อมูลด้านการศึกษา					
5.1 จำนวนสถานศึกษา (แห่ง/คน)					
โรงเรียนประถมศึกษา/ครู	4 / 77	6 / 110	7 / 78	6 / 88	6 / 89
โรงเรียนมัธยมศึกษา/ครู	1 / 58	1 / 29	-	1 / 158	1 / 62
ศูนย์การเรียนชุมชน/ครูอาสา	2 / 6	4 / 8	7 / 15	2 / 6	4 / 9
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ที่เลี้ยง	2 / 6	1/3	2/5	4 / 9	2 / 6
ห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือพิมพ์	10	10	12	11	11
5.2 จำนวนนักเรียนในระบบ					
ก่อนประถมศึกษา คน(ร้อยละ)	137(71.55)	680 (96.45)	537 (81.54)	998(92.06)	588 (85.40)
ประถมศึกษา	1,840(99.00)	1,726 (99.70)	1,260(99.12)	1,900(99.11)	1,682(99.23)
มัธยมศึกษาตอนต้น	916(76.00)	624 (84.55)	442(62.48)	1,191(90.15)	793(78.29)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	578(80.00)	686 (83.35)	606(71.38)	1,100(63.84)	743(74.64)
5.3 จำนวนประชาชนที่จบการ ศึกษาและไม่ได้ศึกษาต่อ (ร้อยละ)					
จบประถมศึกษา	8,298 (42.41)	6,535(46.99)	5,144 (46.00)	8,095(40.09)	7,018(43.87)
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	1,819 (9.28)	549(3.94)	1,341(12.00)	900(4.45)	1,152(7.42)
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	876 (4.48)	270(1.94)	726(6.50)	606(3.00)	620(3.98)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. เมืองเก่า	อบต. โลกกรวด	อบต. หมูสี	อบต. ขามใหญ่	เฉลี่ย/ฐานนิยม
5.4 การจัดสรรงบประมาณของ อบต. เพื่อสนับสนุนการศึกษาใน ตำบล จัดการศึกษาปฐมวัย (จัด/ไม่จัด)	770,000 จัด	110,191 จัด	1,599,320 จัด	105,285 จัด	646,199 จัด
5.6 ปัญหาทางการศึกษา	ระดับการศึกษา ของประชาชนต่ำ	ระดับการศึกษา ของประชาชน ต่ำ/เงินอุดหนุน การศึกษาไม่ เพียงพอ	ระดับการศึกษา ของประชาชนต่ำ	ระดับการศึกษา ของประชาชน ต่ำ/เงินอุดหนุน การศึกษาไม่ เพียงพอ	ระดับการศึกษา ของประชาชน ต่ำ/เงินอุดหนุน การศึกษาไม่ เพียงพอ

* ข้อมูล กชช. 2 ค จัดระดับการพัฒนาหมู่บ้านเป็น 3 อันดับ คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล้ำหลัง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า)

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

ผลการสำรวจการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษาของ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ปลัด อบต. แต่ละแห่งเป็นผู้ตอบ) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8-10

ตารางที่ 8 การอบรมเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1

รายการ	เมืองเก่า	โคกกรวด	หมูสี	ขามใหญ่	รวมความถี่
1. การเงิน การบัญชี	/	/	/	/	4
2. การบริหารงบประมาณ	/	/	/	/	4
3. การทำแผน/โครงการ	/	/	/	-	3
4. การจัดสรรทรัพยากร/งบประมาณเพื่อการศึกษา	-	-	/	-	1
5. การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	-	/	/	/	3
6. บทบาท อำนาจหน้าที่ของ อบต. ด้านการจัดการศึกษา	/	-	/	/	3
7. การจัดทำข้อมูลชุมชน	-	/	/	/	3
8. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	/	-	-	-	1
รวมความถี่	5	5	7	5	22

จากตารางที่ 8 พบว่า อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการฝึกอบรมความรู้ในด้านต่างๆ ในภาพรวมใกล้เคียงกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ การได้รับการฝึกอบรม เรียงตามอันดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ด้านการเงินการบัญชี และ การบริหารงบประมาณ , การจัดทำแผน/โครงการ การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, บทบาท อำนาจหน้าที่ของ อบต. ด้านการจัดการศึกษา, การจัดทำข้อมูลชุมชน, ส่วนการอบรมความรู้ด้านการจัดสรรทรัพยากร/งบประมาณเพื่อการศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา มีน้อยที่สุด (มี 1 อบต. ที่ได้รับความรู้เรื่องการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาคือ อบต.หมูสี และมี 1 อบต. ที่ได้รับความรู้ในการทำแผนพัฒนาการศึกษา คือ อบต.เมืองเก่า)

ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรมของ อบต. ชั้น 1

รายการ	เมืองเก่า	โคกกรวด	หมูสี	ขามใหญ่	รวมความถี่
1. การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา	/	/	/	/	4
2. การสนับสนุนสถานที่เพื่อการศึกษา	/	/	/	-	3
3. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการศึกษา	/	/	/	/	4
4. เป็นกรรมการการศึกษา	/	/	/	/	4
5. เคยจัดหรือมีส่วนร่วมจัดอบรมประชาชน	/	/	/	/	4
6. พาประชาชนไปทัศนศึกษาดูงาน	/	/	-	/	3
7. จัดฝึกอบรมด้านอาชีพ	/	/	/	/	4
8. จัดสัมมนาหรือเวทีประชาคม	/	/	/	/	4
9. จัดหาวิทยากร ผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยสอนในสถานศึกษา	-	/	/	-	2
10. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในตำบล	/	-	-	-	1
11. ประสานงานกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา	/	/	/	/	4
12. ประสานงานกับ กศน. จัดการศึกษาในระบบ	/	/	/	/	4
รวมความถี่	11	11	10	9	41

จากตารางที่ 9 พบว่า อบต. ชั้น 1 มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ การมีประสพการณ์ด้านการจัดการศึกษาและฝึกอบรมจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา, การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการศึกษา, การเป็นกรรมการการศึกษา, เคยจัดหรือมีส่วนร่วมจัดอบรมประชาชน, จัดสัมมนาหรือเวทีประชาคม, ประสานงานกับโรงเรียน และ กศน. เพื่อจัดการศึกษา, พาประชาชนไปศึกษาดูงาน, สนับสนุนสถานที่เพื่อการศึกษา, จัดหาวิทยากร ผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยสอนในสถานศึกษา ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในตำบล มีน้อยที่สุด (มีเพียง 1 อบต. ที่มีประสพการณ์ในการทำแผนการศึกษา คือ อบต.เมืองเก่า)

ตารางที่ 10 ความต้องการในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษา ของ อบต.

ชั้น 1

รายการ	เมืองเก่า	โคกกรวด	หมูสี	ขามใหญ่	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
1. การตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชี และพัสดุ	5	4	3	3	3.75
2. การบริหารงบประมาณและทรัพยากรด้านการศึกษา	5	5	4	3	4.25
3. การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ การจัดการศึกษา	5	5	4	4	4.50
4. การวางแผนการจัดการศึกษา	5	5	4	5	4.75
5. การบริหารการศึกษา	5	5	5	3	4.50
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา	5	5	4	4	4.50
7. การจัดกิจกรรมการศึกษา	5	4	4	3	4.00
8. การนิเทศการศึกษา	5	5	4	3	4.25
9. การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา	5	5	5	3	4.50
10. การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	5	5	4	3	4.25
11. การประกันคุณภาพการศึกษา	5	5	4	3	4.25
รวมเฉลี่ย	5	4.82	4.09	3.27	4.30

จากตารางที่ 10 พบว่า อบต.ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และเมื่อพิจารณาความต้องการของแต่ละ อบต. เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ อบต. เมืองเก่า อบต. โคกกรวด อบต.หมูสี และ อบต.ขามใหญ่ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกได้ดังนี้ คือ การวางแผนการจัดการศึกษา, การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา, การบริหารการศึกษา, การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1.3.1 ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 11-22

ตารางที่ 11 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของ อบต. ชั้น 1

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม						รวมทั้งหมด	
	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. เพศ								
ชาย	55	76.4	41	48.2	50	58.1	146	60.1
หญิง	17	23.6	44	51.8	36	41.9	97	39.9
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00
2. อายุ								
20 – 29 ปี	5	6.9	-	-	14	16.3	19	7.82
30 – 39 ปี	36	50.0	6	7.1	42	48.8	84	34.57
40 – 49 ปี	22	30.6	56	65.9	24	27.9	102	41.97
50 – 59 ปี	7	9.7	23	27.1	6	7.0	36	14.82
60 ปีขึ้นไป	2	2.8	-	-	-	-	2	0.82
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00
3. ตำแหน่งหน้าที่								
สมาชิกสภา อบต.	51	70.8	-	-	-	-	51	20.98
พนักงานส่วนตำบล	21	29.2	-	-	-	-	21	8.64
ครู	-	-	67	78.8	-	-	67	27.57
ผู้บริหารสถานศึกษา	-	-	18	21.2	-	-	18	7.41
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	-	-	-	-	12	14.0	12	4.94
พระ	-	-	-	-	6	7.0	6	2.47
กรรมการหมู่บ้าน	-	-	-	-	64	67.4	58	23.86
ตัวแทนอาชีพ	-	-	-	-	10	11.6	10	4.11
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม						รวมทั้งหมด	
	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
4. ระดับการศึกษา								
จบประถมศึกษา	12	16.7	-	-	6	7.0	18	7.41
จบ ม.ต้น	11	15.3	-	-	6	7.0	17	6.99
จบ ม.ปลาย	21	29.2	-	-	26	30.2	47	19.34
จบอนุปริญญา	13	18.1	4	4.7	18	20.9	31	12.75
จบปริญญาตรี	15	20.8	67	78.8	26	30.2	41	16.8
จบสูงกว่าปริญญาตรี	-	-	14	16.5	4	4.7	18	7.41
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00
5. อาชีพ								
รับราชการ	16	22.2	85	100.0	8	9.4	109	44.85
รับจ้าง	16	22.2	-	-	28	32.5	44	18.10
เกษตรกร	32	44.4	-	-	22	25.5	54	22.22
เจ้าของสถานประกอบการ	6	8.3	-	-	8	9.4	14	5.76
ค้าขาย	-	-	-	-	6	6.9	6	2.47
อื่นๆ	2	2.8	-	-	14	16.3	16	6.58
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00
6. รายได้ต่อปี								
ไม่เกิน 50,000 บาท	24	33.3	7	8.2	26	30.2	57	23.45
50,001 – 100,000 บาท	30	41.7	3	3.5	38	44.2	71	29.22
100,001 – 200,000 บาท	9	12.5	44	51.8	4	4.7	57	23.45
200,001 – 300,000 บาท	7	9.7	27	31.8	12	14.0	46	18.93
300,001 – 400,000 บาท	2	2.8	4	4.7	2	2.3	8	3.29
อื่นๆ	-	-	-	-	4	4.7	4	1.65
รวม	72	100.0	85	100.0	86	100.0	243	100.00

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	3.10	0.94	ปานกลาง	3.91	1.11	มาก	3.19	1.15	ปานกลาง	3.41	1.13	ปานกลาง
2	3.67	0.79	มาก	3.11	1.11	ปานกลาง	2.84	0.92	ปานกลาง	3.18	1.01	ปานกลาง
3	3.26	0.95	ปานกลาง	2.78	1.13	ปานกลาง	3.00	1.35	ปานกลาง	3.00	1.18	ปานกลาง
4	3.74	0.87	มาก	3.21	1.11	ปานกลาง	2.84	0.97	ปานกลาง	3.23	1.06	ปานกลาง
5	3.53	1.07	มาก	2.61	1.07	ปานกลาง	2.74	1.02	ปานกลาง	2.93	1.12	ปานกลาง
6	3.15	0.74	ปานกลาง	2.46	1.13	น้อย	2.67	1.01	ปานกลาง	2.74	1.02	ปานกลาง
7	3.64	0.84	มาก	2.60	1.06	ปานกลาง	3.09	0.92	ปานกลาง	3.08	1.03	ปานกลาง
8	3.61	0.78	มาก	3.05	1.15	ปานกลาง	3.07	1.03	ปานกลาง	3.22	1.04	ปานกลาง
9	3.26	0.92	ปานกลาง	2.94	1.12	ปานกลาง	3.14	1.10	ปานกลาง	3.11	1.06	ปานกลาง
10	3.79	0.73	มาก	3.20	1.12	ปานกลาง	3.63	1.06	มาก	3.53	1.03	มาก
รวมเฉลี่ย	3.48	1.07	ปานกลาง	2.99	1.12	ปานกลาง	3.02	1.03	ปานกลาง	3.14	1.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่าการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มและรายข้อพบว่า ทุกกลุ่มและทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันยกเว้นข้อ 10 ที่ว่า “อบต.สามารถประสานกับหน่วยงานอื่นๆทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาช่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีการรับรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) ส่วนการรับรู้ของแต่ละกลุ่ม เป็นดังนี้

กลุ่มบุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ด้านความพร้อมของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก อยู่ 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 ($\bar{x} = 3.67$) ที่ว่า “บุคลากรของ อบต. มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงบประมาณ” ข้อ 4 ($\bar{x} = 3.74$) ที่ว่า “อบต. ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ข้อ 5 ($\bar{x} = 3.53$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ข้อ 7 ($\bar{x} = 3.64$) ที่ว่า “อบต.สามารถเตรียมความพร้อมด้านการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” ข้อ 8 ($\bar{x} = 3.61$) ที่ว่า “อบต.สามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 10 ($\bar{x} = 3.79$) ที่ว่า “อบต.สามารถประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาช่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการรับรู้ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก อยู่ 1 ข้อคือข้อ 1 ($\bar{x} = 3.91$) ที่ว่า “อบต.มีรายได้เพียงพอสามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้” และระดับน้อย อยู่ 1 ข้อคือข้อ 6 ($\bar{x} = 2.46$) ที่ว่า “อบต.สามารถเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้แทนชุมชน มีการรับรู้ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก อยู่ 1 ข้อ คือข้อ 1 ($\bar{x} = 3.63$) ที่ว่า “อบต.สามารถประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาช่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐในปัจจุบัน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1 จำนวนโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่ตำบลมีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน และสามารถรับนักเรียนในตำบลได้ทั้งหมด	4.21	0.80	มาก	4.35	1.02	มาก	4.26	0.75	มาก	4.28	0.87	มาก
2 จำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ตำบลมีจำนวนเพียงพอและสามารถรองรับนักเรียนในตำบลได้ทั้งหมด	3.25	0.95	ปานกลาง	4.06	1.20	มาก	3.93	1.09	มาก	3.77	1.14	มาก
3 นักเรียนระดับประถมศึกษาส่วนมากเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล	3.57	0.98	มาก	3.68	1.10	มาก	3.47	1.13	ปานกลาง	3.57	1.08	มาก
4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล	3.07	0.88	ปานกลาง	3.24	1.01	ปานกลาง	3.21	1.26	ปานกลาง	3.18	1.07	ปานกลาง
5 นักเรียนส่วนมากในตำบลของท่านสามารถเดินทางไป - กลับโรงเรียนได้สะดวกทุกฤดูกาล	3.93	1.00	มาก	4.25	0.99	มาก	4.21	0.93	มาก	4.14	0.98	มาก
6 ระยะทางในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนส่วนมากไม่เกิน 3 กิโลเมตร	3.75	0.90	มาก	4.05	1.16	มาก	3.84	1.21	มาก	3.88	1.11	มาก
7 โรงเรียนของรัฐในพื้นที่ตำบลในปัจจุบันสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ	3.47	0.79	ปานกลาง	3.56	0.82	มาก	3.88	1.29	มาก	3.65	1.01	มาก
รวมเฉลี่ย	3.61	0.98	มาก	3.88	0.90	มาก	3.83	1.21	มาก	3.78	1.14	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า แต่ละกลุ่มมีการรับรู้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 4 ที่ว่า “นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล” อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการรับรู้ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลดังนี้

กลุ่มบุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบอยู่ในระดับปานกลาง อยู่ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ($\bar{x} = 3.25$) ที่ว่า “จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ที่มีจำนวนเพียงพอและสามารถรองรับนักเรียนในตำบลได้ทั้งหมด ข้อ 4 ($\bar{x} = 3.07$) และข้อ 7 ($\bar{x} = 3.47$) ที่ว่า “โรงเรียนของรัฐบาลกลางในพื้นที่ตำบลสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการรับรู้ในด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือข้อ 4 ที่ว่า “นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล” ส่วนข้ออื่นๆ มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก

กลุ่มผู้แทนชุมชน มีการรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐบาลกลางในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 4 ที่ว่า “นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
1 อบต. มีความเหมาะสม และสามารถจัดตั้ง โรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้โดยไม่มีผลกระทบต่อกิจการด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น	3.19	0.99	ปานกลาง	2.65	1.13	ปานกลาง	2.72	1.17	ปานกลาง	2.84	1.13	ปานกลาง
2 อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ	3.14	0.83	ปานกลาง	2.35	1.00	น้อย	2.49	1.07	น้อย	2.63	1.03	ปานกลาง
3 ถ้า อบต. รับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชน เอกชน สถาบันในชุมชน และสถานประกอบการทั้งภายในและภายนอกชุมชน	3.53	0.84	มาก	2.98	1.05	ปานกลาง	3.02	1.29	ปานกลาง	3.16	1.11	ปานกลาง
4 ในปัจจุบัน อบต. มีประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนประถมศึกษา	3.93	0.84	มาก	3.39	1.21	ปานกลาง	3.02	0.98	ปานกลาง	3.42	1.09	ปานกลาง
5 ในปัจจุบัน อบต. ให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทุนอุดหนุน การศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่เป็นอย่างดี	4.24	0.78	มาก	3.11	1.17	ปานกลาง	3.16	1.39	ปานกลาง	3.46	1.26	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.61	0.84	มาก	2.89	1.17	ปานกลาง	2.88	1.17	ปานกลาง	3.10	1.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มปรากฏผลดังนี้

กลุ่มบุคลากรใน อบต. การรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี 2 ข้อที่มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ข้อ 1 ($\bar{x} = 3.19$) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีผลกระทบต่อกิจการด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น” และข้อ 2 ($\bar{x} = 3.14$) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” ส่วนข้ออื่นๆ มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก

กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา การรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$)

ผู้แทนชุมชน การรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.15	0.85	มาก	3.73	1.41	มาก	4.42	0.79	มาก	4.10	1.10	มาก
2 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.15	1.32	ปานกลาง	2.44	1.44	น้อย	3.19	1.48	ปานกลาง	2.91	1.46	ปานกลาง
3 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อขอรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	3.78	0.91	มาก	2.91	1.40	ปานกลาง	3.74	1.41	มาก	3.46	1.34	ปานกลาง
4 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบโรงเรียน	3.65	0.79	มาก	2.89	1.39	ปานกลาง	3.72	1.33	มาก	3.41	1.27	ปานกลาง
5 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน	3.88	0.80	มาก	2.35	1.25	น้อย	3.60	1.44	มาก	3.25	1.38	ปานกลาง
6 ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่	3.74	0.86	มาก	3.52	1.29	มาก	4.16	1.30	มาก	3.81	1.21	มาก
รวมเฉลี่ย	3.73	0.80	มาก	2.97	1.40	ปานกลาง	3.81	1.39	มาก	3.49	1.34	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความต้องการให้ อบต.จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ($\bar{x} = 4.10$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วยและสนับสนุนให้ อบต.จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 6 ($\bar{x} = 3.81$) ที่ว่า “ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่” ส่วนข้ออื่นๆ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลดังนี้

กลุ่มบุคลากรใน อบต. มีความต้องการให้ อบต.จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วยและสนับสนุนให้ อบต. ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ($\bar{x} = 2.44$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วยและสนับสนุนให้ อบต.ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 5 ($\bar{x} = 2.35$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วยและสนับสนุนให้ อบต.จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน” และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ($\bar{x} = 3.73$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วยและสนับสนุนให้ อบต.จัดการศึกษา ระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 6 ($\bar{x} = 3.52$) ที่ว่า “ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่” ส่วนข้ออื่นๆ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้แทนชุมชน มีความต้องการให้ อบต.จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต.ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.91$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และอันดับความสำคัญของภารกิจต่างๆ ของ อบต. ตามการรับรู้ของ
กลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1

ประเด็น	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		รวม	
	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ
1. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	4.13	5	4.29	3	4.23	5	4.22	5
2. การจัดสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐาน	4.18	3	4.24	6	4.28	3	4.24	3
3. การจัดการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล	4.07	7	4.25	5	4.23	5	4.19	6
4. การจัดการศึกษา	4.21	2	3.94	7	4.16	7	4.10	7
5. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด	4.08	6	4.47	2	4.30	2	4.30	2
6. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.17	4	4.27	4	4.26	4	4.23	4
7. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรและการพัฒนาท้องถิ่น	4.33	1	4.48	1	4.40	1	4.41	1

จากตารางที่ 16 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสำคัญของภารกิจต่างๆ 7 ภารกิจของ อบต. โดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ภารกิจด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรและการพัฒนาท้องถิ่น มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด การจัดสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การจัดการด้านสาธารณสุข และการจัดการศึกษา

เฉพาะภารกิจด้านการศึกษา เมื่อพิจารณา การรับรู้ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มบุคลากรใน อบต. ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา กับ กลุ่มผู้แทนชุมชน ให้ความสำคัญ เป็นอันดับที่ 7

1.1.3.2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

จากตาราง 12 นำผลการรับรู้ด้านความพร้อมของ อบต. ชั้น 1 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธี Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1 ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.48	2.99	3.02
บุคลากรใน อบต.	3.48	-	0.49*	0.46*
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	2.99	-	-	0.03
ผู้แทนชุมชน	3.02	-	-	-

$p < 0.05$

จากตารางที่ 12 และ 17 การรับรู้ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในระดับที่สูงกว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชนมอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชน มีความเห็นเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามประเด็นย่อยด้านความพร้อมของ อบต. กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า อบต. มีความพร้อมด้านรายได้ในระดับมากตรงข้ามกับการมีความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่อยู่ในระดับน้อย

จากตาราง 14 นำผลการรับรู้ ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 ไปเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธี Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1 ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.61	2.89	2.88
บุคลากรใน อบต.	3.61	-	0.72*	0.73*
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	2.89		-	0.01
ผู้แทนชุมชน	2.88			-

$p < 0.05$

จากตารางที่ 18 การรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. สำหรับบุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในระดับสูงกว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชนมอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

จากตาราง 15 นำผลการรับรู้ ด้านความต้องการให้ อบต. ชั้น 1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธีของ Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1 ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.73	2.97	3.81
บุคลากรใน อบต.	3.73	-	0.76*	0.08
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	2.97	-	-	0.84*
ผู้แทนชุมชน	3.81	-	-	-

p < 0.05

จากตารางที่ 15 และ 19 การรับรู้ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคลากรใน อบต. กับผู้แทนชุมชนไม่แตกต่างกัน โดยทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าคุณสมบัติให้ อบต. จัดการศึกษามากกว่ากลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการตั้งโรงเรียนใหม่ การถ่ายโอนการศึกษา การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

1.1.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	
1. การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.													
1.1	อบต. ควรตั้งหน่วยงานส่วนการศึกษา เพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษา	4.22	0.72	มาก	4.07	1.31	มาก	4.51	0.70	มากที่สุด	4.27	0.98	มาก
1.2	อบต. ควรมีคณะกรรมการที่มีความรู้ ประสบการณ์ และมีความชำนาญงานด้านการจัดการศึกษามารับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.39	0.86	มาก	4.00	1.34	มาก	4.42	0.79	มาก	4.26	1.05	มาก
2. ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ กรณิ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเอง													
2.1	อบต. ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริหารจัดการศึกษาโดยบุคลากรของ อบต.	2.58	1.11	ปานกลาง	2.33	1.19	น้อย	2.23	1.33	น้อย	2.37	1.22	น้อย
2.2	อบต. ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ และจ้างผู้ชำนาญงานด้านการศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้	2.50	1.09	ปานกลาง	2.65	1.32	ปานกลาง	2.51	1.41	ปานกลาง	2.56	1.29	ปานกลาง
2.3	อบต. ควรเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขอรับการถ่ายโอนงานด้านการจัดการศึกษาจากรัฐ	4.15	0.80	มาก	3.55	1.43	มาก	3.70	1.24	มาก	3.78	1.22	มาก
2.4	อบต. ควรประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น อบต. อื่นๆ หรือเทศบาลที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของสหการ	3.74	0.90	มาก	3.54	1.27	มาก	3.95	1.02	มาก	3.74	1.09	มาก
3. ระดับการศึกษาที่จัด													
3.1	อบต. ควรจัดการศึกษา หรือพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.00	0.87	มาก	3.87	1.23	มาก	4.28	1.07	มาก	4.05	1.09	มาก
3.2	อบต. ควรจัดการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	3.39	0.99	ปานกลาง	2.61	1.33	ปานกลาง	3.56	1.66	มาก	3.18	1.43	ปานกลาง
3.3	อบต. ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะภาคบังคับ 9 ปี (ป.1- ม.3)	3.31	0.83	ปานกลาง	2.35	1.15	น้อย	3.16	1.45	ปานกลาง	2.92	1.26	ปานกลาง
3.4	อบต. ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั้ง 12 ปี (ป.1 – ป.6 และ ม.1 – ม.6)	3.49	0.98	ปานกลาง	2.01	1.09	น้อย	3.42	1.70	ปานกลาง	2.95	1.47	ปานกลาง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
4. กรณี อบต. มีส่วนร่วมกับรัฐบาลกลางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน												
4.1	4.07	0.84	มาก	3.73	1.25	มาก	4.07	1.11	มาก	3.95	1.10	มาก
4.2	4.04	0.90	มาก	3.62	1.36	มาก	3.91	1.18	มาก	3.85	1.18	มาก
4.3	3.92	0.85	มาก	3.11	1.43	ปานกลาง	3.60	1.30	มาก	3.52	1.28	มาก
4.4	3.67	0.84	มาก	3.61	1.31	มาก	3.58	1.25	มาก	3.62	1.16	มาก
4.5	3.79	0.73	มาก	3.64	1.26	มาก	3.84	1.13	มาก	3.75	1.08	มาก
4.6	3.89	0.88	มาก	3.58	1.28	มาก	4.26	0.81	มาก	3.91	1.05	มาก
5. การจัดการศึกษานอกระบบ												
5.1	4.06	0.98	มาก	3.92	1.10	มาก	4.47	0.76	มาก	4.15	0.98	มาก
5.2	3.33	0.93	ปานกลาง	3.11	1.43	ปานกลาง	3.16	1.44	ปานกลาง	3.19	1.30	ปานกลาง
5.3	3.97	0.80	มาก	3.04	1.47	ปานกลาง	4.02	0.91	มาก	3.66	1.20	มาก
5.4	4.46	0.69	มาก	3.85	1.38	มาก	4.53	0.73	มากที่สุด	4.27	1.04	มาก
5.5	4.51	0.63	มากที่สุด	4.27	1.26	มาก	4.72	0.55	มากที่สุด	4.50	0.90	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษาของ อบต. โดยภาพรวม พบว่า

1. การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.

ให้ อบต. ตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาและมีบุคลากรด้านการศึกษารับผิดชอบโดยตรงอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอกรณี อบต. จัดการศึกษาด้วยตนเอง

2.1 ให้ อบต. จัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.37)

2.2 ให้ อบต. จัดตั้งโรงเรียนใหม่และจ้างผู้ชำนาญงานด้านศึกษามาจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.56)

2.3 ให้ อบต. เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆเพื่อขอรับการถ่ายโอนงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78)

2.4 ให้ อบต. ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อร่วมกันจัดการศึกษาในรูปสหการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74)

3. ข้อเสนอเกี่ยวกับระดับการศึกษาที่จัด

3.1 ให้ อบต. จัดหรือพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05)

3.2 ให้ อบต. จัดการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18)

3.3 ให้ อบต. จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (ป.1-6 และ ม.1-3) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.92)

3.4 ให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั้ง 12 ปี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.95)

4. ข้อเสนอ กรณี อบต. มีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95)

4.2 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณการศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85)

4.3 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการบริหารบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52)

4.4 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

4.5 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62)

4.6 อบต. ควรมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91)

5. ข้อเสนอในการจัดการศึกษานอกระบบของ อบต.

5.1 ให้ อบต. จัดให้มีแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนในตำบล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.42)

5.2 ให้ อบต. เป็นผู้นำในการทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การฝึกอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.34)

5.3 ให้ อบต. ประสานกับ กศน. เพื่อจัดการศึกษานอกระบบให้คนในชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13)

5.4 ให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)

1.1.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการบริหารของ อบต. ชั้น 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.3.4.1 กรณี อบต. จัดการศึกษาด้วยตนเอง

ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนวทางการบริหารของ อบต. ชั้น 1 ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนวทาง	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 34	n = 34	n = 30	n = 98	ร้อยละ
1. ด้านงบประมาณ					
1.1 ให้ อบต. จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้เพียงพอและมากกว่าที่เป็นอยู่	14	23	21	58	59.18
1.2 รัฐเพิ่มสัดส่วนงบประมาณให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น	8	8	-	16	16.32
1.3 ควรถ่ายโอนงบประมาณการศึกษาให้ อบต.	9	-	4	13	13.26
1.4 อบต. สมทบในส่วนที่จำเป็น ไม่ควรผลักภาระงบประมาณให้ อบต. รับผิดชอบทั้งหมด	3	-	-	3	3.06
1.5 ควรมีงบประมาณด้านการศึกษาโดยเฉพาะ โดยจัดสรรให้ตามรายหัวนักเรียน หรือเป็นร้อยละ และบริหารอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อรองรับการถ่ายโอน	-	4	4	8	8.16
2. ด้านวิชาการ					
2.1 ให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นที่เล็ง อบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำ สนับสนุนด้านวิชาการ	14	11	8	33	33.67
2.2 ควรประสานกับครูในพื้นที่ในรูปคณะกรรมการวางแผนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	-	4	5	9	9.18
2.3 ควรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษามาเป็นที่ปรึกษา มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายอาชีพ	-	4	4	8	8.16
2.4 ถ่ายโอนบุคลากรที่มีความสามารถมาให้ อบต.	5	-	-	5	5.10

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนวทาง	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 34	n = 34	n = 30	n = 98	ร้อยละ
3. ด้านการบริหารบุคคล					
3.1 มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษา	23	31	20	74	75.50
3.2 จัดระบบบริหารในรูปคณะกรรมการ	8	9	7	24	24.48
3.3 ให้มีสำนักงานการศึกษา และมีบุคลากรด้าน การศึกษาโดยเฉพาะ	4	5	5	14	14.28
3.4 อบต. สามารถบริหารบุคคลได้ดีพอสมควร	4	-	3	7	7.14
3.5 ควรมีการอบรมด้านการบริหารบุคคล	2	4	-	6	6.12
4. ด้านการบริหารทั่วไป					
4.1 การประสานงานที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อ จัดการศึกษา	8	14	11	33	33.67
4.2 การประชาสัมพันธ์ ความก้าวหน้า งานด้าน การจัดการศึกษาของ อบต.	5	5	4	14	14.28
4.3 จัดระบบบริหารให้ชุมชนมีส่วนร่วม	6	4	3	13	13.26
4.4 ควรประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวง ศึกษาธิการกับ อบต. เพื่อรองรับการถ่ายโอน	5	3	4	12	12.24
4.5 มีอิสระในการบริหาร	5	2	3	10	10.20

จากตารางที่ 27 พบว่า ข้อเสนอของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

ด้านงบประมาณ ให้ อบต.จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ให้รัฐเพิ่มสัดส่วนงบประมาณให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น, รัฐถ่ายโอนงบประมาณมาให้ อบต., อบต. สมทบเท่าที่จำเป็น ไม่ควรผลักภาระงบประมาณให้ อบต.รับผิดชอบทั้งหมด, ควรมีงบประมาณด้านการศึกษา โดยเฉพาะ โดยจัดสรรเป็นรายหัวและบริหารอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อรองรับการถ่ายโอน ตามลำดับ

ด้านวิชาการ ให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นที่เล็งชอบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำ สนับสนุนด้านวิชาการ เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ควรประสานกับครูในพื้นที่ในรูปคณะกรรมการวางแผนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ควรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านศึกษามาเป็นที่ปรึกษา มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายอาชีพ, ควรถ่ายโอนบุคลากรที่มีความสามารถให้ อบต. ตามลำดับ

ด้านการบริหารบุคคล ให้ มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษา เป็นอันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ จัดระบบบริหารในรูปคณะกรรมการ ,ให้มีสำนักงานการศึกษาและมีบุคลากรด้านการศึกษา โดยเฉพาะ, อบต. สามารถบริหารบุคคลได้ดีพอสมควร และ ควรมีการอบรมด้านการบริหารบุคคล ตามลำดับ

ด้านการบริหารทั่วไป ให้มีการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดการศึกษา เป็นอันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของ อบต., การจัดระบบบริหารให้ชุมชนมีส่วนร่วม, การประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเตรียมการรับโอน และการมีอิสระในการบริหาร ตามลำดับ

1.1.3.4.2 กรณี อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 22 ข้อเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ อบต. ชั้น 1
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนวทาง	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 28	n = 29	n = 23	n = 80	ร้อยละ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 การบริหารงบประมาณ	11	11	7	29	36.25
1.2 ด้านนโยบายและแผน	10	12	6	28	35.00
1.3 การบริหารงานบุคคล	4	4	4	12	15.00
1.4 การบริหารงานวิชาการ	2	2	3	7	8.75
1.5 หลักสูตรท้องถิ่น	1	1	2	4	5.00
1.6 ปรับปรุงอาคารสถานที่	1	1	-	2	2.50
2. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับสถานศึกษา					
2.1 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	9	19	8	36	45.00
2.2 จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน/ทุนการศึกษา	7	7	5	19	23.75
2.3 ร่วมจัดภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ให้สวยงาม	6	-	6	12	15.00
2.4 จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	3	3	2	8	10.00
2.5 การทำแผนพัฒนาการศึกษา	3	-	2	5	6.25
3. ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา					
3.1 ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาระดับ ตำบล จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เก็บรวบรวม ข้อมูล ดำเนินการและประเมินผลทุกปี	7	8	7	22	27.50
3.2 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะ มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาการศึกษา	6	7	5	18	22.50
3.3 จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับตำบล	6	7	-	13	16.25
3.4 พัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม สื่อและ เทคโนโลยี	-	4	3	7	8.75
3.5 ให้มีแนวทางการพัฒนาจากส่วนกลาง	3	3	-	6	7.50
3.6 อบต. ให้การสนับสนุนการประเมิน แต่อย่า ควบคุมและบังคับ	3	-	3	6	7.50
3.7 ส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพได้	-	-	2	2	2.50

จากตารางที่ 22 ข้อเสนอของกลุ่มตัวอย่างในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้ อบต. มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมด้านนโยบายและแผน, การบริหารงานบุคคล, การบริหารวิชาการ หลักสูตรท้องถิ่น และการปรับปรุงอาคารสถานที่ ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับสถานศึกษา ให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเป็นอันดับ 1 รองลง ไปคือ จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน/ทุนการศึกษา, ร่วมจัด ภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้สวยงาม, จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการทำแผนพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ให้มีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา ระดับตำบล จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการและประเมินผลทุกปี เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษา, จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับตำบล, พัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม สื่อและเทคโนโลยี ให้มีแนวทางการพัฒนาจากส่วนกลาง, อบต. ให้การสนับสนุน แต่อย่าควบคุมและบังคับ และ ส่งเสริมให้นำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ ตามลำดับ

1.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจใน อบต. ชั้น 2

1.2.1 ผลการสำรวจบริบทชุมชน

การศึกษาบริบทในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เอกสารหลายแหล่ง ผลจากการศึกษาจะนำเสนอสภาพบริบทโดยภาพรวมของ อบต.ชั้น 2 ทั้ง 9 แห่ง ข้อมูลที่นำเสนอคือ

1) ข้อมูลเกี่ยวกับ อบต. ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้ คือ แผนพัฒนาตำบล ปี พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) รายงานข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2545 เอกสารข้อมูลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลปี พ.ศ. 2544-2545 และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี พ.ศ.2544-2545

2) ข้อมูลด้านสังคมวัฒนธรรม ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้ คือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ. 2544 และสำนักงานทะเบียนอำเภอ ปี พ.ศ. 2545

3) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้คือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ.2544 แผนพัฒนาตำบล ปี พ.ศ.2545 และแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)

4) ข้อมูลด้านการเมืองการปกครอง ได้จากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารต่อไปนี้ ข้อมูลด้านการปกครอง ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับกำนัน,ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน (กรกฎาคม-ตุลาคม 2545) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารได้จากการศึกษาเอกสารของ อบต. (ในข้อ 1)

5) ข้อมูลด้านการศึกษา ได้จากการศึกษาเอกสารต่อไปนี้ ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ปี พ.ศ. 2545 แบบรายงานการศึกษา (ภาคสถิติ) และรายงานครู (รศ.2 และ รศ.2) ข้อมูล 10 มิถุนายน 2545

6) ข้อมูลสภาพปัญหาในพื้นที่ ได้จากการศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาตำบล ปี พ.ศ.2545 และแผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)

สภาพบริบทชุมชนใน อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ศิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. หัวทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
1. ข้อมูลของ อบต.										
1.3 ปีที่จัดตั้ง	2539	2538	2538	2539	2539	2538	2538	2538	2538	2538
1.4 พื้นที่ (ตร.กม.)	72.5	32.41	48	85.20	18.4	148	77.57	29.25	63	63.78
1.5 ระดับการพัฒนา	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3	2, 3 *
1.6 สถานะทางการคลัง										
รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน	17,780,094	21,800,231	28,368,822	26,127,445	8,045,200	13,096,780	8,750,818	6,705,620	6,300,000	15,219,446
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	1,588,900	985,100	825,200	1,058,900	1,036,000	1,529,000	1,220,942	1,410,200	1,197,800	1,205,782
รายจ่ายรวมเงินอุดหนุน	16,211,798	15,993,714	25,476,637	20,816,322	9,076,430	10,503,232	6,875,802	7,387,640	5,866,588	13,134,240
1.5 บุคลากร										
ก. จำนวนสมาชิก อบต.	46	28	20	28	24	42	20	42	34	32
(ชาย/หญิง)	(41 / 5)	(27 / 1)	(14 / 6)	(27 / 1)	(21 / 3)	(37 / 5)	(18 / 2)	(38 / 4)	(33 / 1)	(29 / 3)
ระดับการศึกษา										
จบประถมศึกษา	22	15	11	15	10	23	12	26	28	18
จบ ม.ต้น	12	5	4	7	7	10	3	7	-	6
จบ ม.ปลาย	6	4	2	3	4	6	1	4	6	4
จบอนุปริญญา	4	3	3	2	1	3	4	3	-	2.5
จบปริญญาตรี	2	1	-	1	1	-	-	2	-	0.67
จบสูงกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-	1	-	-	-	-	0.11

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ทิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. ห้วยทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
ข. จำนวนพนักงานตำบล	12	12	12	12	12	12	9	8	10	11
ระดับการศึกษา										
จบ ม.ต้น	-	-	1	5	2	-	-	-	-	0.88
จบ ม.ปลาย	2	2	6	2	4	4	1	-	-	2.33
จบอนุปริญญา	3	3	1	2	3	5	2	2	4	2.77
จบปริญญาตรี	6	6	4	3	3	3	6	6	6	4.77
จบสูงกว่าปริญญาตรี	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0.11
2. ข้อมูลด้านสังคมวัฒนธรรม										
2.1 จำนวนประชากรรวม	35,912	8,096	7,321	9,235	17,932	15,303	8,551	19,208	17,932	15,499
(ชาย/หญิง)	(17,497 / 18,415)	(4,092 / 4,004)	(3,656 / 3,665)	(4,637 / 4,598)	(8,405 / 8,987)	(7,749 / 7,554)	(4,368 / 4,183)	(9,974 / 9,234)	(9,323 / 8,607)	(7,745 / 7,754)
2.2 จำนวนครัวเรือน	6,998	1,975	1,448	2,104	6,364	4,380	2,753	5,669	4,066	3,973
2.3 ลักษณะชุมชน	ชานเมือง	ชานเมือง	ชนบท	ชานเมือง	ชานเมือง	ชานเมือง	ชานเมือง	ชานเมือง	ชานเมือง	ชานเมือง
2.4 การนับถือศาสนา	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ	พุทธ
จำนวนวัด	16	15	10	12	12	14	18	12	17	15

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริษัทในพื้นที่ อบต.	อบต. ทิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. หัวทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
2.5 ปัญหาด้านสังคมวัฒนธรรม	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/ ขาด สวัสดิการ	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/การ มีส่วนร่วม	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/การ มีส่วนร่วม	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/การ มีส่วนร่วม/ ความสงบ เรียบร้อยใน ชุมชน	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/ สาธารณสุข/ สวัสดิการ	ยาเสพติด ระดับ เบาบาง / คนชรา เด็ก ขาดการ ดูแล	มีแหล่ง อบายมุข/ ผู้สูงอายุไม่ ได้รับการ ดูแล	ความปลอดภัย ภัยในชีวิต ทรัพย์สิน/ ยาเสพติด ระดับ เบาบาง	ความปลอดภัย ภัยในชีวิต ทรัพย์สิน/ ยาเสพติด ระดับ เบาบาง/เด็ก คนชราขาด คนดูแล
3. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ										
3.1 อาชีพ										
เกษตรกรรม (ร้อยละ)	70 (ทำนา)	50 (ทำนา)	80 (ทำนา)	68 (ทำนา)	48.39 (ทำนา)	80 (ทำไร่)	80 (ทำ สวน, ไร่)	68 (ทำนา)	80 (ทำนา)	69.37 (ทำนา)
รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ)	25	40	15	27	34.94	10	15	21	14	22.43
อื่นๆ (ร้อยละ)	5	10	5	5	16.67	10	5	11	6	8.2
3.2 รายได้ครัวเรือนต่อปี	130,000	120,000	65,500	61,000	61,400	60,000	50,000	72,000	70,090	76,666
ค่าจ้างแรงงานต่อคนต่อวัน	140	120	130	120	134	130	120	120	120	126

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ศิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. หัวทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไทรน้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
3.3 ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยี										
พื้นที่ที่ทำเกษตร (ไร่)	24,901	18,420	17,810	27,884	9,215	73,301	24,664	12,431	28,120	26,305
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์	ส่วนมากมี กรรมสิทธิ์
การใช้เครื่องจักรกล	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดใหญ่	ใช้รถไถนา ขนาดใหญ่	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก	ใช้รถไถนา ขนาดเล็ก
การใช้ปุ๋ยและสารเคมี	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง	ใช้ปุ๋ยเคมี, อินทรีย์, ใช้ขี้เถ้า แมลง
3.4 สภาพแรงงานในตำบล										
พื้นที่ทำงาน	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่	ส่วนใหญ่ ทำงานใน พื้นที่
อัตราว่างงาน (ร้อยละ)	2.15	3.42	3.00	-	1.39	1.2	1.3	1.1		

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ศิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. หัวทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
3.5 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	ราคาผล ผลิตตกต่ำ/ ขาดแคลน แรงงานใน ฤดูผลิต	ราคาผล ผลิตตกต่ำ/ ขาดการ รวมตัว ประกอบ ธุรกิจ	ขาดแรงงาน ในฤดูกาล ผลิต/ราคา ผลผลิตตก ต่ำ/ขาด แหล่งเงิน ทุน	ขาดแรงงาน ในฤดูกาล ผลิต/ราคา ผลผลิตตก ต่ำ/ขาด แหล่งเงิน ทุน	ขาดแรงงาน ในฤดูกาล ผลิต/ราคา ผลผลิตตก ต่ำ/ขาด แหล่งเงิน ทุน	ขาดแรงงาน ในฤดูกาล ผลิต/ราคา ผลผลิตตก ต่ำ/ขาด แหล่งเงิน ทุน	ว่างงาน/ไม่ มีอาชีพ เสริม/ไม่มี ตลาดกลาง	ราคาผล ผลิตตกต่ำ/ ขาดการ รวมตัว ประกอบ ธุรกิจ	ได้ผลผลิต น้อย/ขาด อาชีพเสริม นอกฤดู ทำนา/ขาด การรวม กลุ่ม	ราคาผล ผลิตตกต่ำ/ ขาดแคลน แรงงานใน ฤดูผลิต/ ขาดแหล่ง เงินทุน
4. ข้อมูลด้านการเมืองการปกครอง										
4.1 จำนวนหมู่บ้าน	23	17	10	14	12	21	10	21	17	16
4.2 ผู้นำระดับตำบล/หมู่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน
วาระการดำรงตำแหน่งของผู้นำ	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี	ส่วนมากอยู่ ในวาระ 5 ปี
4.3 การกระจายอำนาจการปกครอง	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน	กรรมการ หมู่บ้าน
4.4 การบริหารงบประมาณ	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.	กรรมการ บริหาร อบต.

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ศิลา	อบต. น้ำทอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. หัวทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
4.5 ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง	บางส่วน ขาดการมี ส่วนร่วมทาง การเมือง	บางส่วน ขาดจิต สำนึกใน ด้านการ เมือง	บางส่วนขาด ความรู้ด้าน กฎหมาย /การมีส่วนร่วม ร่วม	บางส่วนขาด ความรู้ด้าน กฎหมาย /การมีส่วนร่วม ร่วม	บางส่วนขาด ความรู้ด้าน กฎหมาย /การมีส่วนร่วม ร่วม	บางส่วน ขาดจิต สำนึกใน ทางการ เมือง	บางส่วนขาด ความรู้ ไม่รู้ บทบาท ของตน	บางส่วน ขาดจิต สำนึกใน ทางการ เมือง	บางส่วน ข้อสิทธิ ขาดเสียง /ขาดบุคลากร	บางส่วนขาด ความรู้/ขาดการ มีส่วนร่วมทาง การเมือง
5. ข้อมูลด้านการศึกษา										
5.1 จำนวนสถานศึกษา										
โรงเรียนประถม/ครู	11 / 131	6 / 78	4 / 58	4 / 63	2 / 42	10 / 176	4 / 59	6 / 71	6 / 76	6 / 84
โรงเรียนมัธยมศึกษา/ครู	1 / 131	2 / 47	-	1 / 17	2 / 230	-	1 / 40	1 / 82	-	1 / 61
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ครู	4 / 11	3 / 9	5 / 9	2 / 5	2 / 6	2 / 6	3 / 9	2 / 6	2 / 6	3 / 7
ศูนย์การเรียนชุมชน/ครูอาสา	4/8	2/4	2/4	2/4	1/2	2 / 4	2/4	2/4	2/4	2 / 4
ห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือพิมพ์	12	11	7	8	10	10	8	6	7	9
5.2 จำนวนนักเรียนในระบบ										
ก่อนประถมศึกษา(ร้อยละ)	80.66	81.42	85.11	84.23	80.22	80.11	82.12	83.83	82.36	83.54
ประถมศึกษา	99.2	98.6	99.05	99.50	99.30	99.10	98.50	98.40	99.54	99.02
มัธยมศึกษาตอนต้น	77.15	77.55	77.61	74.25	76.27	73.56	73.24	74.34	73.46	75.27
มัธยมศึกษาตอนปลาย	67.43	63.95	71.04	69.23	76.00	64.58	62.38	63.58	63.12	66.81

ตารางที่ 23 (ต่อ)

บริบทในพื้นที่ อบต.	อบต. ศิลา	อบต. น้ำพอง	อบต. กุดน้ำใส	อบต. ม่วงหวาน	อบต. ห้วยทะเล	อบต. ปากช่อง	อบต. หนองน้ำแดง	อบต. เหนือเมือง	อบต. ไรร้อย	เฉลี่ย/ ฐานนิยม
5.4 จำนวนประชากรที่จบการศึกษา และไม่ได้ศึกษาคือ										
จบประถมศึกษา	42.18	41.92	46.96	52.30	55.12	50.87	47.50	43.12	41.23	46.80
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	2.60	3.80	6.16	8.92	18.73	5.59	7.86	8.64	6.58	7.65
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	1.61	3.00	5.00	4.53	6.14	5.34	6.10	5.32	5.34	4.71
5.5 การจัดสรรงบประมาณของ อบต.										
สนับสนุนการศึกษาในตำบล	481,550	1,617,650	1,012,250	612,500	130,000	136,500	275,000	143,000	121,690	503,349
จัดการศึกษาปฐมวัย (จัด/ไม่จัด)	จัด	จัด	จัด	ไม่จัด	จัด	จัด	จัด	จัด	ไม่จัด	จัด
5.6 ปัญหาด้านการศึกษา	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชนต่ำ/ ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชนต่ำ/ ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชนต่ำ/ ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชนต่ำ/ ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชนต่ำ/ ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน	อัตราการ ศึกษาต่อต่ำ/ การให้ความรู้ ของรัฐ/ขาด งบประมาณ สนับสนุน	อัตราการ ศึกษาต่อต่ำ/ การให้ความรู้ ของรัฐ/ขาด งบประมาณ สนับสนุน	ขาดแคลน วัสดุ/ขาด การส่งเสริม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ขาดโอกาส การศึกษา/ บางหมู่บ้าน ไม่มีที่อ่าน หนังสือ	ระดับการ ศึกษาของ ประชาชน ต่ำ/ขาดงบ ประมาณ สนับสนุน

* ข้อมูล กชช. 2 ค จัดระดับการพัฒนาหมู่บ้านเป็น 3 อันดับ คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล่างหลัง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า)

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

ตารางที่ 24 การได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาของ อบต. ชั้น 2

รายการ	กิตา	น้ำพอง	กุดน้ำใส	ม่วงหวาน	หัวทะเล	ปากช่อง	หนองน้ำแดง	เหนือเมือง	ไร่น้อย	ความถี่
1. การเงิน การบัญชี	/	/	/	/	/	/	/	/	/	9
2. การบริหารงบประมาณ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	9
3. การทำแผน/โครงการ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	9
4. การจัดสรรทรัพยากร/งบประมาณเพื่อการศึกษา	/	/	/	-	/	-	/	-	-	5
5. การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	/	/	/	-	/	/	/	/	/	8
6. บทบาท อำนาจหน้าที่ของ อบต. ด้านการจัดการศึกษา	/	/	/	/	/	-	/	/	/	8
7. การจัดทำข้อมูลชุมชน	/	/	/	-	/	-	-	/	/	6
8. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	/	/	/	-	/	-	/	-	-	5
รวมความถี่	8	8	8	4	8	4	7	6	6	59

จากตารางที่ 24 พบว่า อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ในด้านต่างๆ ใกล้เคียงกัน ยกเว้น อบต.ม่วงหวาน และ อบต.ปากช่อง ที่ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ค่อนข้างน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้การอบรมการเงินการบัญชี การบริหารงบประมาณ การทำแผน/โครงการ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ การจัดสรรทรัพยากรและพัฒนาสิ่งแวดล้อม บทบาทอำนาจหน้าที่ของ อบต. ด้านการจัดการศึกษา การจัดทำข้อมูลชุมชน และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามลำดับ

ตารางที่ 25 การมีประสบการณ์จัดการศึกษาและฝึกอบรมของ อบต.ชั้น 2

รายการ	ศิลา	น้ำพอง	กุดน้ำใส	ม่วงหวาน	หัวทะเล	ปากช่อง	หนองน้ำแดง	เหนือเมือง	ไร่น้อย	ความถี่
1. การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา	/	/	/	/	/	/	/	/	/	9
2. การสนับสนุนสถานที่เพื่อการศึกษา	-	/	-	-	/	-	-	/	/	4
3. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา	/	/	/	/	/	-	-	-	/	6
4. เป็นกรรมการการศึกษา	/	/	/	-	/	-	/	/	/	7
5. เคยจัดหรือมีส่วนร่วมจัดอบรมประชาชน	/	/	/	/	/	-	-	/	/	7
6. พาประชาชนไปทัศนศึกษาดูงาน	-	/	/	-	/	-	-	/	-	4
7. จัดฝึกอบรมด้านอาชีพ	/	/	/	/	/	/	-	/	-	6
8. จัดสัมมนาหรือเวทีประชาคม	/	/	/	/	/	-	/	/	/	8
9. จัดหาวิทยากร ผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยสอนในสถานศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในตำบล	/	/	/	-	/	-	-	/	-	5
11. ประสานงานกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา	/	/	/	/	/	-	/	/	-	7
12. ประสานงานกับ กศน. จัดการศึกษานอกระบบ	-	/	/	-	/	/	-	/	/	6
รวมความถี่	8	11	10	6	11	3	4	10	7	63

จากตารางที่ 25 พบว่า การมีประสบการณ์จัดการศึกษาและฝึกอบรมของ อบต.ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนข้างแตกต่างกัน โดย อบต. ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาและ ฝึกอบรมมากเป็นอันดับ 1 คือ อบต.น้ำพอง และ อบต. หัวทะเล อันดับ 2 คือ อบต.กุดน้ำใส อบต.เหนือเมือง รองลงมาคือ อบต.ม่วงหวาน อบต.ไร่น้อย และ อบต.ปากช่อง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ การสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษา เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ การจัดสัมมนาหรือเวทีประชาคม การเป็นกรรมการสถานศึกษา การประสานกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรม เคยจัดหรือมีส่วนร่วมจัดอบรมประชาชน ประสานกับ กศน. เพื่อจัดการศึกษานอกระบบ จัดฝึกอบรมอาชีพ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในตำบล ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดการศึกษา พาประชาชนไปทัศนศึกษาดูงาน ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่ไม่มีประสบการณ์เลขของทุก อบต. คือ การจัดหาวิทยากรผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยสอนในสถานศึกษา

ตารางที่ 26 ความต้องการในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษาของ
อบต. ชั้น 2

รายการ	ศิลา	น้ำพอง	กุดน้ำใส	ม่วงหวาน	หัวทะเล	ปากช่อง	หนองน้ำแดง	เหนือเมือง	ไร่น้อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
1. การตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชี และพัสดุ	3	4	3	4	4	3	3	5	5	3.77
2. การบริหารงบประมาณและทรัพยากร ด้านการศึกษา	5	4	4	4	4	4	4	4	5	4.22
3. การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและ วัตถุประสงค์การจัดการศึกษา	3	5	5	4	4	5	4	5	5	4.44
4. การวางแผนการจัดการศึกษา	4	5	4	4	4	5	4	4	5	4.33
5. การบริหารการศึกษา	4	5	4	4	4	5	4	4	5	4.33
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการศึกษา	5	5	3	4	4	5	4	4	5	4.33
7. การจัดกิจกรรมการศึกษา	3	5	3	4	4	5	4	5	5	4.22
8. การนิเทศการศึกษา	4	4	5	4	3	5	4	4	5	4.22
9. การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา	5	5	5	4	3	5	4	3	5	4.33
10. การกำกับติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษา	3	4	5	4	3	5	4	3	5	4.00
11. การประกันคุณภาพการศึกษา	3	5	5	4	3	5	4	3	5	4.11
รวมเฉลี่ย	3.81	4.63	4.18	4.00	3.63	4.72	3.90	4.00	5.00	4.20

จากตารางที่ 26 พบว่า ความต้องการในการเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการศึกษาของ อบต.ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อบต. ไร่น้อย เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ อบต.ปากช่อง อบต.น้ำพอง อบต.กุดน้ำใส อบต.ม่วงหวาน อบต.เหนือเมือง อบต.หนองน้ำแดง อบต.ศิลา และ อบต.หัวทะเล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้การ กำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา เป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ การวางแผนการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการศึกษา และการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ส่วนอันดับรองลงมา คือ การบริหารงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดกิจกรรมการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การกำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา และการตรวจสอบระบบการเงินการบัญชีและพัสดุ ตามลำดับ

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.2.3.1 ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2

ตารางที่ 27 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม						รวมทั้งหมด	
	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. เพศ								
ชาย	92	68.1	90	42.3	125	58.1	307	54.53
หญิง	43	31.9	123	57.7	90	41.9	256	45.47
รวม	135	100.0	213	100.0	215	100.0	563	100.00
2. อายุ								
20 – 29 ปี	27	20.0	4	1.9	33	15.3	64	11.38
30 – 39 ปี	48	35.6	49	23.0	60	27.9	157	27.88
40 – 49 ปี	39	28.9	117	54.9	54	25.1	210	37.30
50 – 59 ปี	16	11.9	42	19.7	57	26.5	115	20.42
60 ปีขึ้นไป	5	3.7	1	0.5	11	5.1	17	3.02
รวม	135	100.0	213	100.0	215	100.0	563	100.00
3. ตำแหน่งหน้าที่								
สมาชิกสภา อบต.	84	62.2	-	-	-	-	84	14.93
พนักงานส่วนตำบล	51	37.8	-	-	-	-	51	9.17
ครู	-	-	173	81.2	-	-	173	30.73
ผู้บริหารสถานศึกษา	-	-	40	18.8	-	-	40	7.15
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	-	-	-	-	31	14.4	31	5.33
พระ	-	-	-	-	9	4.2	9	1.60
กรรมการหมู่บ้าน	-	-	-	-	135	62.8	135	23.98
ตัวแทนอาชีพ	-	-	-	-	40	18.6	40	7.11
รวม	135	100.0	213	100.0	215	100.0	563	100.00
4. ระดับการศึกษา								
จบประถมศึกษา	29	21.5	-	-	73	34.0	102	18.12
จบ ม.ต้น	25	18.5	-	-	20	9.3	45	7.99
จบ ม.ปลาย	24	17.8	-	-	62	28.8	86	15.28
จบอนุปริญญา	28	20.7	8	3.8	34	15.8	70	12.43
จบปริญญาตรี	27	20.0	185	86.9	24	11.2	236	41.92
จบสูงกว่าปริญญาตรี	2	1.5	20	9.4	2	0.9	24	4.26
รวม	135	100.0	213	100.0	2150	100.0	563	100.00

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม						รวมทั้งหมด	
	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
5. อาชีพ								
รับราชการ	25	18.5	210	98.6	21	9.8	256	45.47
รับจ้าง	46	34.1	3	1.4	74	34.4	123	21.85
เกษตรกร	57	42.2	-	-	57	26.5	114	20.25
เจ้าของสถานประกอบการ	6	4.4	-	-	24	11.2	30	5.33
ค้าขาย	1	0.7	-	-	14	6.5	15	2.66
อื่นๆ	-	-	-	-	25	11.6	25	4.44
รวม	135	100.0	213	100.0	215	100.0	563	100.00
6. รายได้ต่อปี								
ไม่เกิน 50,000 บาท	56	41.5	16	7.5	92	42.8	164	29.13
50,001 – 100,000 บาท	52	38.5	15	7.0	65	30.2	132	23.45
100,001 – 200,000 บาท	25	18.5	97	45.5	34	15.8	156	27.71
200,001 – 300,000 บาท	1	0.7	68	31.9	6	2.8	75	13.32
300,001 – 400,000 บาท	1	0.7	17	8.0	11	5.1	29	5.15
อื่นๆ	-	-	-	-	7	3.3	7	1.24
รวม	135	100.0	213	100.0	215	100.0	563	100.00

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด					
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ			
1	อบต. มีรายได้เพียงพอสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานได้	3.55	1.00	มาก	3.04	1.27	ปานกลาง	3.10	1.11	ปานกลาง	3.18	1.16	ปานกลาง		
2	บุคลากรของ อบต. มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงบประมาณ	3.54	1.06	มาก	2.78	0.93	ปานกลาง	3.05	1.04	ปานกลาง	3.07	1.05	ปานกลาง		
3	อบต. มีการเตรียมการจัดทำแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้แล้ว	3.22	1.19	ปานกลาง	2.35	1.10	น้อย	2.64	1.07	ปานกลาง	2.67	1.16	ปานกลาง		
4	อบต. ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.67	1.20	มาก	2.71	1.10	ปานกลาง	2.81	1.07	ปานกลาง	2.98	1.18	ปานกลาง		
5	อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.30	1.01	ปานกลาง	2.41	1.00	น้อย	2.65	1.09	ปานกลาง	2.71	1.09	ปานกลาง		
6	อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.31	0.93	ปานกลาง	2.24	0.96	น้อย	2.56	1.10	ปานกลาง	2.62	1.09	ปานกลาง		
7	อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านการบริหาร และการจัดศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ	3.53	1.01	มาก	2.39	0.99	น้อย	2.72	1.21	ปานกลาง	2.79	1.17	ปานกลาง		
8	อบต. สามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.64	1.01	มาก	2.65	1.01	ปานกลาง	2.85	1.10	ปานกลาง	2.96	1.11	ปานกลาง		
9	อบต. สามารถสร้างความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.53	1.02	มาก	2.51	1.06	ปานกลาง	2.69	1.20	ปานกลาง	2.82	1.17	ปานกลาง		
10	อบต. สามารถประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาช่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.84	1.09	มาก	2.80	1.10	ปานกลาง	2.91	1.25	ปานกลาง	3.09	1.23	ปานกลาง		
รวมเฉลี่ย				3.51	1.01	มาก	2.59	1.10	ปานกลาง	2.80	1.17	ปานกลาง	2.89	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 28 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มในพื้นที่ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ที่ อบต. มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า อบต. มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.59$) และผู้แทนชุมชน ก็เห็นว่า อบต. มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$)

เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละกลุ่ม ผลเป็นดังนี้

บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ที่ อบต. มีความพร้อมในระดับมากเกือบทุกข้อ และมี 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 3 ($\bar{x} = 3.22$) ที่ว่า “อบต. มีการเตรียมการจัดทำแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้แล้ว” ข้อ 5 ($\bar{x} = 3.30$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 6 ($\bar{x} = 3.31$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการรับรู้ที่ อบต. มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ และมีความคิดเห็นว่า อบต. มีความพร้อมน้อยอยู่ 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 ($\bar{x} = 2.35$) ที่ว่า “อบต. มีการเตรียมการจัดทำแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้แล้ว” ข้อ 5 ($\bar{x} = 2.41$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ข้อ 6 ($\bar{x} = 2.24$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 7 ($\bar{x} = 2.39$) ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ผู้แทนชุมชน มีการรับรู้ที่ อบต. มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเห็นว่า อบต. มีความพร้อมปานกลางค่อนข้างน้อย อยู่ 1 ข้อ คือข้อ 6 ที่ว่า “อบต. สามารถเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและการประกันคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของรัฐในปัจจุบัน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
1 จำนวนโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่ตำบลมีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน และสามารถรับนักเรียนในตำบลได้ทั้งหมด	3.98	1.00	มาก	4.11	1.02	มาก	4.20	0.78	มาก	4.11	0.93	มาก
2 จำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ตำบลมีจำนวนเพียงพอและสามารถรองรับนักเรียนในตำบลได้ทั้งหมด	3.81	1.07	มาก	3.80	1.12	มาก	4.01	0.87	มาก	3.88	1.02	มาก
3 นักเรียนระดับประถมศึกษาส่วนมากเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล	3.80	0.97	มาก	3.89	1.09	มาก	4.03	1.00	มาก	3.92	1.03	มาก
4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล	3.58	1.09	มาก	3.57	0.99	มาก	3.56	1.21	มาก	3.57	1.10	มาก
5 นักเรียนส่วนมากในตำบลสามารถเดินทางไป – กลับโรงเรียนได้สะดวกทุกฤดูกาล	3.80	1.01	มาก	3.96	1.01	มาก	3.91	1.07	มาก	3.90	1.03	มาก
6 ระยะทางในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนส่วนมากไม่เกิน 3 กิโลเมตร	3.68	1.09	มาก	3.44	1.22	ปานกลาง	3.89	1.03	มาก	3.67	1.13	มาก
7 โรงเรียนของรัฐในพื้นที่ตำบลในปัจจุบันสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ	3.62	0.83	มาก	3.45	1.12	ปานกลาง	3.62	1.02	มาก	3.56	1.02	มาก
รวมเฉลี่ย	3.75	1.10	มาก	3.75	1.09	มาก	3.89	1.08	มาก	3.80	1.02	มาก

จากตารางที่ 29 พบว่า

บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ว่า รัฐบาลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการรับรู้ด้านความเหมาะสมมากก่อนข้างปานกลาง 2 ข้อ คือ ข้อ 4 (ค่าเฉลี่ย 3.58) ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล” และข้อ 7 (ค่าเฉลี่ย 3.62) ที่ว่า “โรงเรียนของรัฐ ในพื้นที่ตำบลสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการรับรู้ว่า รัฐบาลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับเกือบมากทุกข้อ โดยมีการรับรู้ ด้านความเหมาะสมปานกลาง 2 ข้อคือ ข้อ 6 (ค่าเฉลี่ย 3.44) ที่ว่า “ระยะทางในการเดินทางไปโรงเรียนส่วนมากไม่เกิน 3 กิโลเมตร” และข้อ 7 (ค่าเฉลี่ย 3.45) ที่ว่า “โรงเรียนของรัฐในพื้นที่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ผู้แทนชุมชน มีการรับรู้ว่า รัฐบาลมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยที่รับรู้ ความเหมาะสมมากก่อนข้างปานกลางอยู่ 2 ข้อ คือ ข้อ 4 (ค่าเฉลี่ย 3.56) ที่ว่า “นักเรียนระดับมัธยมส่วนมากเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบล” และข้อ 7 (ค่าเฉลี่ย 3.62) ที่ว่า “โรงเรียนของรัฐในพื้นที่ตำบลสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
1 อบต. มีความเหมาะสม และสามารถจัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้โดยไม่มีผลกระทบต่อกิจการด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น	3.17	1.00	ปานกลาง	2.54	1.05	ปานกลาง	2.71	1.27	ปานกลาง	2.76	1.15	ปานกลาง
2 อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ	3.24	1.00	ปานกลาง	2.31	0.98	น้อย	2.51	1.18	ปานกลาง	2.61	1.12	ปานกลาง
3 ถ้า อบต. รับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากชุมชน เอกชน สถาบันในชุมชน และสถานประกอบการทั้งภายในและภายนอกชุมชน	3.60	1.06	มาก	2.76	0.88	ปานกลาง	3.26	1.05	ปานกลาง	3.15	1.05	ปานกลาง
4 ในปัจจุบัน อบต. มีประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนประถมศึกษา	4.10	0.89	มาก	3.01	1.06	ปานกลาง	3.26	1.21	ปานกลาง	3.37	1.16	ปานกลาง
5 ในปัจจุบัน อบต. ให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทุนอุดหนุน การศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่เป็นอย่างดี	4.08	0.92	มาก	2.64	1.08	ปานกลาง	2.81	1.23	ปานกลาง	3.05	1.24	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.64	1.06	มาก	2.65	1.08	ปานกลาง	2.91	1.20	ปานกลาง	2.99	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 30 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มในพื้นที่ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละกลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ว่า อบต. มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 ($\bar{x} = 3.17$) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้โดยไม่มีผลกระทบต่อกิจการด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น” และข้อ 2 ($\bar{x} = 3.24$) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการรับรู้ว่า อบต. มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ” มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.31$) และมีการรับรู้ปานกลางค่อนข้างน้อย 1 ข้อ คือข้อ 1 (ค่าเฉลี่ย 2.54) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีผลกระทบต่อกิจการด้านการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น”

ผู้แทนชุมชน มีการรับรู้ว่า อบต. มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยมีการรับรู้ปานกลางค่อนข้างน้อยคือข้อ 2 (ค่าเฉลี่ย 2.51) ที่ว่า “อบต. มีความเหมาะสมและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ”

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
1 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.01	1.11	มาก	3.74	1.25	มาก	4.00	1.25	มาก	3.90	1.22	มาก
2 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.43	1.14	ปานกลาง	2.32	1.22	น้อย	2.72	1.44	ปานกลาง	2.74	1.36	ปานกลาง
3 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อขอรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ	4.04	0.94	มาก	2.85	1.31	ปานกลาง	3.44	1.46	ปานกลาง	3.36	1.37	ปานกลาง
4 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกโรงเรียน	3.81	0.92	มาก	3.04	1.30	ปานกลาง	3.32	1.39	ปานกลาง	3.33	1.29	ปานกลาง
5 ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน	3.87	1.03	มาก	2.62	1.23	ปานกลาง	3.08	1.35	ปานกลาง	3.10	1.32	ปานกลาง
6 ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่	4.01	0.92	มาก	3.42	1.19	ปานกลาง	3.67	1.20	มาก	3.66	1.15	มาก
รวมเฉลี่ย	3.86	0.90	มาก	3.00	1.20	ปานกลาง	3.37	1.24	ปานกลาง	3.35	1.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 31 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มในพื้นที่ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเกือบทุกข้อมีการรับรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นอยู่ 2 ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 ($\bar{x} = 3.90$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 6 ($\bar{x} = 3.66$) ที่ว่า “ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่” เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังนี้

บุคลากรใน อบต. มีความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อ 2 ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$)

ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในระดับมาก 1 ข้อ คือข้อ 1 ($\bar{x} = 3.74$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 2 ($\bar{x} = 2.32$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. ตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ผู้แทนชุมชน มีความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ($\bar{x} = 4.00$) ที่ว่า “ท่านต้องการ เห็นด้วย และสนับสนุนให้ อบต. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และข้อ 6 ($\bar{x} = 3.67$) ที่ว่า “ท่านต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่”

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และอันดับความสำคัญของภารกิจต่างๆ ของ อบต. ตามการรับรู้ของ
กลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2

ประเด็น	บุคลากรใน อบต.		ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		รวม	
	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ
1. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	4.16	4	4.10	5	4.20	2	4.15	3
2. การจัดสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐาน	4.24	2	4.21	1	4.22	1	4.22	1
3. การจัดการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล	4.01	5	3.94	6	4.08	3	4.01	5
4. การจัดการศึกษา	3.94	6	3.43	7	3.65	7	3.64	7
5. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด	4.18	3	4.14	3	3.89	5	4.06	4
6. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.87	7	4.11	4	3.81	6	3.94	6
7. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรและการพัฒนาท้องถิ่น	4.27	1	4.20	2	4.08	3	4.17	2

จากตารางที่ 32 พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสำคัญของภารกิจต่างๆ 7 ภารกิจของ อบต. โดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ภารกิจด้านการจัดสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐาน มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด การจัดการด้านสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดการศึกษา

เฉพาะภารกิจด้านการศึกษา เมื่อพิจารณา การรับรู้ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มบุคลากรใน อบต. ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา กับ กลุ่มผู้แทนชุมชน ให้ความสำคัญ เป็นอันดับที่ 7

1.2.3.1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

จากตารางที่ 28 นำผลการรับรู้ ด้านความพร้อมของ อบต. ชั้น 2 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธี Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ด้านความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.51	2.59	2.80
บุคลากรใน อบต.	3.51	-	0.92*	0.71*
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	2.59		-	0.21
ผู้แทนชุมชน	2.80			-

$p < 0.05$

จากตารางที่ 33 การรับรู้ด้านความพร้อมของ อบต. ชั้น 2 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในระดับที่สูงกว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชนมอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 30 นำผลการรับรู้ ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ อบต. ชั้น 2 ไปเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธี Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.64	2.65	2.91
บุคลากรใน อบต.	3.64	-	0.99*	0.73*
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	2.65		-	0.26
ผู้แทนชุมชน	2.91			-

p < 0.05

จากตารางที่ 34 การรับรู้ด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. สำหรับบุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในระดับที่สูงกว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 31 นำผลการรับรู้ด้านความต้องการให้ อบต. ชั้น 2 จัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเปรียบเทียบระหว่างความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนชุมชน พบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อเป็นการทดสอบว่ากลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้าง จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามวิธีของ Scheffe' - Test ได้ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2 ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาระดับพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	บุคลากรใน อบต.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน
		3.86	3.00	3.37
บุคลากรใน อบต.	3.86	-	0.86*	0.49*
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	3.00	-	-	0.37*
ผู้แทนชุมชน	3.37	-	-	-

p < 0.05

จากตารางที่ 35 การรับรู้ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาระดับพื้นฐาน สำหรับบุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความต้องการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงกว่าผู้แทนชุมชน ขณะที่ความต้องการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ในความคิดของผู้แทนชุมชนสูงกว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.3.3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2

ตารางที่ 36 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2

ความพร้อมในการจัดการศึกษา	อบต. ชั้น 1		อบต. ชั้น 2		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความพร้อมของ อบต.	3.14	1.09	2.89	1.11	3.218*
2. ความเหมาะสมในการจัดการศึกษาของ อบต.	3.10	1.11	2.99	1.05	0.846
3. ความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา	3.49	1.34	3.35	1.29	0.820

* < 0.05

จากตารางที่ 36 พบว่า ในด้านความพร้อมของ อบต. กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 มีความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ อบต. ชั้น 1 มีความพร้อมมากกว่า อบต.ชั้น 2 ส่วนด้านความเหมาะสมในการจัดการศึกษาของ อบต. และความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

1.2.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	
1. การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.													
1.1	อบต. ควรตั้งหน่วยงานส่วนการศึกษา เพื่อรองรับงานด้านการจัดการศึกษา	4.24	0.81	มาก	3.93	1.04	มาก	3.92	1.13	มาก	4.00	1.04	มาก
1.2	อบต. ควรมีคณะกรรมการที่มีความรู้ ประสบการณ์ และมีความชำนาญงานด้านการจัดการศึกษารับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.10	0.96	มาก	3.94	1.17	มาก	4.06	1.24	มาก	4.03	1.15	มาก
2. ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ กรมฯ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเอง													
2.1	อบต. ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริหารจัดการศึกษาโดยบุคลากรของ อบต.	2.56	1.17	ปานกลาง	2.41	1.19	น้อย	2.17	1.25	น้อย	2.36	1.22	น้อย
2.2	อบต. ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ และจ้างผู้ชำนาญงานด้านการศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้	2.74	1.13	ปานกลาง	2.71	1.32	ปานกลาง	2.53	1.37	ปานกลาง	2.65	1.29	ปานกลาง
2.3	อบต. ควรเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขอรับการถ่ายโอนงานด้านการจัดการศึกษาจากรัฐ	4.35	0.76	มาก	3.36	1.29	ปานกลาง	3.66	1.31	มาก	3.71	1.25	มาก
2.4	อบต. ควรประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น อบต. อื่นๆ หรือเทศบาลที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของสหการ	3.75	1.18	มาก	3.47	1.10	ปานกลาง	3.47	1.40	ปานกลาง	3.54	1.24	มาก
3. ระดับการศึกษาที่จัด													
3.1	อบต. ควรจัดการศึกษา หรือพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.13	0.99	มาก	4.09	1.07	มาก	4.02	1.17	มาก	4.07	1.09	มาก
3.2	อบต. ควรจัดการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	3.73	1.17	มาก	3.10	1.33	ปานกลาง	3.30	1.45	ปานกลาง	3.33	1.36	ปานกลาง
3.3	อบต. ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะภาคบังคับ 9 ปี (ป.1 – ม3)	3.63	1.03	มาก	2.53	1.23	ปานกลาง	3.20	1.46	ปานกลาง	3.05	1.35	ปานกลาง
3.4	อบต. ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั้ง 12 ปี (ป.1 – ป.6 และ ม.1 – ม.6)	3.48	1.20	ปานกลาง	2.29	1.29	น้อย	3.19	1.49	ปานกลาง	2.92	1.44	ปานกลาง

ตารางที่ 37 (ต่อ)

รายการ	บุคลากรใน อบต.			ครูและผู้บริหารสถานศึกษา			ผู้แทนชุมชน			รวมทั้งหมด		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
4. กรณี อบต. มีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน												
4.1	3.99	0.96	มาก	3.39	1.25	ปานกลาง	3.75	1.16	มาก	3.67	1.17	มาก
4.2	3.76	0.96	มาก	3.41	1.19	ปานกลาง	3.51	1.32	มาก	3.53	1.20	มาก
4.3	3.78	1.10	มาก	2.87	1.28	ปานกลาง	3.24	1.36	ปานกลาง	3.23	1.32	ปานกลาง
4.4	3.67	0.95	มาก	3.35	1.18	ปานกลาง	3.07	1.38	ปานกลาง	3.32	1.23	ปานกลาง
4.5	3.72	0.85	มาก	3.55	1.14	มาก	3.58	1.22	มาก	3.60	1.11	มาก
4.6	3.80	0.97	มาก	3.81	1.11	มาก	3.73	1.06	มาก	3.78	1.06	มาก
5. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ												
5.1	4.23	0.79	มาก	4.12	1.00	มาก	4.09	1.04	มาก	4.13	0.97	มาก
5.2	3.39	1.15	ปานกลาง	3.16	1.30	ปานกลาง	3.31	1.37	ปานกลาง	3.27	1.29	ปานกลาง
5.3	4.05	0.91	มาก	3.14	1.34	ปานกลาง	3.60	1.31	มาก	3.53	1.29	มาก
5.4	4.32	0.82	มาก	4.36	0.95	มาก	4.34	0.90	มาก	4.34	0.90	มาก
5.5	4.30	0.84	มาก	4.46	0.83	มาก	4.45	0.91	มาก	4.42	0.86	มาก

จากตารางที่ 37 ข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษา พบว่า

1. ข้อเสนอให้ อบต. จัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา

ให้ อบต. ตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาและมีบุคลากรด้านการศึกษารับผิดชอบโดยตรง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02)

2. ข้อเสนอกรณี อบต. จัดการศึกษาด้วยตนเอง

2.1 ให้ อบต. จัดตั้งโรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.36)

2.2 ให้ อบต. จัดตั้งโรงเรียนใหม่และจ้างผู้ชำนาญงานด้านศึกษามาจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.65)

2.3 ให้ อบต. เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆเพื่อขอรับการถ่ายโอนงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78)

2.4 ให้ อบต. ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อร่วมกันจัดการศึกษาในรูปแบบสหการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54)

3. ข้อเสนอเกี่ยวกับระดับการศึกษาที่จัด

3.1 ให้ อบต. จัดหรือพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07)

3.2 ให้ อบต. จัดการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33)

3.3 ให้ อบต. จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (ป.1-6 และ ม.1-3) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.05)

3.4 ให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั้ง 12 ปี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.92)

4. ข้อเสนอ กรณี อบต. มีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67)

4.2 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณการศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)

4.3 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการบริหารบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23)

4.4 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32)

- 4.5 อบต. ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60)
- 4.6 อบต. ควรมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78)
5. ข้อเสนอในการจัดการศึกษานอกระบบของ อบต.
- 5.1 ให้ อบต. จัดให้มีแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนในตำบล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.42)
- 5.2 ให้ อบต. เป็นผู้นำในการทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การฝึกอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.34)
- 5.3 ให้ อบต. ประสานกับ กศน. เพื่อจัดการศึกษานอกระบบให้คนในชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13)
- 5.4 ให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53)
- 5.5 ให้ อบต. จัดการศึกษานอกระบบเฉพาะภาคบังคับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27)

1.2.3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการบริหารและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.3.5.1 กรณี อบต. จัดการศึกษาด้วยตนเอง

ตารางที่ 38 ข้อเสนอแนวทางการบริหารของ อบต. ชั้น 2 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนวทาง	บุคลากรของ อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 68	n = 90	n = 70	N = 228	ร้อยละ
1. ด้านงบประมาณ					
1.1 ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	32	55	47	134	58.77
1.2 อบต. มีงบประมาณจำกัด รัฐควรอุดหนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น	25	10	10	45	19.73
1.3 รัฐบาลถ่ายโอนงบประมาณให้ อบต.	11	-	10	21	9.21
1.4 จัดสรรงบประมาณเป็นรายหัว	-	10	-	10	4.38
1.5 การบริหารงบประมาณให้โปร่งใสและยุติธรรม	-	8	-	8	3.50
2. ด้านวิชาการ					
2.1 เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านความรู้	20	40	31	91	39.91
2.2 ส่วนกลางต้องช่วยเหลือด้านวิชาการให้การอบรมแนะแนวทางการจัดการศึกษา	12	6	10	28	12.28
2.3 ควรมีสวนี่ศึกษาค้นคว้าใน อบต.	13	-	13	26	11.40
2.4 สนับสนุนสื่อด้านสื่ออุปกรณ์การสอนให้โรงเรียนในพื้นที่	5	9	6	20	8.77
2.5 จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม	8	6	5	19	8.33
3. ด้านการบริหารบุคคล					
3.1 ควรมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาโดยเฉพาะ	21	39	30	90	39.47
3.2 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์	18	21	22	61	26.75
3.3 ควรมีโครงสร้างด้านการศึกษามีนักวิชาการหรือหัวหน้าส่วนการศึกษาของ อบต. เพื่อจัดการศึกษาโดยเฉพาะ	14	16	10	40	17.54
3.4 โอนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้ อบต. และบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ	12	-	-	20	8.77
3.5 บุคลากรมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	8	4	12	5.26

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อเสนอแนวทาง	บุคลากรของ อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 68	n = 90	n = 70	N = 228	ร้อยละ
4. ด้านการบริหารทั่วไป					
4.1 มีการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานอื่นๆ	18	41	14	73	32.02
4.2 มีการอบรมความรู้ ระเบียบการบริหาร มีการ กระจายงานให้ทั่วถึงและควบคุมกำกับเป็น ระยะๆ	9	10	13	32	14.04
4.3 มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของ อบต.	10	9	7	26	11.40
4.4 ควรประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ด้านการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, กศน.	3	-	21	24	10.52
4.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกขององค์กรใน ชุมชน	4	6	10	20	8.78
4.6 จัดระบบบริหารโปร่งใส ตรวจสอบได้	3	5	5	13	5.70

จากตารางที่ 38 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะทางในการบริหารดังนี้
ด้านงบประมาณ ให้ อบต. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ให้รัฐ
อุดหนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ให้รัฐบาลถ่ายโอนงบประมาณให้ อบต. จัดสรรงบประมาณ
เป็นรายหัว การบริหารงบประมาณให้โปร่งใสและยุติธรรม ตามลำดับ

ด้านวิชาการ ให้เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านความรู้ เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ ให้ส่วนกลาง
ช่วยเหลือด้านวิชาการ ให้การอบรมแนะแนวทางการจัดการศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การ
สอนให้โรงเรียนในพื้นที่ จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ตาม
ลำดับ

ด้านการบริหารบุคคล ให้ มีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา
โดยเฉพาะ เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้และประสบการณ์ ควรมีโครง
สร้างด้านการศึกษา มีนักวิชาการหรือหัวหน้าส่วนการศึกษาของ อบต. เพื่อจัดการศึกษาโดยเฉพาะ
โอนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้ อบต. และบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ ให้มีบุคลากร
มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ด้านการบริหารทั่วไป ให้มีการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นอันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ ให้มีการอบรมความรู้ระเบียบการบริหาร มีการกระจายงานให้ทั่วถึงและควบคุมกำกับเป็นระยะๆ มีการประชาสัมพันธ์งานของ อบต. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกองค์กรในชุมชน ประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กศน. และจัดระบบบริหารให้โปร่งใสตรวจสอบได้ ตามลำดับ

1.2.3.5.2 กรณี อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 39 ข้อเสนอแนะทางในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ อบต. ชั้น 2

ข้อเสนอแนะทาง	บุคลากรของ อบต.	ครูและผู้บริหาร สถานศึกษา	ผู้แทนชุมชน	รวม	
	n = 50	n = 82	n = 54	N = 186	ร้อยละ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 การบริหารงบประมาณ	18	35	20	73	39.25
1.2 การกำหนดนโยบายและแผน	22	22	16	60	32.26
1.3 การบริหารบุคลากร	6	16	8	30	16.13
1.4 การจัดทำหลักสูตร	4	9	10	23	12.36
2. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับสถานศึกษา					
2.1 ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	12	19	13	44	23.65
2.2 จัดหาทุนการศึกษา	9	16	14	39	20.96
2.3 สื่ออุปกรณ์การเรียน	10	17	13	39	20.96
2.4 อุดหนุนอาหารกลางวัน	6	-	5	11	5.91
2.5 พัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน	2	3	5	11	5.91
2.6 จัดทำนโยบายและแผนบริหารงบประมาณ	1	6	2	8	4.30
2.7 ร่วมจัดกีฬาด้านยาเสพติด	6	-	2	8	4.30
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา					
3.1 ตั้งคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น	15	32	20	67	36.02
3.2 พัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง	9	15	8	32	17.20
3.3 สนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย	9	11	8	28	15.05
3.4 ให้มีแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชน	5	11	5	21	11.29
3.5 จัดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	6	5	-	11	5.91
3.6 ให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของ อบต.	-	7	-	7	3.76

จากตารางที่ 39 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วม ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้การมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ การกำหนดนโยบายและแผน การบริหารบุคลากร และการจัดทำหลักสูตร ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับสถานศึกษา ให้การมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ จัดหาทุนการศึกษา สื่ออุปกรณ์การเรียน อุคหนุนอาหารกลางวัน พัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน จัดทำนโยบายและแผนบริหารงบประมาณ และร่วมจัดกีฬาต้านยาเสพติด ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้มีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ พัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย จัดประเมินคุณภาพผู้เรียนทุกปี ให้มีแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชน จัดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของ อบต. ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยภาคสนาม

2.1 ผลการวิจัยภาคสนาม กรณีศึกษา อบต. ชั้น 1: อบต. เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.1.1 บริบทชุมชนใน อบต. เมืองเก่า

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง ตำบลเมืองเก่าตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองขอนแก่น มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้ (แผนที่ตำบลเมืองเก่าอยู่ในภาคผนวก ก)

ทิศเหนือ	ติดกับเขตเทศบาลนครขอนแก่น และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ด
ทิศใต้	ติดกับเขตเทศบาลตำบลท่าพระ และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระลับ
ทิศตะวันตก	ติดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหว้า และองค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง

1.2 ประวัติความเป็นมา

พื้นที่ตำบลเมืองเก่า เคยเป็นที่ตั้งเมืองขอนแก่นมาก่อน จึงได้ชื่อว่า “เมืองเก่า” (หลวงปู่เคน จิตธัมโม, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545) กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2332 (จ.ศ.1151) ท้าวเพี้ยเมืองแพน (หรือพระนรศรีบริรักษ์ เจ้าเมืองคนแรก) พร้อมด้วยผู้คนประมาณ 330 ครอบครัว อพยพจากบ้านชีโล่น แขวงเมืองสุวรรณภูมิ (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด) มาตั้งเมืองอยู่บ้านบึงบอน (ปัจจุบันคือบ้านเมืองเก่า) เป็นเวลา 22 ปี เมื่อท้าวเพี้ยเมืองแพนถึงแก่กรรม ท้าวจาม ผู้เป็นบุตร ได้รับพระราชทานยศเป็นเจ้าเมืองต่อ ได้ย้ายเมืองจากบ้านบึงบอนไปอยู่ที่บ้านหนองพันชาด 27 ปี เมื่อท้าวจามถึงแก่กรรม ท้าวอิน บุตรคนโตก็รักษาเมืองแทน และได้ย้ายมาตั้งเมืองที่บ้านโนนหัน เมืองขอนแก่นตั้งอยู่ที่บ้านโนนหัน 29 ปี ก็ย้ายไปอยู่ที่บ้านคอนบม ริมลำน้ำชี เพราะเห็นว่าคมนาคมทางน้ำสะดวก หลังจากพระนรศรีบริรักษ์ (อิน) ถึงแก่กรรม ท้าวมุง ผู้นำองจักรักษาราชการแทน และหลวงศรีวรวงศ์ (ท้าวอู่) ซึ่งเป็นหลานเป็นผู้ช่วย

ในปี พ.ศ. 2434 พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม (ต่อมาเป็นกรมหลวง) ข้าหลวงซึ่งประจำอยู่ที่หนองคายขณะนั้น ได้เสด็จมาถึงเมืองขอนแก่น และรับสั่งกับ

พระนครศรีบริรักษ์ (อู๋) ว่า เมืองขอนแก่นซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านคอนบมชัยภูมิไม่เหมาะสม เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำชี เวลาหน้าน้ำ น้ำจะท่วม การสัญจรไปมาลำบาก และอยู่ห่างจากเส้นทางที่มุ่งไปยังเมืองหนองคาย เสด็จในกรมจึงเสนอแนะให้ไปตั้งที่บ้านท่อม ซึ่งใกล้เส้นทางระหว่างนครราชสีมา กับเมืองหมากแข้งแทน

อย่างไรก็ตาม เมืองขอนแก่น ตั้งอยู่บ้านท่อมได้ 8 ปี ก็ต้องย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม เนื่องจาก ปี พ.ศ. 2440 - 2441 เกิดความแห้งแล้งอย่างหนัก หนองน้ำซึ่งอยู่รอบเมือง ริมวัดธาตุซึ่งไม่เคยแห้งมาก่อนเลย แต่ปีนี้แห้งหมด ทำให้ชาวเมืองอดน้ำและล้มตายเป็นจำนวนมาก ในที่สุดปี พ.ศ. 2442 จึงย้ายไปอยู่ที่บ้านบึงบอน (ปัจจุบันคือ บ้านเมืองเก่า ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น) ตามเดิม (ตำนานพระธาตุขามแก่น, หนังสืออนุสรณ์งานฉาปนกิจศพ คุณแม่ ประทุมเทวานครศรีบริรักษ์ 21 มีนาคม 2508 อาจารย์ฉวี มาตย์ภูธร เป็นผู้รวบรวม)

ประชาชนในตำบลเมืองเก่ามีอาชีพทำนา ทำสวน มาแต่ดั้งเดิม เพราะมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ แต่บางปีมีปัญหาหน้าท่วม โดยเฉพาะในที่ราบลุ่มใกล้แม่น้ำชี (สัมฤทธิ์ จันทร์เขียว, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) นอกจากนี้ยังมีอาชีพทำหัตถกรรม เช่น ทอเสื่อ กั้นหม้อดิน ตีเหล็กทำมีด ทำเสียม ใช้เกวียนบรรทุกไปขายในหมู่บ้านต่างๆ ทั่วภาคอีสาน แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ยังเหลือแต่การทอเสื่อจากต้นกก ต้นฝื่อ นอกจากอาชีพทำนาแล้ว ยังมีอาชีพค้าขายและรับจ้าง (ฉวี มาตย์ภูธร, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลเมืองเก่า มีพื้นที่ทั้งสิ้น 24,718 ไร่ (39.54 ตารางกิโลเมตร) มีลักษณะเป็นที่ราบ และที่ราบลุ่มแม่น้ำชีไหลผ่านบริเวณทิศใต้ของพื้นที่เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างตำบลเมืองเก่ากับตำบลท่าพระ

1.4 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ	ลำน้ำ 3 สาย บึง, หนอง 4 แห่ง
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	ฝาย 2 แห่ง

1.5 การบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคมจากหมู่บ้านในตำบลไปยังอำเภอเมืองเป็นถนนลาดยาง ระยะทาง 5 - 10 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 15 - 20 นาที

การไฟฟ้า	4,698 ครัวเรือน
โทรศัพท์บ้าน	1,701 เครื่อง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน	14 แห่ง
สถานีอนามัยประจำตำบล	2 แห่ง

2. ด้านสังคมวัฒนธรรม

ประชาชนในตำบลเมืองเก่ามีทั้งสิ้น 19,566 คน มีจำนวนครัวเรือน 4,725 ครัวเรือน

ตารางที่ 40 จำนวนประชากรในเขต อบต. เมืองเก่า แยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวม (คน)	จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
1	บ้านสะอาด	384	386	770	150
2	บ้านโสภแสง	429	434	863	178
3	บ้านกุดกว้าง	486	490	976	208
4	บ้านกุดกว้าง	868	833	1,701	404
5	บ้านโนนตู่	528	534	1,062	283
6	บ้านดอนบม	617	612	1,229	259
7	บ้านดอนบม	660	667	1,327	334
8	บ้านขามเจริญ	695	692	1,387	351
9	บ้านคูม่น้อย	335	339	674	169
10	บ้านดอนบม	549	572	1,121	238
11	บ้านฉัตรทอง	1,110	1,101	2,211	636
12	บ้านกุดกว้าง	378	382	760	150
13	บ้านดอนบม	521	526	1,047	213
14	บ้านการเคหะ	1,140	1,143	2,283	626
15	บ้านโนนตู่	521	543	1,064	276
16	บ้านกุดกว้าง	535	556	1,091	247
รวม		9,756	9,810	19,566	4,725

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเมืองขอนแก่น, 2545

ตารางที่ 41 จำนวนประชากรในเขต อบต. เมืองเก่า จำแนกตามเพศและอายุ

อายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	140	174	314
1 - 2 ปี	231	252	483
3 - 5 ปี	503	527	1,030
6 - 11 ปี	918	938	1,856
12 - 14 ปี	605	587	1,192
15 - 17 ปี	610	599	1,209
18 - 49 ปี	4,986	4,978	9,964
50 - 59 ปี	962	947	1,909
60 ปีขึ้นไป	801	8,087	1,609
รวม	9,756	9,810	19,566

ที่มา : เอกสารข้อมูล กชช. 2 ค ปี พ.ศ. 2544

ลักษณะของชุมชน เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับเขตเทศบาลนครขอนแก่น มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ มีห้างสรรพสินค้า เช่น แมคโคร โลตัส บิ๊กซี และ โรงงาน อุตสาหกรรมแหวนอยู่ในพื้นที่ ประชาชนมีหลากหลายอาชีพ

การนับถือศาสนา และประเพณี ประชาชนตำบลเมืองเก่า นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 7 แห่ง มีการทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันพระ และทำบุญตามประเพณีต่างๆ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่ งานบุญเดือนสิบ ประชาชนมาทำบุญที่วัดกันเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมช่วยเหลือกันตำบล เช่น การลงแขก การสร้างสาธารณประโยชน์ต่างๆ

มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 60 คน

กลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 165 คน

กลุ่มพัฒนาสตรีตำบล 9 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน 108 คน

(แผนพัฒนาตำบล ปี 2545 องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า)

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 อาชีพประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ผลไม้ ผัก สัตว์เลี้ยง รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง ดังนี้

ทำนา จำนวน 2,695 ครัวเรือน หรือร้อยละ 57.03

ทำสวน จำนวน 228 ครัวเรือน หรือร้อยละ 4.82

เลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย 15 ครัวเรือน หรือร้อยละ 0.32 (หมู ไก่ เป็ด โค กระบือ)

3.2 อาชีพรับจ้าง ในโรงงานเหวอนและรับจ้างทั่วไป จำนวน 1,417 ครัวเรือน หรือร้อยละ 29.98

3.3 รับราชการ,รัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ 371 ครัวเรือน หรือร้อยละ 7.85

3.4 รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อปี ครัวเรือนละ 103,333 บาท อัตราค่าจ้างต่อคน ต่อวัน 130 บาท

3.5 ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีการผลิต

(1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 13,902 ไร่

(2) การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง

(3) การใช้เครื่องจักรกล ใช้รถไถขนาดเล็ก

(4) การใช้ปุ๋ยและสารเคมี ใช้ปุ๋ยเคมีผสมกับปุ๋ยธรรมชาติ มีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

(5) มีโรงสีขนาดเล็กขนาดไม่เกิน 20 แรงม้า จำนวน 8 โรง

(6) มีร้านขายของชำ 237 แห่ง

3.6 การรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อการผลิต

เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร จำนวน 836 ครัวเรือน

เป็นสมาชิกสหกรณ์และธนาคารเพื่อการเกษตร (รทส.) จำนวน 1,882 ครัวเรือน

กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 6 กลุ่ม

3.7 สภาพแรงงานในตำบล

3.7.1 พื้นที่ทำงาน

ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 ทำกินในเขตพื้นที่ตำบลและประชาชนร้อยละ 10 ทำงานนอกเขตพื้นที่ โดยทำงานที่อำเภอเมือง และกรุงเทพมหานคร ลักษณะงานที่ทำเป็นงานในโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป

3.7.2 การว่างงาน

มีประชากรว่างงาน 436 คน หรือร้อยละ 2.3 ของประชากรในวัยทำงาน (ข้อมูล กชช. 2 ค ปี พ.ศ. 2544 และแผนพัฒนาตำบลเมืองเก่า ปี พ.ศ. 2545)

4. ด้านการเมืองการปกครอง

4.1 ด้านการปกครอง ตำบลเมืองเก่าแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน โดยมีกำนันทำหน้าที่ดูแลประชาชนในตำบล มีสารวัตรกำนัน 2 คน ในแต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน ทำหน้าที่ปกครองดูแลหมู่บ้าน ปัจจุบันกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มาจากการเลือกตั้งอยู่ในวาระ 5 ปี จำนวน 15 คน และอยู่จนเกษียณอายุ 1 คน

การกระจายอำนาจการปกครองในแต่ละหมู่บ้าน จะมีคณะกรรมการหมู่บ้าน 9 – 15 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายปกครอง ฝ่ายพัฒนา และส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ฝ่ายสวัสดิการสังคม ฝ่ายการคลัง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่บริหารงานด้านต่างๆ ในหมู่บ้าน (จากการสัมภาษณ์สอบถามผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, กันยายน 2545)

4.2 ด้านการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ทำหน้าที่ในการบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนาตำบลเมืองเก่าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

4.2.1 ศักยภาพของ อบต. เมืองเก่า

อบต.เมืองเก่า ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 21 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2538 มีฐานะเป็นนิติบุคคล บริหารงานในรูปคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 32 คน เป็นชาย 28 คน หญิง 4 คน

บุคลากรใน อบต. เมืองเก่า

1) สมาชิก อบต. เมืองเก่า จำนวน 32 คน เป็นชาย 28 คน หญิง 4 คน มีระดับการศึกษา ดังนี้

จบประถมศึกษา	12 คน
จบมัธยมศึกษาตอนต้น	9 คน
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	7 คน
จบปริญญาตรี	4 คน

2) พนักงานตำบลเมืองเก่า มีจำนวน 15 คน

สำนักงานปลัด อบต.	5	คน
ส่วนการคลัง	4	คน
ส่วนโยธา	4	คน
ส่วนสาธารณสุข	2	คน

(ไม่รวมลูกจ้างประจำและชั่วคราว 23 คน)

มีระดับการศึกษา ดังนี้

จบอนุปริญญา/ปวส.	5	คน
จบปริญญาตรี	10	คน

(แผนพัฒนาตำบลเมืองเก่า ปี พ.ศ.2545)

สถานะทางการคลัง

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่าปีงบประมาณ 2544
  - 1.1 รายได้ทั้งหมด 21,575,000 บาท
  - 1.2 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 1,200,000 บาท
  - 1.3 เงินสะสมคงเหลือ 6,044,321.99 บาท
2. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2544 เป็นเงิน 19,869,070.92 บาท คิดเป็นร้อยละ 92.09 ของรายได้ทั้งหมด
  - 2.1 รายจ่ายประจำ จำนวน 9,497,415.90 บาท (ร้อยละ 47.80)
  - 2.2 รายจ่ายเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 8,841,736.60 บาท (ร้อยละ 44.50)
  - 2.3 รายจ่ายด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม จำนวน 450,000 บาท (ร้อยละ 2.26)
  - 2.4 รายจ่ายด้านพัฒนาเศรษฐกิจ จำนวน 510,000 บาท (ร้อยละ 2.56)
  - 2.5 รายจ่ายด้านการเมือง การบริหาร เป็นเงิน 214,586 บาท (ร้อยละ 1.08)
  - 2.6 รายจ่ายด้านสาธารณสุข เป็นเงิน 635,810 บาท (ร้อยละ 3.20) (จากรายงานข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ปี พ.ศ.2545)

5. ด้านการศึกษา

1. จำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่างๆ ในระบบโรงเรียน

1.1 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวน 737 คน คิดเป็นร้อยละ

71.55

1.2 นักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 จำนวน 1,840 คน คิดเป็นร้อยละ 99.00

1.3 นักเรียนชั้น ม.1 – ม.3 จำนวน 916 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00

1.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6) จำนวน 978 คน คิดเป็น

ร้อยละ 80

2. จำนวนประชากรที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ และไม่ได้ศึกษาต่อ

2.1 จบการศึกษาก่อนบังคับ (ป.6) จำนวน 8,298 คน คิดเป็นร้อยละ 42.41

2.2 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า จำนวน 1,816 คน

คิดเป็นร้อยละ 9.28

2.3 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่า จำนวน 876 คน

คิดเป็นร้อยละ 4.48

3. จำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับต่าง ๆ นอกโรงเรียน

3.1 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา (ป.6) จำนวน 60 คน

3.2 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 400 คน

3.3 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จำนวน 600 คน

4. จำนวนสถานศึกษาและครู

4.1 มีโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง (เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 2 แห่ง)

มีครู 77 คน

4.2 มีโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง มีครูจำนวน 58 คน

4.3 มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านกุดกว้าง

และบ้านสะอาด มีครูอาสา 6 คน (เอกสารสนเทศทางการศึกษา แบบรายงานการศึกษา(ภาคสถิติ)

และรายงานครู ข้อมูล 10 มิถุนายน 2545)

6. สภาพปัญหาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า

1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 ปัญหาขาดกระแสไฟฟ้าในบางพื้นที่ หรือถนนบางสาย

1.2 ปัญหาขาดน้ำดื่มที่สะอาด

2. ปัญหาการผลิต การตลาด รายได้ และการมีงานทำ
  - 2.1 ผลผลิตการเกษตร มีราคาต่ำ
  - 2.2 ประชาชนไม่มีงานทำ
3. ปัญหาสาธารณสุข และการอนามัย
  - 3.1 ปัญหาเด็กแรกเกิดขาดสารอาหาร
  - 3.2 ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ
  - 3.3 บุคลากรมีไม่เพียงพอ
4. ปัญหาน้ำกิน น้ำใช้เพื่อการเกษตร
  - 4.1 ปัญหาขาดน้ำสะอาดเพื่อบริโภค
  - 4.2 ปัญหาขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
5. ปัญหาความรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต
  - 5.1 ประชาชนขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ
  - 5.2 ผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร จัดการ โดยเฉพาะเรื่องการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ให้ครอบคลุมทุกด้าน
6. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ
  - 6.1 ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร หรือมีแต่น้ำดินเงิน กักเก็บน้ำได้น้อย
  - 6.2 ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย
  - 6.3 ประชาชนขาดจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
7. ปัญหาการบริหาร และการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 7.1 ปัญหาขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน บุคลากรที่มียังไม่เต็มกรอบอัตรากำลัง โครงสร้างของ อบต. ชั้น 1 จึงเป็นปัญหา เนื่องจากปริมาณงานมาก
  - 7.2 บุคลากรไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพท้องถิ่น หรือปรับสภาพตัวเอง เข้ากับสมาชิกฝ่ายการเมือง หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ดีพอ
  - 7.3 สมาชิก และผู้บริหารท้องถิ่น ยังจะต้องได้รับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง รวมทั้งทำความเข้าใจในเรื่องของบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น
8. ปัญหาอื่น ๆ
  - 8.1 ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงาน
(แผนพัฒนาตำบล 5 ปี พ.ศ.2545 – 2549 องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า)

2.1.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก ในพื้นที่กรณีศึกษา อบต. ชั้น 1 จะนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ให้การสัมภาษณ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารของ อบต. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มผู้นำชุมชน เกี่ยวกับ ปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารทั่วไป และด้านความต้องการของ อบต. ในการจัดการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม ด้านกฎหมาย และด้านการสนับสนุนของรัฐบาล โดยศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. และข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาของ อบต. ดังต่อไปนี้

2.1.2.1. ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

(1) ปัจจัยส่งเสริมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า พื้นที่กรณีศึกษา ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจไปได้ค่อนข้างจะสมบูรณ์เพียงพอ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่าเป้าหมายในการพัฒนาต่อไปคือเรื่องการพัฒนาคน โดยการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มให้ข้อมูลตรงกันในด้านความพร้อมในเรื่องงบประมาณ ดังนี้ ผู้บริหาร อบต. กล่าวว่า “ตอนนี้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก็ไปได้พอสมควร เต็มทุกหมู่บ้านแล้ว ต่อไปจะเน้นด้านการศึกษา” (ไกรทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) นอกจากนี้มีการวางแผนเตรียมการไว้พอสมควร “อบต. เมืองเก่า ได้เตรียมความพร้อมประสานกับโรงเรียนในพื้นที่ ประชุมปรึกษาหารือ และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ติดตามความเคลื่อนไหวนโยบายรัฐบาลมาตลอด และพร้อมที่รับภาระในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานได้พัฒนาไปมากเกือบเต็มพื้นที่” (พิชัย สมพงษ์, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2545) ผู้บริหารการศึกษาให้ความเห็นว่า “งานโครงสร้างพื้นฐานขณะนี้ไม่รู้จะทำตรงไหน เต็มหมดแล้ว ก็เป็นวาทนาโรงเรียน ต่อไปก็จะเน้นด้านการศึกษา” (นฤพล คนขยัน, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545) และ “งบประมาณไม่มีปัญหา อบต. ที่อยู่ในที่เจริญทำได้ อบต. เมืองเก่า ช่วยเหลือ กศน. หลายอย่าง สร้างศูนย์เรียนชุมชนให้ นี่กำลังปรึกษากันจะสร้างห้องสมุดในตำบล ให้เด็กทั้งในระบบและนอกระบบ และคนทั่วไปได้ใช้ร่วมกัน งาน กศน. มีทั้งให้ความรู้สามัญและฝึกอาชีพ ให้คนมีทักษะชีวิต ที่ผ่านมา อบต. ให้งบฯ สนับสนุนมากกว่าหน่วยงานอื่น” (รัชดา ผาสุก, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) นอกจากนี้ผู้นำชุมชนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาของ อบต. ว่า “อบต. ให้งบประมาณอาหารกลางวัน นม แก่นักเรียนได้กินครบทุกคน ให้สื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ ปรับปรุงห้องสมุด ให้งบฯ ห้าแสนจัดตั้งสถาบันราชภัฏที่บ้านดอนบม” (วรรณะ มาศรีรักษา, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การเก็บภาษียังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งผู้นำชุมชนให้ข้อมูลว่า “ในท้องที่มีแมคโคร โลตัส แต่ไม่ให้ภาษีท้องที่ บอกว่าเสียภาษีมาแต่ต้นทางแล้ว

สนามม้าก็ไม่ให้เงิน ถ้าเราได้จากตรงนี้อย่างน้อยปีละ 50 ล้าน จะทำอะไรก็ได้” (ฤทธิ เขียวแก้ว, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) จึงส่งผลให้ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาและซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ถนน แหล่งน้ำ ประปา รางระบายน้ำ ซึ่งต้องใช้งบประมาณมากถึงครึ่งหนึ่งของงบประมาณทั้งหมด(ประมาณ 10 ล้านบาทต่อปี) ซึ่งผู้บริหาร อบต.ให้ข้อมูลว่า “งานเน้นหนักของ อบต. กระจายไปทุกส่วน โครงสร้างพื้นฐานตั้งไว้ประมาณครึ่งหนึ่ง ที่เหลือเป็นงานด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต” (ปณิต ประยูร, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2545) ในขณะที่เดียวกัน สมาชิก อบต.ยังต้องการงบประมาณไปพัฒนาหมู่บ้านของตน ให้คนเห็นผลงาน เพื่อผลการเลือกตั้งคราวหน้า “สมาชิก อบต. บางคน ไม่อยากให้โรงเรียน เพราะมีงบของทางราชการแล้ว บอกว่าให้ทำไมโรงเรียน เด็กไม่มีสิทธิเลือกตั้ง” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2545) ตำบลเมืองเก่า อยู่ติดลำน้ำชี น้ำท่วมบ่อย ต้องซ่อมแซมถนน และทำรางระบายน้ำ “ขณะนี้ยังไม่พอใช้ ยังไม่พร้อม ถนน ร่องน้ำ ทุกบ้านยังต้องทำอยู่” (สมบุญ เดชดอน, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2545)

2.1.2.2. ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิกอบต.ส่วนใหญ่เร่งพัฒนาตัวเองด้วยการเรียนเพิ่มเติม บุคลากรใน อบต.ให้ข้อมูลว่า “ตอนนี้ อบต. เรียน กศน. กันทั้งนั้น อย่างน้อย ม.6 หลายคนจบปริญญา ครูว่า อบต. ไม่มีความรู้ คู่มือเรา ผมเลยต้องเรียนปริญญาตรี ตอนนี้จบแล้ว กำลังต่อปริญญาโทที่ ม.มหาสารคาม” (แสงเดือน อัสดร, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2545) อบต.ให้ความสนใจและให้ความสำคัญด้านการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ มีการประสานเครือข่ายกับสถานศึกษาอยู่เสมอ “เรื่องแผนการศึกษา เราได้เชิญอาจารย์ในโรงเรียนมาจัดทำแผนการศึกษา 5 ปี และแผน 1 ปี ส่วน กศน. เสนอว่าจะมีห้องสมุดกลาง ตอนนี้เราก็หาสถานที่ที่เหมาะสมอยู่ อาจจะขอสนับสนุนจากทางราชภัฏในอนาคต” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) “ตอนนี้ทำแผน 5 ปี การศึกษาแล้ว มุ่งพัฒนาการศึกษาทั้งตำบล”(ปณิต ประยูร, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2545) อบต.มีความรู้ในวิถีชีวิต มีประสบการณ์ และพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา บางอย่างคนเรียนหนังสืออย่างเดียว อาจจะสู้ประสบการณ์ไม่ได้ “ครูบางคนอาจไม่พอใจที่จะมาเป็นลูกน้อง อบต. เขาว่า อบต. จบแค่ ป.4 ผมว่าจบชั้นไหนก็ช่าง อยู่ที่ความสามารถของเขาก่อนที่จะบริหารงานได้ บางคนจบปริญญาตรีสู้ ป. 4 ไม่ได้ก็มี เพราะประสบการณ์ไม่เหมือนกัน บางคนจบปริญญาตรีทำอะไรไม่เป็น พุดเก่งแต่ทำไม่ได้ พวก ป.4 ทำได้แต่เขียนไม่เก่ง” (ฤทธิ เขียวแก้ว, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต.ยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นว่า อบต.ยังไม่พร้อม ยังไม่มีประสบการณ์ “ถ้าให้ อบต. จัดการเอง

เลขคงยังไม่ได้ งานวิชาการเขาคงให้เราทำเหมือนเดิม แต่เขาดูงานธุรการได้” (นฤพล คนขยัน, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545) อบต.ทราบข้อจำกัดด้านความรู้ของตน จึงไว้ใจครูและอบต.ยินดีช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ “เขาให้เกียรติเราทางด้านวิชาการ เขาสนับสนุนและเป็นนักบริหารที่ดี เขาบอกว่าเรื่องการศึกษาเขาไว้วางใจอาจารย์ แต่จะให้ support ด้านอื่นๆ ก็ยินดีเสนอขอมาได้” (พนมพร สอนดี, สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2545) ถ้า อบต.จะจัดการศึกษาเอง ผู้ที่จะรับผิดชอบดูแลการศึกษา ต้องมีพื้นความรู้พอสมควร “ด้านความรู้ขอให้จบปริญญาตรีอะไรก็ได้ ถ้าจบ ป.4 เหมือนเดิมพูดอะไรก็เข้าใจกันยาก” (สุมาภรณ์ ขวัญอ่อน, สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2545) อบต.รับโอนการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ ปัญหาบุคลากร ไม่มีประสบการณ์ ไม่มีวุฒิครู โดยเฉพาะวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ส่วนมากรับวุฒิ ม.6 เป็นลูกจ้างเงินเดือน 3,100 บาท “ศูนย์เด็กเล็กในหมู่บ้านยังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีวุฒิ เขาเอาลูกหลานเขามา มาเลี้ยงเด็กเฉยๆ เอาเด็กมาขังไว้เลยไม่พัฒนา ระดับก่อนประถมต้องเรียนรู้อีกนาน” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2545) นอกจากนี้ อบต.มีความรู้ร่น้อยแล้ว การรู้บทบาทหน้าที่ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ อบต.ต้องพัฒนา ปรับปรุง “ตอนนี้ตาสีตาสายกันขึ้นมา ไม่รู้ว่ามียบทบาทอะไร ดูอย่าง อบต. บ้านนี้ ถ้าจะให้มารับผิดชอบการศึกษาไม่ไหว ลูกหลานเราจะยิ่งบึกไปกว่านี้อีก ถ้าจะให้คิดคนรุ่นใหม่รับปริญญาตรีขึ้นไปก็ โอเค ” (วสันต์ ชาตรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

2.1.2.3. ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร อบต.มีวิสัยทัศน์ เข้าใจเรื่องการพัฒนา โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคนไปพร้อมๆ กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการวางแผนและเตรียมพร้อมในการจัดการศึกษา “เราเตรียมจะตั้งส่วนการศึกษาและกำลังมองหา ผอ. ที่เก่งๆ เริ่มประสานงานเข้ามาช่วยเป็นที่เลี้ยงอยู่” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) “อบต. พร้อมกรรมการบริหารก็มีความรู้ การบริหารไม่มีปัญหา สมาชิกบางคนเคยเป็นครูเป็น ผอ. ก็มี” (แสงเดือน อัสตร, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2545) “ผมเตรียมมาก่อนแล้วตั้งแต่สมัยผมเป็นกำนัน ผมคุยกับครูอาจารย์มีอะไรก็ร่วมมือกันตลอด เราก็ค่อยๆ แน่นขึ้นเรื่อยๆ แต่ถ้าอีก 10 ปี ความพร้อมคงเต็มร้อย” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาพนักงานและลูกจ้างใน อบต. ที่ส่วนใหญ่ ไม่ใช่คนในพื้นที่ ยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน จึงเป็นปัญหาเรื่องความรู้ด้านกฎ ระเบียบ และกำลังคนไม่พอกับงาน ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆ “เจ้าหน้าที่ขณะนี้ยังไม่พอ เพราะเป็น อบต. ชั้น 1 แต่ถ้าโอนการศึกษาจริงๆ ก็คงต้องรับ แต่คงจะนานกว่าจะประสานกันได้” (แสงเดือน อัสตร, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2545) เนื่องจากว่า อบต.เป็นองค์กรใหม่ มีอายุยังไม่ถึง 10 ปี ดังนั้นความพร้อมในด้านบุคลากร และประสบการณ์ในการทำงานจึงเป็นข้อจำกัด ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์คอยให้คำ

แนะนำ “บุคลากรประจำมาจากคนละทิศละทางยังไม่มี ความชำนาญเท่าไร เราต้องคอยเป็นที่เลี้ยงตลอด เด็กจบมาใหม่ๆ ยังมีปัญหาเรื่องระเบียบ ความคล่องตัวปลัดก็มีมือใหม่” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2545) และยิ่งถ้าจะให้มีความรู้สูงๆ ด้วยแล้ว กับสภาพการได้มาของสมาชิก อบต. ก็เป็นเรื่องยากเช่นกัน “เท่าที่ดูใน อบต. คนที่มีคุณสมบัติ มีความรู้แน่นคงจะยาก ส่วนมากเป็นญาติพี่น้องกัน” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2545) และยิ่งเรื่องการศึกษา ซึ่ง อบต. ยังไม่มีความรู้ ยังไม่มีหน่วยงานด้านการศึกษา คงต้องพึ่งครู ซึ่งทำหน้าที่ได้ดีกว่า “ด้านบุคลากรเขาก็ออกตัวว่า ทางเราน่าจะชินกับการศึกษากว่า ถ้ามีหัวหน้าส่วนการศึกษา จงจะหาอาจารย์ที่มีภูมิ หน่อยไปบริหารส่วนนั้น เขาก็พยายามเตรียมตัวทุกอย่างให้พร้อม” (ปิยะพร เพชรแท้, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2545) คนในชุมชนยังมองว่า อบต. ยังไม่เหมาะที่จะมารับงานการศึกษาโดยตรง แต่ยินดีมากที่ อบต. จะเป็นฝ่ายสนับสนุน โดยเฉพาะด้านงบประมาณ “บุคลากรที่เข้ามาคุณวุฒิยังด้อยอยู่ ความรู้ยังไม่ถึงตรงนั้น ยังไม่เหมาะที่จะมีบทบาทจัดการศึกษาจริงๆ” (วสันต์ ชาตรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) “อบต. ยังไม่พร้อมเรื่องบุคลากร ยังไม่เหมาะที่จะรับงานการศึกษาทั้งหมด ควรช่วยส่งเสริมไปก่อน ” (พิสิทธิ์ หอมหวล, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2545)

2.1.2.4. ด้านการบริหารทั่วไป

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ฝ่ายบริหารของ อบต. ได้มีการเตรียมการจัดตั้งส่วนงานด้านการศึกษา มีการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน “ในอนาคต อบต. เมืองเก่า จะตั้งส่วนการศึกษาขึ้น โนนโยบายจะขอบุคลากรซึ่งเป็นอาจารย์มาเป็นหัวหน้าส่วนการศึกษา โดยให้ประสานกับโรงเรียนต่างๆ จะทำให้การสื่อสาร เข้าใจกันง่ายขึ้น ผู้ประสานงาน จะต้องเป็นผู้บริหารที่เก่ง ประสานได้ทุกจุด ไม่เช่นนั้น จะเป็นการประสานงาน จะทำให้เกิดความเสียหาย ตอนนี้กำลังมองหาผู้เหมาะสมอยู่” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. ใช้อำนาจไม่เหมาะสม และเป็นเครือข่ายการเมือง ผู้บริหารโรงเรียนสะท้อนความเห็น “มี อบต. บางคนยังกร่างอยู่เหมือนเดิม ผมทนายว่า ปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปคือ การจับไล่ผู้บริหาร เพราะถ้าไม่พอใจเขาจะเอาเลย และครูในโรงเรียน จะมีการเมืองเข้ามาเต็มเลย มีทั้งกลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับจังหวัด จะแบ่งคนพวกนี้เอามาเป็นฐาน ยิ่งคนในท้องถิ่นจะเป็นคนสร้างปัญหามากที่สุดในโรงเรียน” (นฤพล คนขยัน, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545) การแข่งขันเป็นสมาชิก อบต. มีสูงมาก มีการซื้อเสียง ผู้ที่มีเงินหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีโอกาสมากกว่าชาวบ้านธรรมดาๆ ผู้นำชุมชนให้ข้อมูลว่า “คนที่ เป็น อบต. มักจะซื้อเสียงเข้าไปเพื่อหวังประโยชน์ ที่นี้ก็มีผู้รับเหมา” (พิสิทธิ์ หอมหวล, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2545)

2.1.2.5 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมและความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.ต้องการจัดการศึกษา ความบกพร่องในการจัดการศึกษาของรัฐ อบต.อยู่ในท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับชุมชน ซึ่งผู้บริหาร อบต.ให้ความเห็นว่า“ถ้าถามว่าดีไหม ตอบว่าดี เพราะท้องถิ่นมองเห็น ใกล้ชิด อีกอย่างครูอาจารย์ไม่ได้อยู่ในท้องถิ่น แปดโมงครึ่งมาสอนหนังสือเสร็จ สี่โมงเย็นกลับบ้าน ถ้าอยู่ในท้องถิ่น ผู้ที่จะดูแลกำกับคือชาวบ้าน เด็กเราจะพัฒนาได้เต็มที่”(ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา เป็นที่วิตกกังวลของชาวบ้าน โดยสะท้อนให้เห็นว่ารัฐยังมีจุดอ่อนและจัดการศึกษาไม่ได้ผล ดังนั้นชุมชนและองค์กรชุมชนจึงควรเข้าไปมีส่วนร่วม “ครูเล่นไฟประจำ ถ้าไปตรวจสอบจะหาว่าเราไปก้าวก่ายอีก แต่ถ้า อบต.มีหน้าที่เข้าไปดูแลตรงนี้ก็จะดี เพราะถ้า อบต.ทำตรงนี้ไม่ได้ คราวหน้าก็ไม่ต้องเลือกอีก”(วสันต์ ชาตรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) “โรงเรียนแย่งจริง ๆ เด็กๆไปโรงเรียนครึ่งวัน กลับมาจับกลุ่มกินเหล้า เด็กเล็กๆดมกระป๋อง ครูไม่ดูหรือเปล่า ครูก็บอกว่าขาดโรงเรียน”(ฤทธิ เขียวแก้ว, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) ดังนั้นหากให้ อบต.เป็นผู้จัดการศึกษาน่าจะเกิดผลดีมากกว่า “ถ้าให้ อบต.จัดการศึกษา น่าจะดีมาก เพราะอยู่ในพื้นที่ รู้ปัญหา วันเดียวก็ถึงกันหมด กระทรวงอยู่กรุงเทพฯ ไน้ มันไกล รัฐบาลกระจายอำนาจถูกต้องแล้ว”(วรรณะ มาศรักษา, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2545) “อบต. พร้อม งบประมาณพร้อม คนก็พร้อม กรรมการบริหารก็มีความรู้ ส่วนมากจบปริญญาตรี รองประธานก็เป็น ผอ.มาก่อน

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ กฎเกณฑ์และความไม่ชัดเจนในนโยบายรัฐบาล ครูไม่ยอมรับ อบต. และ อบต.ไม่สนใจงานด้านการศึกษา ผู้บริหาร อบต. ให้ข้อมูลว่า “อบต.พร้อมที่จะรับนโยบายรัฐบาล แต่ขณะนี้เรื่องการศึกษายังไม่มีความชัดเจนว่าจะเอาอย่างไรแน่” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) “อบต. พร้อม งบประมาณพร้อม คนก็พร้อม กรรมการบริหารก็มีความรู้ ส่วนมากจบปริญญาตรี รองประธานก็เป็น ผอ.มาก่อน แต่ปัญหาอยู่ที่ครูยังไม่ยอมรับ อบต. (แสงเดือน อัสดร, สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2545) “คิดว่าเขาคงยังไม่สนใจเราเท่าไรนัก ตอนนี้มีปัญหาเล็กน้อย ยังไม่ชัดเจนเรื่องนโยบาย ต้องมาปรับแนวคิดของคน ข้าราชการครูรู้สึกยังไม่ยอมรับในแนวคิดนี้” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2545) ในอบต.มีกลุ่มที่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ การศึกษาไม่ได้สร้างผลประโยชน์ให้เขาโดยตรง จึงไม่สนใจเรื่องการศึกษามากนัก “พูดตรงๆ ขณะนี้เขาไม่ได้มองมาที่การศึกษา แต่เขาจะมองหาผลประโยชน์ของเขา เขาพูดให้ฟัง ประมูลกันเท่าไร ถ้าไม่จ่าย 16 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีใครได้ ในเรื่องการศึกษา เขาก็บอกว่า อาจารย์ทำเออะเขาขินดีสนับสนุน ทุกอย่าง” (นฤพล คนขยัน, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2545)

2.1.2.6 ข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1

(1) การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.

เนื่องจาก อบต.เป็นหน่วยงานใหม่ ภาระงานด้านการศึกษาเป็นสิ่งที่ อบต.ต้องทำแต่กลับไม่มีส่วนงานด้านการศึกษาอยู่ในโครงสร้างการบริหารของ อบต. ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของ อบต.เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่า “อบต.ต้องเตรียมความพร้อมก่อน เพราะถ้าไม่พร้อม แล้วเราให้เขาไปเลยเท่ากับเราทำบาปประชาชน เขาต้องมีตำแหน่งมีโครงสร้างงานที่ชัดเจน ให้สามารถดูแลเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนถึงประถมมัธยม ทั้งในและนอกระบบ” (รัชดา ผาสุก, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2544) “อบต.ควรมีฝ่ายการศึกษา เพื่อจัดการด้านการศึกษา ฝึกอบรม และในอนาคตก็ต้องรับโอนการศึกษา” (วสันต์ ชาตรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

(2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ กรณี อบต.จัดการศึกษาเอง

ส่วนการที่ อบต.จะตั้ง โรงเรียนใหม่เพื่อจัดการศึกษาด้วยตนเอง ตัวแทน อบต. ให้ความเห็นว่ายังไม่จำเป็น “โรงเรียนมีเยอะแล้ว ครูเขาทำได้ดีกว่า เพียงแต่เราสนับสนุนช่วยเหลือ น่าจะทำให้ดีขึ้นได้” (แสงเดือน อัสดร, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 25) “ไม่ต้องสร้างโรงเรียนอีก มีเยอะแล้ว อีกอย่างหนึ่ง งาน อบต.ขณะนี้ก็ล้นมือ” (รัชดา ผาสุก, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2544) อีกแนวทางหนึ่งที่ อบต.สามารถจัดการศึกษาเองได้ คือขอรับการถ่ายโอนการศึกษาจากรัฐ กรณีนี้ผู้แทนชุมชนให้ความเห็นว่า “ถ้าถ่ายโอนอำนาจให้ อบต. ดีมาก แต่ขอว่าบุคลากรต้องมีความรู้ ปี 49 น่าจะพร้อม ปรับปรุงกันไปเรื่อย ๆ ขณะนี้ก็ดีขึ้นตามลำดับ เดียวนี้ก็มีการพูดคุยกัน อบต.เป็นหน่วยงานที่ดูแลทุกข์สุข ใกล้ชิดกับประชาชน ตอนนี้เป็นโอกาสของ อบต. ขึ้นอยู่กับ อบต.เขาสนใจแค่ไหน” (นิคม ภูธร, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2545) ส่วน อบต.พร้อมที่จะรับโอนเมื่อไรนั้น คงต้องใช้เวลาศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นว่า “ทำโดยรวดเร็ว ปูบปับกี้พัง นิสยคนไทย ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ครุยังไม่ยอมรับ อบต. ในอนาคต ถ้า 10 ปีได้ก็เป็นบุญ แต่น่าจะมากกว่านั้น อบต.เดี๋ยวนี้ก็พัฒนาถนน แหล่งน้ำ เห็นผลงานชัดเจน แต่เดิมไม่มีประปา ไม่มีไฟฟ้า อบต.ช่วยพัฒนาได้มาก ถ้าให้ อบจ.หรือส่วนกลางทำก็แล้วเลย เพราะไม่ถึงชาวบ้าน อยู่อย่างไรก็อย่างนั้น 10 ปีก็เหมือนเดิม นี่ดีขึ้นรอรวิ้งได้สะดวก”(วสันต์ ชาตรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) เรื่องการถ่ายโอนการศึกษามีผลกระทบกับข้าราชการครูโดยตรง ดังนั้นรัฐต้องทำความเข้าใจ ให้หลักประกันที่ชัดเจน สร้างความสบายใจให้กับครูและอบต. “เรื่องโอน ทางโรงเรียนจะต้องยอมรับท้องถิ่น เพราะเดี๋ยวนี้เขาคิดว่าท้องถิ่นจะมาควบคุมเขา ตรงนี้รัฐบาลยังให้ความสนใจกับทั้งสองฝ่ายไม่ชัดเจน...เรื่องระยะเวลาไม่ได้กำหนดกรอบไว้ อาจก่อนปี 49 ก็ได้ ปี46-48 เตรียมการทัน ปี 49 พร้อมเริ่มจัดบางส่วนได้ แต่ถ้าอีกสิบปี คือปี 53 มีความพร้อมเต็มที่” (ไกร ทองดี, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2545) ส่วนการที่

อบต.จะตั้งโรงเรียนใหม่จัดการศึกษาเอง ยังไม่จำเป็น “โรงเรียนมีเยอะแล้ว ครูเขาทำได้ดีกว่า เพียงแต่เราสนับสนุนช่วยเหลือ น่าจะทำให้ดีขึ้นได้” (แสงเดือน อัสตร, สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 25) ประเด็นในเรื่องการถ่ายโอน ยังมีปัญหาจากหน่วยงานที่จะถ่ายโอน ที่ต้องคิดให้ละเอียดรอบคอบ “การที่จะโอน ก็คงค่อยๆเปลี่ยนไป แต่คงจะเป็นไปได้ ผมเกษียณแล้วจะเห็นหรือเปล่า บางอย่างทางสพช.ก็ให้ชะลอไปเป็น 10 ปี บางคนก็ยังหวงตำแหน่งว่าจะไปอยู่ตรงไหน” (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545)

กระทรวง มีนโยบายให้โอกาสท้องถิ่นร่วมมือกันจัดการศึกษาแบบสหการ แต่จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “เป็นเรื่องดี นโยบายพูดได้ แต่การปฏิบัติยาก การประสานงานลำบาก และไม่จำเป็นต้องทำ ไม่ต้องสร้างโรงเรียนอีก มีเยอะแล้ว เปลืองงบประมาณ อีกอย่างหนึ่งงานของอบต.ขณะนี้ก็ล้นมือ” (รัชดา ผาสุก, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2544)

(3) ระดับการศึกษาที่จัด

“ให้เขาเริ่มจากศูนย์เด็กเล็กก่อน พัฒนาตัวเองแล้วค่อยเข้ามาในระดับที่สูงขึ้น ยิ่งแผนใหม่เขายังไม่รู้เรื่องเลย ขนาดครูยังอบรมแล้วอบรมอีก จะเป็นการให้ภาระเขามากเกินไป ขนาดเราเปิดขยายโอกาส เขายังว่าเปิดทำไม เพราะมีโรงเรียนใกล้ๆในเมือง”(พนมพร สอนดี, สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2545)

(4) กรณี อบต.มีส่วนร่วมจัดการศึกษา

การบริหารโรงเรียน จะอาศัยงบประมาณจากราชการอย่างเดียว ไม่ได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะองค์กรท้องถิ่นอย่าง อบต. จะมีบทบาทช่วยเหลือได้มาก “อบต.ได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น สนับสนุนงบประมาณตามที่โรงเรียนขอมา สมาชิกอบต.หลายคนก็เป็นกรรมการสถานศึกษา อบต.กับโรงเรียนร่วมมือกันมาตลอด อาหารกลางวัน อาหารเสริม อุปกรณ์การเรียนการกีฬา เราสนับสนุนเต็มที่” (พิชัย สมพงษ์, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2545) ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็เปิดกว้างให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ “โรงเรียนเปิดกว้างให้ อบต.และชุมชนมีส่วนร่วมได้ทุกอย่าง ขณะนี้มีเป็นรายโรงเรียน อยากให้มีส่วนร่วมในระดับตำบลด้วย เช่นทำหลักสูตรท้องถิ่น อาชีพในท้องถิ่น อย่างทอเสื่อก ปั่นหม้อดิน อุปกรณ์บางส่วนยังพอมืออยู่ อบต.น่าจะให้การสนับสนุนงบประมาณ ช่วยกันพลิกฟื้นสิ่งดีๆของชุมชน”(สุมาลย์ ขวัญอ่อน, สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2545) “ส่วนมาก อบต. ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ก็เข้ามามีส่วนร่วม เวลาประชุมจะเปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ เขาก็พอใจ ก่อนผมมาอยู่ ที่นี้มีปัญหา ผู้บริหาร ชุมชน และ อบต. ต่างคนต่างอยู่ ในอนาคตต้องมีการร่วมมืออย่างแท้จริง ต้องอาศัย อบต. ต่อไปคงแยกไม่ออก เป็นหน้าที่ของ อบต.และโรงเรียนที่จะ

ต้องจับมือกันเพื่อพัฒนาการศึกษา เพื่อความเจริญของท้องถิ่น (สมพร เทพทอง, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2545)คนในท้องถิ่นก็มีความต้องการให้ อบต.มาช่วยกันดูแลการศึกษา “อบต.น่าจะเข้ามาดูแลโรงเรียน เพราะขณะนี้ครูก็ทำหน้าที่คนเดียว หน่วยงานกลางจัดอย่างเดียวไม่ไหว ต้องช่วยกันดูแล ขณะนี้น่าเป็นห่วง บางคนอยู่ ป.5 แล้วอ่านหนังสือไม่ออก” (วสันต์ ชาติรี, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545) การทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสะท้อนให้เห็นว่า ยังไม่เกิดการร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาเด็ก “เวลาประชุมกรรมการโรงเรียน คุยกันแต่เรื่องเงิน ไม่ได้คุยกันสักว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร กรรมการมีหน้าที่หาเงินให้โรงเรียน แต่เวลาใช้โรงเรียนไม่เคยบอกว่าจะใช้อะไร บอกทีหลังเมื่อเงินหมดแล้ว ผมก็ได้แต่สาธุ ให้มันหมดไปเลย” (ฤทธิ์ เขียวแก้ว, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2545)

(5) การจัดการศึกษานอกระบบ

อบต.อยู่ในพื้นที่ ดังนั้นย่อมรู้ความต้องการของคนในชุมชน สภาพปัญหาในพื้นที่ การจัดการฝึกอบรมอาชีพสำหรับคนว่างงาน การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ มาให้ความรู้กับประชาชน เช่น กศน.ที่ให้ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ การรวมกลุ่มต่างๆ ผู้นำชุมชนให้ความเห็นว่า “กศน.มาสอนให้ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ทำน้ำยาล้างจาน ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มขึ้น กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ก็เกิดจาก กศน.มาสอนให้” อบต.มีความเหมาะสมที่จะจัดการศึกษานอกระบบ เนื่องจากหลักสูตรมีความยืดหยุ่น ปรับได้ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารกศน.กล่าวว่า “อยากให้ อบต. สร้างศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนให้เต็มทุกหมู่บ้าน อบต.สามารถจัดการศึกษานอกระบบได้ดี เพราะอยู่ในชุมชน ความรู้สายสามัญก็จัดได้ เรายินดีให้ความร่วมมือทางวิชาการ” (รัชดา ผาสุก, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2544)

2.1.3 ผลจากการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มในพื้นที่กรณีศึกษา จะนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ให้การสัมภาษณ์ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสมาชิกอบต. กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารทั่วไป และด้านความต้องการของ อบต.ในการจัดการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม ด้านกฎหมาย และด้านการสนับสนุนของรัฐบาล โดยศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. และข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษาของ อบต. ดังต่อไปนี้

2.1.3.1 ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.สนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน อบต.ส่งเสริม และให้โรงเรียนมาตลอด “อบต.มีแต่อุดหนุน อย่างโรงเรียนบ้านเราก็ได้ห้องประชุมใหม่ ให้คอมพิวเตอร์โรงเรียนละ 3 เครื่อง อาหารกลางวันก็อุดหนุนเพิ่ม โรงเรียนกับ อบต.เข้าใจกัน ไม่เคยมีปัญหา” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต. 24 ตุลาคม 2545) ครูค่อนข้างจะมีความพอใจ อบต.ในการสนับสนุนโรงเรียน “อบต. เมืองเก่า ไม่ค่อยมีเรื่องอะไร นม อาหารกลางวันก็เรียบร้อยดี อาหารกลางวันได้รับบดลง ทาง อบต. ก็เสริมให้จนเด็กได้กินกันครบทุกคน ถนนในโรงเรียน อบต.ก็สร้างให้” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ท้องถิ่นยังมีความจำเป็นต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณส่วนใหญ่ยังต้องใช้ในการพัฒนาถนน แหล่งน้ำก่อน เป็นสิ่งจำเป็นมากกว่า และมีเงินจำกัด “งบประมาณ ขณะนี้ก็ยังไม่พอใช้ ยังไม่พร้อมเรื่อง ถนน ร่องระบายน้ำ ประปา ส่วนที่ทำแล้ว ก็มีชำรุดเสียหาย ต้องซ่อมแซมเรื่อยๆ” และหากจะโอนการศึกษาให้ อบต.จัด ทางรัฐบาลต้องมีงบประมาณให้ อบต. “งบประมาณยังไม่พอ เพราะยังต้องพัฒนาอยู่ ถ้าจะให้ อบต.จัดการศึกษา รัฐต้องโอนเงินมาให้จึงจะทำได้ เพราะถ้าให้ อบต.จ่าย คงไม่มีเงินพอ ครูก็มาก เงินเดือนครูคนละหมื่นถึงสองหมื่น” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 24 กันยายน 2545)

2.1.3.2 ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิก อบต.พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสมาชิก อบต.มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมในท้องถิ่นและเชี่ยวชาญเรื่องอาชีพ จากการสนทนากลุ่มสมาชิก อบต. พบว่า อบต. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด หลายคนชวนขวยเรียนต่อ จนจบปริญญา “สมาชิก อบต.ต้องพัฒนาด้านความรู้ เรียนๆ ไปก็ไม่เสียหาย สมาชิกอบต.เรียนกันหมดทุกคน อย่างน้อยให้จบ ม.6 บางคนจบ ปวส.ก็ต่อปริญญาตรีที่ราชภัฏเลย” หากมองถึงจุดเด่นของ อบต.ด้านอาชีพและเป็นท้องถิ่นที่รู้เรื่องท้องถิ่นดีที่สุด เขาเหล่านี้น่าจะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่าง ชุมชนกับโรงเรียนได้ดี โดยเฉพาะในการทำหลักสูตรท้องถิ่น “วิชาการบางเรื่อง คนรุ่นเก่าไม่ทราบ แต่เราช่วยได้เรื่องภูมิปัญญา หลักสูตรท้องถิ่นช่วยได้ เพราะคนเก่าคนแก่มีความรู้ตรงนี้เยอะ พวก ถักแห ทอเสื่อกก จักสานสวิง ตะกร้า กระบุง ดนตรี หมอลำ อยากจะเข้าไปถ่ายทอดในโรงเรียน แต่ไม่รู้จะเข้าไปอย่างไร ไม่ใช่สู่มสู่มห่าเข้าไปก็ตาย บางทีชาวบ้านเขาจะหาว่าเราเข้าไปหาผลประโยชน์กับโรงเรียนหรือเปล่า ต้องมองตรงนี้ด้วย”(สนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน , 24 ตุลาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ บุคลากรของ อบต. ไม่มีความรู้ด้านการศึกษา จากการสนทนากลุ่มครูผู้สอน พบว่า บุคลากรของ อบต. ยัง ไม่มีความพร้อมเท่าไร โดยเฉพาะด้านการศึกษา “ตอนนี้เขายังไม่รู้เรื่องการศึกษา พวกที่มาเป็นหัวหน้าใน อบต. ส่วนมากจบ ปวช. ปวส. ที่ดีหน่อยปลัด อบต. จบปริญญาตรี แต่ก็เป็มือใหม่เพิ่งมาทำงาน เคยให้เขาช่วยเขียนโครงการ เขาบอกว่าผมไม่รู้ ผมเรียนรัฐศาสตร์ ไม่ได้จบการศึกษา” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545) กรรมการหมู่บ้านให้ความเห็นว่า การจะให้ อบต. รับผิดชอบการศึกษาทั้งหมดขณะนี้ยังไม่ได้ เพราะไม่พร้อมเรื่องวุฒิการศึกษา “อบต. เดี่ยวนี้ยังใช้ไม่ได้ เพราะมาจากส่วนต่ำเสียมาก ความรู้ร้อยละ 6 เสียส่วนมาก จะจัดการศึกษาขนาดใหญ่นั่น คงไม่ไหว”

2.1.3.3 ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต. กำลังเตรียมการจัดตั้งส่วนการศึกษา จัดระบบบริหาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ผู้บริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์ให้ความสำคัญด้านการศึกษา “อบต. กำลังเตรียมการจัดตั้งส่วนงานด้านการศึกษา โดยจะหาผู้บริหารมาทำหน้าที่ประสานงานก่อน” (สนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน, 24 ตุลาคม 2545) การบริหารการศึกษาของ อบต. ในอนาคต หลายคนยังเข้าใจว่า อบต. จะมาคุมครู จะมาก้าวทำงานของครู ทำให้ครูมอง อบต. ด้วยสายตาไม่ไว้วางใจ “ครูเขาจบปริญญา มา ไม่ใช่มาว่าเราไม่มีความรู้ เราต้องเข้าใจกัน ไม่ใช่เราจะมาคุม เราไม่ไปวุ่นวายอะไรกับเขา ถึงเราจะเรียนไม่สูง แต่เรามีส่วนที่เสริมเขาได้” วิวาทะระหว่างครูกับ อบต. จึงเกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ “อาจารย์บางคน พูดกรอกหูผมเลยว่า ป.4 จะมาคุมปริญญาตรีได้ยังไง ตรงนี้ไม่ใช่ให้ ป.4 มาคุม แต่เป็นระบบบริหาร ดูแลเรื่องนโยบาย มีงบประมาณมาช่วย นั่นคือความไม่เข้าใจของเขา” “ผู้บริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์ดี มีความเข้าใจการศึกษา ให้เกียรติเรา” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. ไม่เห็นความสำคัญด้านการศึกษา บุคลากรยังไม่มีความพร้อม “ยังมีสมาชิก อบต. กลุ่มหนึ่ง ชอบแย้งในที่ประชุมว่า ให้เงินโรงเรียนทำไม มีกระทรวงศึกษาดูแลอยู่แล้ว เขาไม่เข้าใจ อยากได้แต่ถนนในหมู่บ้านของตัว หากะแนนเสียง” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545) เห็นว่า อบต. ยังไม่พร้อมเรื่องบุคลากร โดยเฉพาะด้านการศึกษา “อบต. ไม่มีฝ่ายการศึกษา ไม่มีครูสักคน ต่อไปจะต้องมี เพราะขณะนี้ อบต. ก็รู้ว่าครูจะต้องมาอยู่กับ อบต. เขาก็เตรียมพร้อมกันอยู่ ปี 49 มาเน่าๆ ครูจะพอใจหรือไม่พอใจก็เป็นเรื่องธรรมดาอย่าง ร.พ.ช. แต่แรกก็อึดอัดเหมือนกันที่โอนงานให้ อบต.” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 24 กันยายน 2545)

2.1.3.4 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารทั่วไป

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหารอบต. ประสานงานกับโรงเรียนและชุมชนดี “อบต. กับโรงเรียนไม่เคยมีปัญหากัน ช่วยเหลือกันดี การศึกษาเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ ซึ่ง อบต.ตระหนักถึงข้อนี้ดี อบต.ไม่ได้มาทำหน้าที่สอน หรือสั่งให้ครูทำอะไร แต่เป็นหน่วยนโยบาย ให้การสนับสนุนส่งเสริม “อบต. เป็นฝ่ายสนับสนุนส่งเสริม ดูแลนโยบายงบประมาณเป็นหลัก ส่วนเรื่องการบริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ก็ทำไปตามเดิม เราไม่ไปก้าวก่าย” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 24 ตุลาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ มีการเมืองแทรกแซงการบริหาร ครูไม่ยอมรับ อบต. สภาพการแข่งขันทางการเมือง ที่มีในการเลือกตั้งทุกระดับ ทำให้ครูมองว่าอาจจะเกิดผลกระทบต่อความไม่เป็นกลาง การถือพรรคถือพวก และหาผลประโยชน์เข้าสู่กลุ่มของตน ไม่โปร่งใสในการบริหาร และไม่คำนึงถึงจิตใจครู “อบต. เป็นสายการเมือง ส.ส. ส.จ. อบต. เครือข่ายโยงกัน และมีพวกรับเหมาก่อสร้างอีก เรื่องข้อสิทธิข้อเสียงไม่สามารถกันได้ เรื่องให้จัดการศึกษาจึงน่าเป็นห่วงว่า เขาจะให้ความสำคัญกับการศึกษา เข้าใจความรู้สึกของครูไหม เกรงว่าเขาจะใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เหมาะสม ไม่ให้เกียรติครู อีกอย่างเราเป็นข้าราชการ เราเติบโตในสายงานได้ไม่มีการเมืองแทรก” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545) การแข่งขันทางการเมืองก่อให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่ลงรอยกัน ในหมู่บ้านแบ่งเป็นสองฝักสองฝ่าย “พวกที่เป็น อบต. ส่วนมากได้เพราะมีญาติเยอะ ยกกันเข้ามา บ้างก็มี ส.ส. เป็นผู้สนับสนุน กลุ่มผู้บริหารค่อนข้างมีฐานะดี และเขาก็ทำงานดีด้วย ความขัดแย้งยังไม่ค่อยเห็นชัด แต่ในหมู่บ้านขัดแย้งกันระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับอบต. ตั้งแต่สมัครลง อบต. แล้ว หมู่บ้านขาดความสามัคคี แบ่งเป็นสองกลุ่ม” และแทนที่จะช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน เกิดการก้าวก่ายงาน ให้ต้องเสียความรู้สึกที่ราวลึก ยากที่จะประสานระหว่าง อบต. กับผู้ใหญ่บ้าน “อบต. บางคนทำอะไรไม่นึกถึงผู้ใหญ่บ้าน คิดว่าตัวเองเป็น อบต. แล้วใหญ่ อยากทำอะไรก็ทำ อบต. ไม่มีหน้าที่เปิดประชุม ไม่มีหน้าที่ออกหออกระจายข่าว ถ้าผู้ใหญ่ไม่อนุญาต แต่นี่อบต.ทำเองหมด แล้วใครรับรองการประชุม อบต.มันใหญ่เกินไป” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 24 กันยายน 2545)

2.1.3.5 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมและความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สภาพปัญหาการศึกษาของรัฐในปัจจุบัน ท้องถิ่นมองเห็นปัญหา และต้องการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น และโรงเรียนต้องการให้ช่วยเหลือ “ถ้าให้การศึกษาอยู่กับ อบต. น่าจะดีกว่าเพราะใกล้ชิดไม่ต้องเสนองบประมาณผ่านจังหวัด อำเภอ เสนอได้โดยตรงทันเหตุการณ์ ชุมชนทำได้มากกว่า อบต. ทราบปัญหาในพื้นที่ สมาชิกในหมู่บ้านก็มองเห็น การขับเคลื่อนจะเร็วขึ้น” ปัญหาครูอยู่ในเมือง ไปเช้า กลับเย็น ไม่ผูกพันกับเด็กกับท้องถิ่น “ถ้าเป็นไปได้

ได้อยากให้รัฐบาลมองว่าครูอาจารย์น่าจะอยู่ในท้องถิ่น เขาจะได้รักท้องถิ่นของเขา และเข้าใจกับผู้บริหารในท้องถิ่น ถ้ามีปัญหาคืออยู่ในหมู่บ้านเขาสามารถประสานกันได้ แต่ในขณะนี้ครูไม่อยู่ในพื้นที่ อยู่ในตัวเมือง วันหยุดขอความร่วมมืออยาก” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 24 ตุลาคม 2545) งานในโรงเรียนมีหลายอย่างที่รัฐยังสนับสนุนไม่เต็มที่ ครูต้องสอนหนักและทำงานธุรการด้วย โรงเรียนก็ต้องการความช่วยเหลือจาก อบต. “ถ้า อบต.อยากจะช่วยจริงๆ ช่วงนี้เราขาดวิชาเอก คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ขอให้ อบต. จัดสรรงบจ้างครูสอนเป็นรายปี และขาดเจ้าหน้าที่ธุรการ ครูทำงานธุรการด้วย งานส่วนอื่นๆ ของโรงเรียนเบียดบังงานวิชาการไปเยอะ ถ้าต้องการคุณภาพจริงๆ ครูควรจะสอนหนังสืออย่างเดียว” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การไม่รู้บทบาทหน้าที่และการวางตัวไม่เหมาะสมของสมาชิก อบต. และโครงสร้างการบริหารงานของ อบต. ลักษณะการพุดจา การวางตัวของ อบต. บางคนทำให้ครูรู้สึกไม่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความสัมพันธ์ในทางลบในระยะยาว “เขามีอำนาจที่จะทำ แต่ในขณะที่เดียวกันเขาก็ยัง ไม่มีภูมิที่จะคุมพวกเราได้ เพราะเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน เขาจะถามว่าเป็นครูหรือ เขาเป็น อบต. นะ เขาใหญ่กว่าเรา” แต่หาก อบต.เข้ามาในลักษณะที่ให้เกียรติครู ย่อมส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ “ประธาน อบต. เวลาที่โรงเรียน จะถามว่า จะให้ช่วยอะไรไหม ขาดเหลืออะไรให้บอก ยินดีสนับสนุนและเขาก็ให้จริงๆ ถนนก็ได้มา ดอนนี่กำลังปรับปรุงโรงอาหาร ก็ให้งบๆ ซื้อโต๊ะเก้าอี้ เขาให้เกียรติเรา อย่างนี้เรารับได้” ชุมชนเฝ้ามองโรงเรียนด้วยความคลางแคลงใจ การทะเลาะ การขาดความสำนึกในความเป็นครู การไม่ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ส่งผลถึงความเสียหายในระยะยาวของประเทศ “กระทรวงศึกษาทะเลาะกันไป เข้าขามเย็นขามไปวันๆ ผลๆ เอาของไปขายให้เด็ก ให้ อบต. มาช่วยดูแลการศึกษาน่าจะดีขึ้น” อบต. จึงน่าจะเข้ามาช่วยดูแลการศึกษาอย่างยิ่ง อย่างน้อยก็เพื่อลูกหลานของ อบต.เอง “ถ้า อบต. เข้ามาจะช่วยให้ครูที่ไม่มีคุณภาพได้กระตือรือร้น ไม่ใช่ครูปล่อยเด็กในห้อง บางทีเด็กสอนกันเอง นั่งคุยกันเรื่องขายประกัน ขายแอมเวย์ เพียงแต่คุมเด็กไม่ให้ออกไปวิ่งเล่นพ่นเท่านั้นเอง แล้วเด็กจะพัฒนาได้อย่างไร อยู่ ป.5 อ่านหนังสือไม่ออก ก็ครูเป็นอย่างนี้”(สนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน , 24 กันยายน 2545) การจัดระบบการบริหารใน อบต.ก็ควรปรับเปลี่ยน “เพราะหากครูต้องขึ้นกับท้องถิ่น จะมีปัญหา เพราะครูมีขั้นสูงกว่าตำแหน่งบริหารใน อบต. อย่างปลัด อบต.อย่างมากแค่ ซี 7 แต่ครู เป็น ซี 8 ซี 9 เขาจะมาทำไม ให้โรงเรียนมาอยู่กับ อบต. ครูก็คงไม่ยอมมา” (สนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน , 24 กันยายน 2545)

2.1.3.6 ข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1

(1) การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต. จากการสนทนากลุ่มสมาชิก อบต. พบว่า อบต. กำลังเตรียมการจัดตั้งส่วนการศึกษา โดยการประสานงานกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อหาบุคคลที่เหมาะสมมาทำหน้าที่ในเบื้องต้น และ อบต. ยินดีที่จะรับภารกิจด้านการศึกษาเมื่อมีการเตรียมการพร้อมพอสมควร ดังนั้นในช่วงแรกครูเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานด้านการศึกษา “ต้องมีส่วนการศึกษา และมีบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะ โดยให้ทัศนะว่า “ถ้ากฎหมายให้ 100% เหมือนเทศบาล ให้ อบต. จัดการศึกษาโดยตรง มีงบประมาณถ่ายโอนเข้ามาโดยตรง เราสามารถบริหารจัดการได้ ถ้ามีกฎหมาย ให้ อบต. รับผิดชอบโดยตรง เราก็พร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริม โรงเรียนของเราที่พร้อมอยู่แล้ว องค์กรเราคงจะช่วยโรงเรียนได้เต็มที่” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต. 24 ตุลาคม 2545)

(2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ ครัวเรือน อบต. จัดการศึกษาเอง จากการสนทนากลุ่มครู พบว่า ครูทราบถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ไม่เร็วก็ช้าที่การศึกษาจะต้องไปขึ้นกับท้องถิ่น ตามแนวทางปฏิรูปให้เกิดคุณภาพการศึกษา ในเรื่องการโอนครูเห็นว่า “ขณะนี้ยังไม่พร้อม อนาคตอาจจะโอนได้ แต่คงอีกนาน ขอให้เขาเข้าใจพวกเราให้มากกว่านี้ เพราะถ้าเขารับผิดชอบการศึกษาแล้ว ไม่รู้จริงเท่าเรามากไม่ได้” (สนทนากลุ่มครู , 26 กันยายน 2545)

(3) ระดับการศึกษาที่จัด ขณะนี้ อบต. ก็ดูแลเด็กปฐมวัย 3 ขวบ ครูให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า “อบต. ควรพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ดีกว่า เป็นการพัฒนาประสบการณ์เรียนรู้ ก่อนที่จะรับผิดชอบจัดในระดับที่สูงขึ้น” (สนทนากลุ่มครู , 26 กันยายน 2545)

(4) ครัวเรือน อบต. มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ในสภาพปัจจุบัน ในขณะที่ อบต. ยังไม่สามารถจัดการศึกษาด้วยตนเองอย่างเต็มที่นั้น การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. เป็นแนวทางที่ดี ในการช่วยระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา จากการสนทนากลุ่มสมาชิก อบต. พบว่า อบต. และ โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมงานกันได้ดี มีความร่วมมือเกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น มีคณะกรรมการด้านการศึกษาของ อบต. โดยเชิญผู้บริหาร โรงเรียนและชุมชนมาร่วมเป็นกรรมการ ให้คำปรึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และ กำลังจะจัดตั้งส่วนการศึกษา “อบต. ให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนมาตลอด อบต. กับ โรงเรียนไม่เคยมีปัญหา และหลายคนก็เป็นกรรมการสถานศึกษา เรื่องการศึกษาต้องช่วยกัน เพราะผลดีจะตกกับลูกหลานของเราเอง” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต. 24 ตุลาคม 2545) จากการสนทนากลุ่มครูผู้สอน พบว่า ครูยินดีที่จะร่วมมือกับ อบต. หาก อบต. มีความตั้งใจที่จะเข้ามาช่วยเหลือมาหาประสบการณ์ มารับผิดชอบต่อการศึกษาาร่วมกันเพื่อประโยชน์ของนักเรียนและชุมชนเป็นสำคัญ แต่ไม่ใช่มาวางอำนาจ และออกคำสั่ง “ขณะนี้ถ้าให้เขาโอนไปจัดการเอง ยังใช้ไม่ได้ ขึ้นแรกน่าจะเข้ามีส่วนร่วม

มาหาประสบการณ์กับเราก่อน มาสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนให้เต็มที่ บุคลากรส่วนไหนขาด หางบประมาณมาจ้าง เช่น อยากให้ อบต. จ้างครูช่วยงานธุรการ จ้างครูเฉพาะวิชาเอก” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545) นอกจากนี้ ชุมชนขนานรับการเข้ามาร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาของ อบต. เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐอีกทางหนึ่ง แต่ในสภาพที่ยังไม่พร้อมเต็มที่ตอนนี้ จึงอยากให้มีส่วนร่วม และเติมเต็มในสิ่งมาโรงเรียนไม่มี “อยากให้อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ยังไม่ถึงขั้นโอน การเข้าไปมีส่วนร่วมให้มากเป็นการเตรียมความพร้อม เข้ามาดูงานในโรงเรียนเพื่อช่วยงานแผน สร้างความใกล้ชิดระหว่างครู ท้องถิ่น และ อบต. จนครูไว้วางใจ” ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นสิ่งที่ชุมชนอยากให้มีขึ้นในลูกหลานของเขา “ต้องเตรียมความพร้อมก่อน รัฐบาลคงอยากให้เด็กมีคุณภาพ มีคุณธรรม อย่างภาษาอังกฤษเรียนมาก็ปีก็ไม่รู้เรื่อง ขอนแก่นเป็นเมืองการศึกษา ผมอยากจะเน้นภาษาอังกฤษกับคณิตศาสตร์เป็นหลัก อยากให้อบต. ช่วยตรงนี้ให้เต็มที่ รัฐให้โอกาสอยู่แล้ว แต่ขึ้นอยู่กับ อบต. สนใจแค่ไหน” (สนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน, 24 กันยายน 2545)

(5) การจัดการศึกษานอกระบบ นอกจากนี้ อบต. สามารถประสานชุมชน และกศน. ในการจัดฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษานอกระบบได้ “อบต. สามารถจัดการศึกษานอกระบบ และฝึกอาชีพได้ หลักสูตร กศน. เอื้อต่อท้องถิ่นอยู่แล้ว” (สนทนากลุ่มครู, 26 กันยายน 2545)

2.1.4 ปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย

นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีหลายฉบับที่กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 289) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (มาตรา 41, 42) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (มาตรา 16(9)) และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) (มาตรา 67, 68) เป็นต้น

จากมาตรา 42 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาได้ จากการติดตามความก้าวหน้าของหลักเกณฑ์ดังกล่าว พบว่า ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ โดยได้มีการนำร่างหลักเกณฑ์ ไปทดลองใช้ที่จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เมื่อเดือนธันวาคม 2545 หลังจากนั้นจะมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น โดยเชิญตัวแทนครู ผู้บริหารโรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาให้ข้อคิดเห็น แล้วปรับแก้ร่วมกันก่อนจัดทำ

เป็นเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อม(หนังสือที่ ศธ 0205/1213 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 23 เมษายน 2546)

และจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ทิศทางและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 3/2546 จัดโดยคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา ที่ จ.นครปฐม เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2546 วัลลภ สุวรรณดี (2546: 15) ได้เสนอให้พิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดไว้ไม่เหมาะสม อาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมรับถ่ายโอนไม่ได้ และในงานเดียวกัน จาตุรงค์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี ให้ความเห็นในเรื่องหลักเกณฑ์การถ่ายโอนว่า เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเกณฑ์เพื่อที่จะไม่ให้โอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคงต้องปรับให้เหมาะสม ดังนั้นสำหรับปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย สรุปได้ว่า

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การมีกฎหมายที่ให้ สิทธิ อำนาจและหน้าที่ อบต.ในการจัดการศึกษา คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ รัฐบาลได้สนับสนุนโดยการถ่ายโอนงานให้ อบต. คือการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และเตรียมถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2547 คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน ตำบล (หนังสือที่ ศธ 0205/1213 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 23 เมษายน 2546)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความล่าช้าและความไม่เหมาะสมในหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมที่อาจทำให้ อบต. ไม่สามารถรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาได้

ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังตารางที่ 42

ตารางที่ 42 ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ปัจจัยเงื่อนไข	ปัจจัยส่งเสริม	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
<p>1. ปัจจัยเงื่อนไขภายใน</p> <p>1.1 ด้านงบประมาณ</p> <p>1.2 ด้านวิชาการ</p> <p>1.3 ด้านบุคลากร</p> <p>1.4 ด้านการบริหารทั่วไป</p>	<p>- อบต.บางแห่งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพียงพอ</p> <p>- สนับสนุนการศึกษาในพื้นที่ทุกโรงเรียน อาหารกลางวัน, นม, คอมพิวเตอร์</p> <p>- สนับสนุนจัดตั้งราชภัฏห้าแสนบาท</p> <p>- สมาชิก อบต. พัฒนาคณะเองด้วยการเรียนเพิ่มเติม กศน. สถาบันอุดมศึกษา</p> <p>- จัดทำแผนการศึกษา 5 ปี</p> <p>- สมาชิก อบต. มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความชำนาญด้านอาชีพ</p> <p>- มีประสบการณ์ในการทำงานและการประกอบอาชีพ</p> <p>- กรรมการบริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญด้านการศึกษา</p> <p>- เตรียมจัดตั้งส่วนการศึกษา และประสานงานเตรียมหาบุคลากร</p> <p>- มีการประสานงานที่ดีกับชุมชนและโรงเรียน</p>	<p>- เก็บภาษีได้ไม่เต็มที่ แมคโคร โลตัส สนามม้า จ่ายค่าน้ำ</p> <p>- เครื่องหนึ่งของงบประมาณใช้ในการก่อสร้างและซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รวางระบายน้ำ แหล่งน้ำ ไฟฟ้า</p> <p>- ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา</p> <p>- ไม่มีความรู้ด้านการศึกษา</p> <p>- ครูที่เลี้ยงจบ ม.6 ไม่มีความรู้ด้านอนุบาล</p> <p>- ไม่พร้อมด้านบุคลากร</p> <p>- พนักงานไม่เพียงพอ ความรู้ไม่เพียงพอ พนักงานขาดประสบการณ์ ไม่รู้จักระเบียบ ไม่คล่องตัวในการบริการ</p> <p>- สมาชิก อบต. ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา</p> <p>- สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายพรรคการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น</p> <p>- สมาชิก อบต. เชื่อเสียงเข้ามา</p> <p>- การเมืองแทรกแซงการบริหาร</p> <p>- มีความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับสมาชิก อบต.</p>

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ปัจจัยเงื่อนไข	ปัจจัยส่งเสริม	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
1.6 ด้านความต้องการ	- อบต.ต้องการจัดการศึกษา - มีปัญหาในการจัดการศึกษาของรัฐ - ชุมชนต้องการให้ อบต.จัดการศึกษาคาดว่าจะรับโอนได้ในปี พ.ศ. 2549	- ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.
2. ปัจจัยเงื่อนไข ภายนอก		
2.1 ด้านความเหมาะสม	- อบต.อยู่ในพื้นที่ สะดวกในการติดต่อ ประสานงาน	- อบต. ไม่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา นโยบายรัฐบาลไม่ชัดเจน - อบต. ไม่รู้บทบาทหน้าที่
2.2 ด้านกฎหมาย	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 - พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 - พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนฯ พ.ศ. 2542 - พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537(ปรับปรุง พ.ศ. 2542)	- ความล่าช้าและความไม่เหมาะสมของ เกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
2.3 ด้านการสนับสนุน ของรัฐบาล	- ถ่ายโอนให้ อบต.ดำเนินการแล้ว 3 อย่าง คือ - การจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม(นม), อาหารกลางวัน - จะถ่ายโอนปี 2547 คือที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนตำบล - รัฐจัดสรรงบฯ ให้ท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ของงบประมาณแผ่นดิน	- อบต. เป็นหน่วยงานใหม่ ยังไม่มี โครงสร้างการบริหารการศึกษา อาจ จะไม่มีความพร้อมและไม่เหมาะสม ในการถ่ายโอน - ขาดการสนับสนุนส่งเสริมอย่าง จริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1. การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.

อบต.ควรจัดตั้งหน่วยงานส่วนการศึกษา และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางการศึกษารับผิดชอบโดยตรง

2. อบต.ไม่ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ เนื่องจากมีโรงเรียนของรัฐเพียงพอแล้ว

3. อบต.ควรเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆเพื่อขอรับการถ่ายโอนการศึกษาจากรัฐ

4. อบต.ควรจัดการศึกษาหรือพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึง

ขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

5. อบต.เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาในพื้นที่ในทุกด้าน

6. อบต.ควรจัดหาแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนในตำบล มีบทบาทเป็นผู้นำใน

การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสานกับ กศน.เพื่อ จัดการศึกษาสายสามัญนอกระบบทุกระดับตามความต้องการของคนในชุมชน

2.2 ผลการวิจัยภาคสนาม กรณีศึกษา อบต.ชั้น 2 : อบต. ห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

2.2.1 บริบทชุมชนใน อบต.ห้วยทะเล

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้งตำบลห้วยทะเล ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองนครราชสีมา ไปทางทิศใต้ และทิศตะวันออก อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองประมาณ 8 กิโลเมตร (แผนที่อยู่ในภาคผนวก ค)

ทิศเหนือ ติดต่อกับเทศบาลนครนครราชสีมา และตำบลตลาด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองบัวศาลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลมะเริง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเทศบาลนครนครราชสีมา และตำบลโพธิ์กลาง

1.2 ประวัติความเป็นมาตำบลห้วยทะเล

บ้านห้วยทะเล เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่น เมื่อก่อนนี้มีหนองน้ำใหญ่เหมือนทะเล เป็นแหล่งอาหารมีปลาชุกชุม เป็นที่ทำนาของชาวบ้าน รอบๆ หนองน้ำ

เป็นป่าละเมาะ ชาวบ้านอาศัยไม้เหล่านี้มาทำเป็นฟืนขายให้กับชาวบ้านในบริเวณนั้นที่ทำปูนขาย (ปูนที่กินกับหมาก) โดยเอาเปลือกหอยมาเผาทำเป็นปูน เดิมบริเวณรอบๆ บึง จะมีการต้มเกลือขาย เพราะรอบๆ บึงจะมี ดินเกลือ (สมจิตร มิตรทะเล , สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้ จะมีบึงใหญ่และลึกมาก มีเนื้อที่ 1,248 ไร่ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตัวเมือง นครราชสีมา ต่อมาทางราชการให้ตั้งชื่อหมู่บ้านชื่อตำบล รุ่งปยุ่ตายายสมัยนั้นปรึกษาหารือกันว่า ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าอย่างไร เมื่อพิจารณาคุณสมบัติพื้นที่ ก็เห็นว่าบึงนี้มีขนาดใหญ่ เป็นแหล่งต้นน้ำแห่งหนึ่งเป็นบึงทะเล จึงตกลงให้ชื่อ “หัวทะเล” ซึ่งหมายถึง เป็นแหล่งต้นน้ำ เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ (สุวรรณี พันทะเล, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2545) ต่อมาพื้นที่บางส่วนของบึงไร้ปลาหนา ซึ่งปยุ่ตายายหากินมาแต่เดิมถูกบุกรุก ในปี พ.ศ. 2518 โดยทางราชการต้องใช้พื้นที่ส่วนนี้ทำเป็น ประมงจังหวัด แต่ไม่ได้หาหรือชาวบ้าน ทำการขุดลอกบึงและทำเป็นถนนกันรอบบริเวณบึง จึงทำให้เกิดเรื่องฟ้องร้องเป็นคดีขึ้น ระหว่างชาวบ้านที่ใช้พื้นที่ทำกินมาแต่ก่อน การฟ้องร้องเป็นผลทำให้ชาวบ้านชนะจึงสามารถออกโฉนดได้ ตั้งแต่นั้นชาวบ้านจึงนำเรื่องเข้าที่ประชุมตำบลหารือกัน เพื่อทำขอบเขตขุดลอก ทำคูกันขอบเขตบึงทะเลไว้ในเนื้อที่ 426 ไร่ และกันที่รอบข้างไว้ 9 ไร่ รวมเป็น 435 ไร่ ตอนนี้มีสภาพเป็นบึงใหญ่แล้ว แต่กลายเป็นบ่อน้ำบาดน้ำเสียของเทศบาล ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งสร้างเป็นสถานที่พักผ่อนและสนามกีฬาของตำบล (สุวรรณี พันทะเล, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2545)

สภาพพื้นที่ตำบลหัวทะเล มีลักษณะเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ซึ่งเหมาะแก่การเกษตร ในอดีตตำบลหัวทะเลเป็นแหล่งอยู่อาศัยน้ำ มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เนื้อที่ 1,248 ไร่ มีปลาชุกชุมมาก ชาวบ้านจึงมีอาชีพทำนาเป็นหลัก (จัด แก้วพะไล, สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2545 และ สุวรรณี พันทะเล, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2545)

เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พื้นที่ตำบลหัวทะเลได้รับผลกระทบจากน้ำเสียที่ระบายออกมาจากเขตเทศบาล ทำให้การทำนาไร่ไม่ได้ผล ชาวงามแต่ไปไม่ออกรวง นอกจากนี้ยังมีต้นธูปฤาษี (ต้นลำพัน) ระบาดไปทุกพื้นที่ที่มีน้ำขัง จึงเป็นอุปสรรคต่อการทำนา (เอี่ยม พยัคฆา, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) ชาวบ้านจึงหันไปทำอาชีพเกษตรอื่นๆ เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักเพิ่มขึ้น พื้นที่ในการทำนาลดลงไป และเนื่องจากตำบลหัวทะเลมีเขตติดต่อกับตำบลหนองระเวียง ซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรม ประชาชนในวัยทำงานส่วนมากจึงไปรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

บ้านหัวทะเลได้รับการก่อตั้งเป็น ตำบลหัวทะเล เมื่อ พ.ศ. 2444 เดิมมีหมู่บ้านในการปกครอง 20 หมู่บ้าน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2526 เทศบาลเมืองนครราชสีมา ได้ขยายเขตการปกครองในเขตพื้นที่ตำบลหัวทะเลจำนวน 3 หมู่บ้าน และเมื่อ พ.ศ. 2531 ทางราชการได้แบ่งแยก

ตำบลห้วยทะเลออกเป็น 2 ตำบล คือตำบลห้วยทะเล และตำบลหนองบัวศาลา ปัจจุบันตำบลห้วยทะเล มี 12 หมู่บ้าน โดยมีนายสุวัฒน์ พื้นทะเล เป็นกำนัน

เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 กระทรวงมหาดไทย ได้ยกฐานะสภาตำบลห้วยทะเลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล และมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (เอกสารสรุปขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทะเล, 2545)

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ปัจจุบันตำบลห้วยทะเลมีพื้นที่ประมาณ 18.43 ตารางกิโลเมตร หรือ 11,518.75 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มและอากาศร้อนชื้น บริเวณกว้างไปทางตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นที่ราบทางการเกษตร จากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 226 ผ่าน และทางตอนเหนือมีทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างผ่าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งบ้านเรือนราษฎร

1.4 แหล่งน้ำสำคัญ

แหล่งน้ำธรรมชาติ	มีลำห้วย	2	สาย
	บึง	1	แห่ง
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	ประปาหมู่บ้าน	7	แห่ง

ปัญหาด้านแหล่งน้ำ ตำบลห้วยทะเลอยู่ในเขตลุ่มน้ำลำตะคอง คั้นน้ำไหลมาจากเขื่อนลำตะคอง ผ่านเขตเทศบาล ดังนั้นตำบลห้วยทะเลจึงได้รับผลกระทบจากน้ำเสียที่ไหลผ่านเขตเทศบาล สภาพน้ำบาดาล หรือแหล่งน้ำธรรมชาติจะเป็นน้ำกร่อยค่อนข้างเค็มเป็นส่วนใหญ่

1.5 การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม ระยะทางจากหมู่บ้านในตำบลห้วยทะเล ถึงอำเภอเมือง นครราชสีมา อยู่ในช่วง 3 – 14 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 10-30 นาที

การไฟฟ้า ตำบลห้วยทะเล มีไฟฟ้าเข้าถึงแทบทุกครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 6,352 ครัวเรือน (ร้อยละ 99)

โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะตามหมู่บ้านต่างๆ 7 เครื่อง มีโทรศัพท์บ้าน จำนวน 2,741 ครัวเรือน หรือร้อยละ 43.07

การสาธารณสุข

มีสถานอนามัยประจำตำบล	1	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศส.มช.)	12	แห่ง

ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานโรงเรียน	2	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานวัด	4	แห่ง
สถานพยาบาล	1	แห่ง

(จากแผนพัฒนาตำบล ปี 2545 และข้อมูล กชช. 2 ค ปี 2544)

2. ด้านสังคมวัฒนธรรม

ตำบลห้วยทะเลประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 17,932 คน ชาย 8,405 คน หญิง 8,987 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 943.68 คนต่อตารางกิโลเมตร มีครัวเรือน 6,364 ครัวเรือน

ตารางที่ 43 จำนวนประชากรในเขต อบต. ห้วยทะเล แยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวม (คน)	จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
1	ห้วยทะเล	2,491	2,688	5,179	2,667
2	คอนขวาง	765	759	1,524	442
3	โนนฝรั่ง	436	511	947	345
4	หนองสองห้อง	1,003	1,095	2,098	718
5	พะไล	705	724	1,429	579
6	พะไล	588	631	1,219	307
7	ห้วยถนน	609	619	1,228	355
8	ข่อยงาม	152	153	305	71
9	ท่ากระสังข์	111	146	257	56
10	หนองสองห้อง	717	830	1,547	494
11	บุญนิมิตร	554	564	1,118	184
12	ทุ่งทะเลร่วมใจ	274	267	541	146
รวม		8,405	8,987	17,392	6,364

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองนครราชสีมา , 2545

ตารางที่ 44 จำนวนประชากรในเขต อบต. หัวทะเล จำแนกตามเพศและอายุ

อายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	81	107	188
1 – 2 ปี	263	284	547
3 – 5 ปี	449	472	921
6 – 11 ปี	741	728	1429
12 – 14 ปี	519	543	1,062
15 – 17 ปี	495	544	1,039
18 – 49 ปี	4,252	4,686	8,938
50 – 59 ปี	1,049	1,018	2,067
60 ปีขึ้นไป	556	605	1,161
รวม	8,405	8,987	17,392

ที่มา : เอกสารข้อมูล กชช. 2 ค ปี พ.ศ. 2544

ลักษณะของชุมชน ตำบลหัวทะเลเป็นชุมชนชนานเมือง โดยมีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับเทศบาลนครนครราชสีมา มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีหลากหลายอาชีพ

การนับถือศาสนาและประเพณี ประชาชนตำบลหัวทะเล นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 4 แห่ง และสำนักสงฆ์ 1 แห่ง มีพระครูสถิตวิริยคุณ เจ้าอาวาสวัดพะไล เป็นเจ้าคณะตำบลหัวทะเล มีการทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันธรรมสวนะ และทำบุญตามประเพณีต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง งานทำบุญเดือนสิบ วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น มีกิจกรรมช่วยเหลือกันเองในตำบล เช่น การลงแขก การสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

มวลชนจัดตั้ง ตำบลหัวทะเลมีมวลชนจัดตั้ง ดังนี้

1. ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น รุ่นละ 500 คน
2. ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) 1 รุ่น จำนวน 300 คน
3. กลุ่มสตรีแม่บ้าน 12 กลุ่ม
4. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 1 รุ่น จำนวน 120 คน
5. อาสาสมัครประกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) 2 รุ่น

(จากแผนพัฒนาตำบลปี 2545)

3. ด้านเศรษฐกิจ

วิธีการผลิต หรืออาชีพของประชาชนตำบลหัวทะเล

3.1 อาชีพทางการเกษตร จำนวน	3,080	ครัวเรือน หรือร้อยละ	48.39
ทำนา	1,800	ครัวเรือน	
ทำไร่, ปลูกผัก	812	ครัวเรือน	
เลี้ยงสัตว์	468	ครัวเรือน	

3.2 อาชีพรับจ้างและค้าขาย 2,223 ครัวเรือน หรือร้อยละ 34.94

3.3 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ 1,061 ครัวเรือน หรือร้อยละ 16.67

3.4 รายได้ครัวเรือนต่อปีเฉลี่ยประมาณ 61,400 บาท

    ค่าจ้างต่อคนต่อวันเฉลี่ย 134 บาท

3.5 ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีการผลิต

1) พื้นที่ทำการเกษตร 9,215 ไร่

2) การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวน 1,746 ครัวเรือน หรือร้อยละ 56.63

3) การใช้เครื่องจักรกลในการเกษตร ใช้รถไถนาขนาดเล็กแบบเดินตาม

4) การใช้ปุ๋ยและสารเคมี มีการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ผสมกับปุ๋ยธรรมชาติ มีการใช้สารเคมีปราบแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะชาวสวนผักใช้มาก

5) หน่วยธุรกิจตำบล

    มีโรงสีขนาดใหญ่ (มากกว่า 50 แรงม้า) 3 แห่ง

    โรงสีขนาดเล็ก (ไม่เกิน 20 แรงม้า) 5 แห่ง

    โรงงานอุตสาหกรรม 57 แห่ง

    ร้านขายของชำ 133 แห่ง

3.6 การรวมกลุ่มของประชาชนในการผลิต

    กลุ่มอาชีพ

    - เลี้ยงปลาน้ำจืด 1 กลุ่ม

    - เลี้ยงไก่ชน 2 กลุ่ม

    - ขนมหและแปรรูปอาหาร 1 กลุ่ม

    - ดอกไม้ประดิษฐ์ 2 กลุ่ม

    - ผักปลอดสารพิษ 1 กลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์

- กลุ่มออมทรัพย์	12	กลุ่ม
- กลุ่มสัจจะ, ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน	1	กลุ่ม
เป็นสมาชิกธนาคาร ธกส.	1,040	ครัวเรือน

3.7 สภาพแรงงานในตำบล

1) พื้นที่การทำงาน

ประชาชนส่วนใหญ่ทำงานในพื้นที่ตำบล 5,690 ครัวเรือน หรือร้อยละ 89.40 และประชาชนร้อยละ 10 ทำงานนอกพื้นที่ (ในเมืองนครราชสีมา) หรือ 404 ครัวเรือน

2) การว่างงาน

มีประชาชนว่างงาน 185 คน หรือร้อยละ 1.39 ของประชาชนในวัยแรงงาน (จากข้อมูล กชช. 2 ค ปี 2544 และแผนพัฒนาตำบลหัวทะเล)

4. ด้านการเมืองการปกครอง

4.1 ด้านการปกครอง ตำบลหัวทะเล แบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน โดยมีนายสุวัฒน์ พื้นทะเล เป็นกำนันทำหน้าที่ปกครองดูแล และมีสารวัตรกำนันอีก 2 คน ทำหน้าที่เป็น ผู้ช่วยกำนัน ในแต่ละหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอีก 2 คน ทำหน้าที่ ปกครอง ดูแลในระดับหมู่บ้าน ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งวาระ 5 ปี 7 คน และที่ดำรงตำแหน่งจนถึงเกษียณอายุ 5 คน

การกระจายอำนาจการปกครอง ในแต่ละหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 9 - 15 คน บริหารงานด้านต่างๆ ในหมู่บ้าน (มีสมาชิก อบต. 2 คน เป็นกรรมการร่วมด้วย) คณะกรรมการประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายปศุสัตว์ ฝ่ายคลัง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น (จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหัวทะเล, 24 กรกฎาคม 2545)

4.2 ด้านการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล ทำหน้าที่ในการบริหารงบประมาณ เพื่อพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

4.2.1 สถานภาพของ อบต.หัวทะเล

อบต. หัวทะเล ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติ

สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ออบต.หัวทะเล บริหารงานในรูปคณะกรรมการ
ที่มาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาอบต. หมู่บ้านละ 2 คน ดังนั้นจึงมีสมาชิก อบต. รวมทั้งสิ้น 24 คน

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล

1. สมาชิก อบต. หัวทะเล จำนวน 24 คน เป็นชาย 21 คน หญิง
3 คน มีระดับการศึกษา ดังนี้

จบประถมศึกษา 10 คน

จบมัธยมศึกษาตอนต้น 7 คน

จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 4 คน

จบอนุปริญญา 1 คน

จบปริญญาตรี 1 คน

จบสูงกว่าปริญญาตรี 1 คน

2. พนักงานส่วนตำบล มีจำนวน 12 คน

สำนักงานปลัด อบต. 6 คน

ส่วนการคลัง 4 คน

ส่วนโยธา 2 คน

มีระดับการศึกษา ดังนี้

จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 คน

จบอนุปริญญา/ปว.ส. 5 คน

จบปริญญาตรี 5 คน

(ไม่รวมลูกจ้างประจำและชั่วคราว 8 คน)

สถานะทางการคลัง

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล ปีงบประมาณ 2544

1.1 รายได้ทั้งหมด 9,076,800 บาท

1.2 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 1,031,600 บาท

1.3 เงินสะสมคงเหลือ 600,000 บาท

2. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2544 เป็นเงิน 9,076,430
บาท หรือ ร้อยละ 99 ของรายได้ทั้งหมด

2.1 รายจ่ายประจำ จำนวน 4,020,858 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.30 ของรายได้

2.2 ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 4,138,852 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.60 ของรายได้ทั้งหมด

2.3 ใช้จ่ายด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 130,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.43 ของรายได้ทั้งหมด

2.4 ใช้จ่ายด้านเศรษฐกิจ จำนวน 230,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.53

2.5 ใช้จ่ายด้านการเมือง การบริหาร จำนวน 402,085 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.43 ของรายได้ทั้งหมด

2.6 ใช้จ่ายด้านสาธารณสุข จำนวน 155,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.71

5. ด้านการศึกษา

1. จำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับต่าง ๆ ในระบบโรงเรียน

1.1 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวน 793 คน คิดเป็นร้อยละ 80.22

1.2 นักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 มีจำนวน 1,415 คน คิดเป็นร้อยละ 99.30

1.3 นักเรียนชั้น ม.1 – ม.3 มีจำนวน 810 คน คิดเป็นร้อยละ 76.27

1.4 นักเรียนชั้น ม.4 – ม.6 จำนวน 842 คน คิดเป็นร้อยละ 86.00

2. นักเรียนที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ และไม่ศึกษาต่อ

2.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 7,865 คน คิดเป็นร้อยละ 55.12

2.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า จำนวน 2,673 คน คิดเป็นร้อยละ 18.73

2.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่า จำนวน

876 คน คิดเป็นร้อยละ 6.14

3. จำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับต่างๆ นอกโรงเรียน

3.1 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา (ป.6) จำนวน 15 คน

3.2 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 198 คน

3.3 ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จำนวน 258 คน

4. จำนวนสถานศึกษาและครู

4.1 มีโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง (เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง) มีครู 42 คน

4.2 มีโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง มีครูจำนวน 230 คน

4.3 มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) 1 แห่ง มีครูอาสา 2 คน

6. สภาพปัญหาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทะเล

1. ปัญหาเศรษฐกิจ

1.1 ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร เพราะพ่อค้าลดการรับซื้อสินค้า

1.2 ประชาชนส่วนใหญ่ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

1.3 ขาดองค์กรหรือตลาดกลางสินค้า เพื่อประกันราคาสินค้าที่ผลิตได้

1.4 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาด

1.5 ประชาชนในพื้นที่มีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น

2. ปัญหาด้านสังคม

2.1 การบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานการณ์ และเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

2.2 กำลังตำรวจชุมชนที่ดูแลความเรียบร้อยในพื้นที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

2.3 การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น

2.4 ประชาชนในเขตพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วม สาเหตุมาจากภาวะในการดำรงชีพ และขาดการประชาสัมพันธ์

3. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การคมนาคม ภาวะน้ำท่วมทำให้ถนนชำรุดเสียหาย มีพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน 12 หมู่บ้าน

3.2 ไฟฟ้าสาธารณะยังมีไม่เพียงพอต่อการสัญจรเดินทางในยามค่ำคืน ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

3.3 ภาวะน้ำท่วมทำให้ ถนน พืชผักเสียหาย

3.4 โทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอความต้องการของประชาชน

4. ปัญหาแหล่งน้ำ

4.1 ในเขตพื้นที่แม้จะมีแหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำบาดาล แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

4.2 พื้นที่ หมู่ที่ 3 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 9 และหมู่ 10 มีปัญหาขาดน้ำในการเกษตร

4.3 แหล่งน้ำธรรมชาติขาดการปรับปรุงให้อื้อประโยชน์ในการใช้สอย

5. ปัญหาด้านสาธารณสุข

- 5.1 การบริการจากสาธารณสุขไม่เพียงพอ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้บริการสาธารณสุข
- 5.2 ขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูล
- 5.3 ขาดการประสานงานให้ความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานด้านกองทุนยาแก้อาสาสมัคร ทำให้การดำเนินการเรื่องดังกล่าวไม่ได้ผลเท่าที่ควร
- 5.4 ขาดการประสานความร่วมมือในหน่วยงาน ทำให้การทำงานมีลักษณะโดดเดี่ยว ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

6. ปัญหาด้านการเมืองและการบริหาร

- 6.1 รูปแบบบริหารเน้นการมีส่วนร่วมแต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทตน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร
- 6.2 บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ รวมทั้งมีคุณสมบัติไม่ตรงสายงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

7. ปัญหาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 7.1 การจัดระบบข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังไม่มีการดำเนินการ จริงจัง ทำให้การพัฒนาศักยภาพด้านนี้ ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน
- 7.2 ยังขาดกลุ่ม องค์กรและสถาบันส่งเสริมงานด้านนี้โดยตรง
- 7.3 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 7.4 ชุมชนยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหน สืบทอดประเพณีอันสำคัญของท้องถิ่นตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน

8. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 8.1 ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ที่มีปริมาณมาก การดำเนินการจัดการกับเรื่องนี้ไม่สามารถรองรับหรือให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง
- 8.2 โรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลต่อภาวะมลพิษทางอากาศ น้ำ เสียง โดยผู้ประกอบการไม่รับผิดชอบ
- 8.3 ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการเอาใจใส่และหวงแหนธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งน้ำ ทั้งยังมองไม่เห็นผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (แผนพัฒนาตำบลห้วยทะเล ปี 2545)

2.2.2 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก ในพื้นที่กรณีศึกษา อบต.ชั้น 2 จะนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ให้การสัมภาษณ์ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้บริหารของ อบต. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มผู้นำชุมชน เกี่ยวกับ ปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารทั่วไป และด้านความต้องการของ อบต.ในการจัดการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม ด้านกฎหมาย และด้านการสนับสนุนของรัฐบาล โดยศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. และข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาของ อบต. ดังต่อไปนี้

2.2.2.1. ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน เช่น สร้างถนนในโรงเรียน ให้ทุนการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลว่า “ด้านโครงสร้างพื้นฐานก็ไปได้พอสมควรมากกว่าครึ่งแล้ว ต่อไปน่าจะนำมาจัดการศึกษาได้เพิ่มขึ้น อบต.ให้ความช่วยเหลืองบประมาณโรงเรียนดี ทำถนนให้ ให้ทุนการศึกษา ตอนนี้มีโครงการขยะรีไซเคิล ให้งบประมาณทุกโรง ของงบประมาณดุริยางค์ก็ให้ ส่วนมากขออะไรไปมักจะได้ ประธานบริหารก็เป็นประธานกรรมการสถานศึกษาที่นี่ด้วย จึงประสานงานง่าย” (กานดา กล้าหาญ, สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2545) และในขณะนี้กำลังศึกษาเตรียมความพร้อมและประสานกับโรงเรียน “ต้องใช้เวลาศึกษาเพราะความพร้อมไม่ใช่แค่เรื่องงบประมาณอย่างเดียว เมื่อพร้อมถ้าโอนมาแล้ว เราไม่มีเวลาลองผิดลองถูก ตรงนั้นหมายถึงคุณภาพการศึกษาของเด็ก ในอนาคตข้างหน้าคงหลีกเลี่ยงไม่พ้น โดยเฉพาะเด็กประถม องค์กรท้องถิ่นต้องเข้าไปดูแล แต่จะเป็นรูปแบบใด ต้องดูอีกครั้ง” (เอกพันธ์ บันลือ, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต.ยังมีความจำเป็นต้องจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและจ่ายเงินเดือนพนักงานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ยังไม่พร้อมที่จะรับงานด้านการศึกษาในขณะนี้ ผู้บริหาร อบต.ให้ข้อมูลว่า “อบต. ยังไม่พร้อม งบประมาณใช้ไปในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ และยังต้องทำอีกเยอะ ประมาณ 45 เปอร์เซ็นต์เป็นเงินเดือนลูกจ้างพนักงาน” (สมจิตร มิตระทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) เรื่องงบประมาณที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัดและลดลงจากเดิมมาก จึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้ อบต. ยังไม่สามารถพัฒนาคนโดยการศึกษาได้เต็มที่ “อบต. ยังไม่พร้อมเรื่องงบประมาณ รายได้ลดลงไปเกือบครึ่งหนึ่ง สมัยแรกๆ มีรายได้ 20 กว่าล้าน ขณะนี้เหลือประมาณ 10 ล้าน แต่ปัจจุบันได้ดำเนินการนมโรงเรียน อาหารกลางวัน อบต. ก็จัดได้ดี ไม่เป็นข่าวไม่ดี” (สุทัศน์ งามกระโทก, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2545)

2.2.2.2. ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิก อบต.มีความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตร อบต.จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน อบต.มีจุดเด่นในเรื่องความรู้ในท้องถิ่น มีบุคลากรที่เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด ที่เสริมกัน ได้กับการจัดการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน “อบต.เป็นผู้ประสานโรงเรียนและชุมชนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทำขนมตาล ทำอาหาร อนาคตก็ต้องสนับสนุนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรในโรงเรียน” (เอกพันธ์ บันลือ, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2545) ในพื้นที่ หัวทะเล มีความหลากหลายทางชีวภาพหลากหลายอาชีพ ที่เหมาะในการทำมาเชื่อมโยงกับโรงเรียนในการทำหลักสูตรท้องถิ่น “อบต. กำลังประสานงานกับโรงเรียน จะทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาชาวบ้าน จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำเป็นศูนย์ข้อมูลในตำบล ให้นักเรียนและคนทั่วไป เข้าไปใช้ได้ อาจจะใช้สถานที่ใน อบต.” (เจมจิต ป้อมทะเล, สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต.ไม่มีความรู้ด้านการศึกษาและโรงเรียนยังไม่ให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับ อบต.พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จบประถมศึกษา และยังไม่จำกัดวุฒิในการรับ จึงทำให้ อบต.ยังไม่พร้อมที่จะรับภาระด้านการศึกษาได้ “อบต. ยังไม่พร้อม สมาชิก อบต. รับไม่จำกัดวุฒิความรู้ จะไปจัดการโรงเรียนก็ยาก” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) การเรียนการสอนในโรงเรียน ดูเหมือนว่าครูยังเน้นการเรียนในห้องมากกว่า ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในชุมชน กับวิทยากรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง “อยากถามว่าโรงเรียนจะยอมรับเราไหม เช่นเราสอนทำอาหาร โรงเรียนจะให้เด็กมาดูแลไหม ไม่ใช่มาวันนี้ พรุ่งนี้หาย ต้องมาร่วมอย่างต่อเนื่องจึงจะทำได้ ทำเป็น หลักสูตรท้องถิ่น เด็กก็อยากทำเหมือนกัน เราพร้อมที่จะให้ โรงเรียนจะยอมรับหรือเปล่า” (คม คนกล้า, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2545) ผู้บริหารโรงเรียนให้ทัศนะว่า อบต.ยังมีงานอื่นต้องทำอยู่มาก เรื่องการศึกษาเป็นสิ่งที่ อบต.ไม่ถนัด แต่เขาก็ก็ต้องเรียนรู้ เพราะในอนาคต อบต.ต้องรับผิดชอบเรื่องการศึกษาด้วย “อบต. ยังไม่มีความพร้อม ยังไม่รู้ด้านการศึกษา เจ้าหน้าที่ อบต. ยังไม่มาทำงานเรา ยังไว้วางใจให้เราทำอยู่” (วิไล ใจดี, สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2545) จากการสัมภาษณ์ข้าราชการครูเกษียณอายุ เห็นว่า อบต.ยังไม่พร้อมที่จะรับภาระงานด้านการศึกษา มีข้อจำกัดเรื่องวุฒิการศึกษา การรู้บทบาทหน้าที่ ฐกกฎหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่ อบต.ต้องเรียนรู้ให้มาก แต่คงต้องใช้เวลาอีกยาวนาน รอให้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้เข้ามาทำ “อบต.ถนัดงานก่อสร้าง ไม่ถนัดเรื่องการศึกษา แต่สามารถเรียนรู้ได้ อบต.ช่วยดูแล ส่งเสริมการศึกษาได้ แต่ถ้าให้จัดเองคงไม่ไหว” (วิสิทธิ์ มิตรสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2545)

2.2.2.3. ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร อบต. มีความรู้ความสามารถ และให้ความสำคัญกับการศึกษา “อบต. เป็นหน่วยงานที่คร่อมองว่ามาตามวาระ ผู้บริหารที่เข้ามาแต่ละคนไม่เหมือนกัน อย่างประธานคนปัจจุบัน ผมถือว่าเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์ จบปริญญาตรีวิศวะและสมาชิก อบต. หลายคนเป็นกรรมการสถานศึกษา มีความเข้าใจเรื่องการศึกษายุทธศาสตร์ เรื่องงบประมาณเราก็สนับสนุนให้โรงเรียน ให้ทุนการศึกษา จัดอบรมต่อต้านยาเสพติด สร้างถนนในโรงเรียน” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) จากการทำโรงเรียนในพื้นที่ที่มีเพียง 4 แห่ง เป็นโรงเรียนระดับประถม 2 แห่ง และโรงเรียนมัธยม 2 แห่ง กรรมการบริหารทั้ง 3 คน และปลัด อบต. เป็นกรรมการสถานศึกษาของทุกโรงเรียน จึงทำให้อบต. และโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการปรึกษาหารือ พุดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ “แต่ละคนที่เข้ามาบริหารค่อนข้างจะมีความรู้มีวิสัยทัศน์ไกลหลายคนเป็นกรรมการสถานศึกษาสนับสนุนโรงเรียนดี” (เจมจิต ป้อมทะเล, สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2545) “ประธาน อบต. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สนใจการศึกษา จะดูแลได้ดีถ้าโอนไปก็ไม่น่าจะผิดหวัง” (กานดา กล้าหาญ, สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2545) การบริหารงานของฝ่ายบริหาร อบต. ส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การของบประมาณ การประชุม การร่วมกิจกรรมของ อบต. การประสานความร่วมมือทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล เทศบาล อบจ. และระดับอำเภอ “ประธาน อบต. เขามีความรู้สูงพอสมควร บริหารดี คล่องตัวทุกอย่าง เขาเสียสละมากๆ ช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนดี ห้องประชุม อบต. ใครๆ ก็ไปขอใช้ได้ไม่หวง และเวลาประชุม อบต. ก็เชิญชวนให้ชาวบ้าน ครู เข้าไปร่วมประชุมด้วย” (เอี่ยม เมฆา, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องในนโยบาย บุคลากรใน อบต. มี 2 ประเภท คือ พนักงานและลูกจ้างประจำ และฝ่ายการเมืองคือสมาชิก อบต. ที่มีวาระ 4 ปี ดังนั้นนโยบายจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวาระผู้นำ หากผู้นำเห็นความสำคัญของการศึกษาจะส่งผลดีต่อชุมชน “นโยบายยังไม่แน่นอนอน เปลี่ยนแปลงไปตามผู้นำ ถ้าผู้นำไม่สนใจการศึกษาก็จะแย่ ครูและนักเรียนขวัญเสีย” (ชาติ มุ่งดี, 22 กรกฎาคม 2545)

2.2.2.4. ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารทั่วไป

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร อบต. มีภาวะผู้นำและมีการประสานงานที่ดี “กรรมการบริหารเข้มแข็ง ทำงานเพื่อส่วนรวม การประสานงานกับชุมชนและโรงเรียนเรียบร้อยดี กับอำเภอเมือง และอบจ. ก็ร่วมมือกันตลอด งบประมาณบางส่วนอย่างศูนย์เด็กที่ดอนขวาง ก็ได้ขบขสนับสนุนจาก อบจ.” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) การบริหาร อบต. มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจะมีการประชุมค่อนข้างบ่อยทั้งในห้องประชุม ใน อบต. ใน

หมู่บ้านต่างๆ ในศูนย์เรียนชุมชน และที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลว่า “ประธาน อบต.ตั้งใจทำงาน ทำเพื่อส่วนรวม กิจกรรมโรงเรียนสนับสนุนดี เวลาประชุม ผอ.จากโรงเรียนทุกโรงเรียน เข้าร่วมประชุมด้วย และมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนหน่วยงานต่างๆ ในตำบล ครูอาสาของ กศน.ก็มาประจำที่ อบต.ทุกวันอังคารและร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง”(สิทธิสุนทร ,สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความขัดแย้งใน อบต. การซื้อเสียงเข้ามาเป็นสมาชิก อบต. จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่า มีประเด็นขัดแย้งใน อบต. ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ มีการลงข่าวโจมตีกันทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เรื่องการบริหารและเรื่องผลประโยชน์ “เรื่องซื้อเสียงก็มี พวกนี้เข้ามาหวังถอนทุน มีอยู่คนหนึ่ง เรียนมาสูง มากก็ไม่เห็นได้เรื่องอะไร ขัดแย้งกับคนอื่นตลอด ชอบให้ข่าวไม่ตีโจมตีการบริหาร อบต.ตลอด เป็นนักข่าวหวังจะเอาแต่ประโยชน์ส่วน แล้วยังมาขี้คอกชาวบ้านเขาอีก”(เอี่ยม เมฆา, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) คนที่เข้ามาหาผลประโยชน์ใน อบต.ยังมีอยู่ จึงเป็นอุปสรรคต่อการบริหารนโยบายสาธารณะต่างๆและการจัดการศึกษาในอนาคตด้วย “ผมยังไม่เชื่อมือว่า อบต. จะจัดการศึกษาได้ คนที่สมัคร อบต. ก็ยังมีการซื้อคะแนน พวกนี้จะทำงานเพื่อส่วนรวมได้อย่างไร สมัยต่อไปเท่าที่ฟังดูมันจะยิ่งกันถล่มทลาย จะซื้อเสียงเข้ามามาก ผลประโยชน์เยอะ”(สุทัศน์ งามกระโทก, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2545)

2.2.2.5. ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมและความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.ดูแลโรงเรียนจำนวนน้อย อบต.เหมาะกับการศึกษานอกระบบ ชุมชนต้องการให้ อบต.จัดการศึกษา หาก อบต. มีศักยภาพ และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี บริหารเฉพาะในเขตตำบลเล็กๆของตน น่าจะจัดการศึกษาได้ดีกว่ารัฐ “แนวโน้มนักหลายคนไม่ชอบแต่คิดว่าไปได้ก็ดี ที่ดีคือเขาดูแลองค์กรส่วนนิดเดียว ที่เราอยู่ใน สปอ.มี 68 โรงเรียนดูแลไม่ทั่วถึง แต่ที่นี่มีโรงเรียนเล็กๆ อยู่ 2 โรงเรียน ก็เป็นลูกหลาน อบต.นั่นแหละ เขาดูแลเราได้ดีกว่าสปจ. บางทีงบฯแค่สองหมื่นบาท ก็ขอยากเพราะเขาต้องให้โรงเรียนที่จำเป็นกว่า วาดภัยบ้าง นำท่วมบ้าง ถ้าเป็น อบต. ถ้าปีนี้ไม่ให้เรา ปีหน้าก็ต้องได้เรา เพราะมี 2 โรงเรียน (กานดา กล้าหาญ, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2545) อบต.สามารถจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้ดี และเป็นภาระกิจที่ อบต.ทำอยู่บ้างแล้ว มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจนคือ ชาวบ้าน ที่ต้องการเรียนรู้ ต้องการมีอาชีพ จะเป็นการเข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง “อบต.สามารถจัดการศึกษานอกระบบได้ดี หลักสูตร กศน.ยึดหยุ่นมาก อบต.เขายินดีที่จะทำงานการศึกษา แต่เขามีข้อจำกัด ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ดี มีกระบวนการคิดดีกว่าคนอื่น แต่มีคนอีกกลุ่มหนึ่งไม่รู้อะไรเลย จะไปโทษ อบต.ฝ่ายเดียวก็ไม่ถูก เพราะเป็นจุดเริ่มต้น ” (สิทธิสุนทร, สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2545) สำหรับการศึกษานอกโรงเรียน ผู้นำชุมชนชุมชนต้องการให้ อบต.

จัดการศึกษา โดยให้เหตุผลว่า “ผมต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา เพราะ อบต. อยู่ในพื้นที่ ติดต่อกันง่าย เข้าใจชุมชน รู้ว่าจุดไหนสำคัญและไม่สำคัญ จัดการได้รวดเร็ว วันเดียวก็เสร็จ” (เอี่ยม เมฆา, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับ อบต. ส่วนในด้านการจัดการศึกษานั้น อบต. ยินดีที่จะทำตาม แต่ในช่วงเปลี่ยนผ่านขณะนี้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่าง การเตรียมพร้อม การยอมรับจากหน่วยงานการศึกษา “ถ้าผู้บริหารโรงเรียนยอมรับศักยภาพของ อบต. คิดว่า อบต. ยินดีให้ความร่วมมือเต็มที่ แต่ตอนนี้ครูอาจคิดว่า อบต. ความรู้ไม่ดี กลัวเราจะไปก้าวก้าวยางของเขา” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) ความเห็นทางฝ่ายผู้บริหารส่วนหนึ่งมองว่า การศึกษาควรเปิดให้กว้าง ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม จะเหมาะสมกว่าที่จะให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งรับผิดชอบโดยตรง “การศึกษาควรเปิดให้กว้าง ให้ทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วม มากกว่าที่จะให้อำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัด ถ้าให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งบริหารเบ็ดเสร็จมันจะแคบลง ปัญหาการเมืองเข้ามาแทรกเยอะ” (มิ่ง มิตรดี, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2545) เรื่องวุฒิการศึกษาของ อบต. ก็ยังเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษา “ครูไม่ยอมรับหรอก มันเกี่ยวกับศักดิ์ศรี ครูมีปริญญา อบต. จบ ป.4 จะบริหารครูได้หรือ ” (วิสิทธิ์ มิตรสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2545) บางส่วนเห็นว่า อบต. และประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าที่ อบต. จะรับผิดชอบฝ่ายเดียว ซึ่งจะได้ไม่ได้แนวร่วมจากประชาชน “อบต. เป็นฝ่ายการเมืองขึ้นอยู่กับวาระผู้นำ ถ้าผู้นำดีทุกอย่างจะดี ถ้าผู้นำไม่มีวิสัยทัศน์ ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การศึกษาจะแย่ การศึกษาควรให้ความร่วมมือทุกฝ่าย ให้ประชาชนร่วมด้วย เหมาะกว่าที่จะให้อำนาจ อบต. ฝ่ายเดียว” (ชาติ มุ่งดี, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2545)

2.2.2.6. ข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2

(1) การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต.

จากการสัมภาษณ์ผู้นำของ อบต. พบว่า ทางฝ่ายบริหารของ อบต. ได้มีการพูดคุยเตรียมการในเรื่องการจัดการศึกษา แต่คงต้องอาศัยทิศทางและเวลาอันเหมาะสม “การศึกษาก็คิดจะทำ แต่คงต้องใช้เวลาศึกษาสักปีสองปี ถ้าพร้อมก็ไม่ต้องลองผิดลองถูก ตอนนี้เข้าไปร่วมกับสถานศึกษามากขึ้น เรียนรู้ก่อน พร้อมแล้วค่อยขอ” (เอกพันธ์ บันลือ, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2545) ในอันดับแรกต้องมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับงาน “ต้องมีฝ่ายการศึกษา มีคนที่มีความรู้ปริญญาดรทางครุมาทำหน้าที่” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545)

(2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ กรณี อบต. จัดการศึกษาเอง อบต. มีสิทธิในการจัดการศึกษา โดยอาจจะตั้งโรงเรียนใหม่และบริหารงานโดย

อบต. ในเรื่องนี้ ผู้บริหาร อบต. เห็นว่า “การตั้งโรงเรียนใหม่ คงยังไม่ทำ เพราะในพื้นที่มีโรงเรียนมากพอแล้ว เราดูแลโรงเรียนในพื้นที่ให้มีคุณภาพดีกว่า ไม่ต้องเริ่มใหม่ ไม่คุ้ม” (เอกพันธ์ บันลือ, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2545) ส่วนเรื่องการโอนสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า คงต้องค่อยเป็นค่อยไป “คงต้องดูนโยบายของกระทรวง ทางฝ่ายโรงเรียนก็ยังไม่ได้เตรียมอะไร คิดว่าคงต้องใช้เวลาทำความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่าง อบต. กับ ครู” (กานดา กล้าหาญ, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2545)

(3) ระดับการศึกษาที่จัด ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. ยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบได้ทั้งหมด แต่ก็ได้เตรียมการ และทำได้ในบางส่วนไปก่อน “เขายังไม่พร้อมในองค์กรของเขา กำลังวางแผนอยู่ว่าจะดึงใครที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาดำเนินการในเรื่องนี้ ถ้ามีบุคลากร คิดว่าเขาทำได้ แต่ที่ทำขณะนี้คือ การศึกษาเด็กเล็ก และเขาทำได้ดีด้วย” (มิ่ง มิตรดี, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2545) ผู้แทนชุมชน เห็นว่า อบต. ควรหาประสบการณ์จากการจัดการศึกษาปฐมวัยก่อน “อบต. จัดปฐมวัยก่อน จะดีกว่า เป็นการเพิ่มประสบการณ์และพัฒนาตนเองให้พร้อมก่อน ให้เห็นความแตกต่างว่า อบต. ทำได้ดีกว่า เมื่อเป็นที่ยอมรับ ก็ง่ายที่จัดการศึกษาขั้นสูงขึ้น”

(4) การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทของ อบต. คือการพัฒนาตำบลทุกด้าน การให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ อบต. ต้องเข้าไปมีส่วนพัฒนา “ขณะนี้ อบต. ก็มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอยู่แล้ว เป็นกรรมการสถานศึกษาหลายคน โรงเรียนต้องการให้สนับสนุนอะไร ก็บอกผ่าน อบต. เรายินดีสนับสนุน ตอนนี้ อบต. โรงเรียน และชุมชนกำลังจะร่วมกันทำหลักสูตรท้องถิ่น ทำทะเบียนผู้รู้ในท้องถิ่น ให้มีการประสานงานถ่ายทอดความรู้สู่เด็กๆ ที่นี้เรามีเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด เรื่องเลี้ยงปลาช่อน เรื่องเพาะเห็ด และแปรรูปอาหารจากเห็ด หลากหลายชนิด มีคนมาดูงานจากทั่วประเทศ” (สมจิตร มิตรทะเล, สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2545) ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะช่วยเติมเต็มและทำให้การศึกษามีคุณภาพมากกว่า “ถ้าเป็นไปได้ อยากให้ อบต. มีส่วนร่วมทุกส่วน เท่าที่จะมาได้ ยกเว้นเรื่องการตัดโอนย้ายถ่ายโอนกำลัง ผมไม่อยากจะเข้าไปยุ่ง แต่การตรวจสอบบุคลากรอยากให้ยุ่งมาก มาตรวจสอบได้ ด้านบุคลากรอยากให้มาช่วยพัฒนาให้ขวัญกำลังใจ ด้านงบประมาณก็ต้องสนับสนุน เพราะจริงๆ แล้วขณะนี้ถ้าเราไม่ได้เงินนอกเข้ามาสนับสนุน การบริหารการศึกษาดังนี้ไม่ได้ผลหรอก อยากให้ อบต. จัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น การมีส่วนร่วมจะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นแน่นอน” (กานดา กล้าหาญ, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2545) ผู้แทนชุมชน เห็นว่าการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จะเกิดประโยชน์มากกว่า “ผมว่าการมีส่วนร่วมจะดีกว่า เกิดประโยชน์มากกว่า ถ้าโอนมาขึ้นกับ อบต. อำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจจะอยู่ในคนกลุ่มเดียว อันตราย อนาคตเรามองไม่เห็นว่าคุณบริหาร อบต. จะทำงานเพื่อส่วนรวมหรือส่วนตัว” (ชาติ มุ่งดี, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2545)

(5) การจัดการศึกษานอกระบบ อบต. ที่ อบต.หัวทะเล มีการประสานงานกับ ศูนย์บริการการศึกษาอำเภอเมืองในการร่วมมือกันจัดการศึกษา โดยมีครูอาสาสมัครทำงานประจำที่ อบต. ทุกวันอังคาร และเข้าร่วมประชุมกับ อบต. ร่วมกิจกรรมจัดเวทีประชาคม ฝึกอาชีพ ร่วมงาน ประเพณี ผู้บริหาร สบอ. เมืองให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ อบต.ในการจัดการศึกษาว่า “อบต. เหมาะที่จะจัดการศึกษานอกระบบอย่างยิ่ง ความจริงเขาทำอยู่แล้วในงานของเขา แต่ยังไม่มาก มี ข้อจำกัด ยังไม่พร้อมหลายอย่าง อบต.อยู่ในชุมชน จัดการได้รวดเร็วกว่า ถึงชาวบ้านมากกว่า” (สิทธิ สุนทร, สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2545)

2.2.3 ผลจากการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มในพื้นที่กรณีศึกษา อบต. ชั้น 2 จะนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ให้การสัมภาษณ์ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสมาชิกอบต. กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มกรรมการ หมู่บ้าน เกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้าน บุคลากร ด้านการบริหารทั่วไป และด้านความต้องการของ อบต.ในการจัดการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไข ภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม ด้านกฎหมาย และด้านการสนับสนุนของรัฐบาล โดยศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. และ ข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาของ อบต. ดังต่อไปนี้

2.2.3.1. ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน การตั้ง งบประมาณเพื่อรับโอนศูนย์พัฒนาเด็ก อบต.มีการเตรียมการหลายอย่าง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 จะรับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกหลายแห่ง รวมทั้งการพัฒนาสาธารณูปโภคในโรงเรียนได้จัดทำต่อ เนื่องเรื่อยมา “เราได้เตรียมตั้งงบประมาณรองรับศูนย์เด็กเล็ก 3 แห่ง ที่ผ่านมาจากโรงเรียนขอเป็น ถนน ดอนขวางได้ไป 220 เมตร โรงเรียนพะไลก็ได้ บุญวัฒนา 2 ก็ได้ นอกจากนี้เรามีโครงการขะ ริโซเคิล ให้งบประมาณไปทุกโรงเรียน กศน. ก็ช่วย สร้างถนนให้ ร่วมกิจกรรมงานประเพณี เด็กๆ กศน. ก็มาช่วยเราทำงาน” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ งบประมาณมีจำกัด ต้องทำโครงสร้างพื้นฐาน ครูให้ข้อมูลว่า การพัฒนาในตำบลยังไม่เรียบร้อย ยังมีอีกหลายอย่างที่ต้องเร่งทำให้หมู่บ้านต่าง ๆ ภายใต้งบประมาณอันจำกัด ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนหลัง “อบต.ยังต้องสร้างถนน แหล่งน้ำ ไฟฟ้าอยู่ โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสีย ต้องแก้ปัญหามาให้ได้ กำลังร่วมมือกับเทศบาล เรื่องบำบัดน้ำเสีย งบประมาณก็สูง แต่ด้านการศึกษาที่ต้องสนับสนุนอยู่” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) กรรมการหมู่บ้าน เห็นว่า อบต. มีงานเร่งด่วนตามความต้องการของประชาชน สมาชิก อบต.

ในแต่ละหมู่บ้านยังคงแย่งกัน ดึงงบฯ เข้าหมู่บ้านตน “อบต. ยังให้การศึกษาไม่มาก เงินยังไม่พอ เพราะต้องพัฒนาหมู่บ้านก่อน ถนนหนทางก็ยังไม่สะดวก ไฟฟ้าในหมู่บ้านก็ต้องทำก่อน รายได้ก็ลดลงกว่าเดิมมาก แรกๆ เมื่อปี 39-40 มีรายได้เกือบ 20 ล้านบาท ปีนี้เหลือไม่ถึง 10 ล้านบาท” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

2.2.3.2. ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิก อบต. มีจุดเด่นในเรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย “ขณะนี้ เรารวบรวมข้อมูลจากท้องถิ่น ทำเป็นทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้รู้ว่าท้องถิ่นเรามีอะไร และต้องการอะไร สำหรับโรงเรียน ก็จะมากำหนดประเด็นเพื่อทำหลักสูตรท้องถิ่น กศน.ก็มาร่วมด้วย” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545) สมาชิก อบต.บางคนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ที่มีคนมาศึกษาดูงานทั่วประเทศ “เรามีอาชีพดีๆ เช่น เกษตร เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพาะเห็ด ทำผลิตภัณฑ์จากเห็ด ทาง อบต. เริ่มส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่นให้มากขึ้น” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. มีวุฒิการศึกษาน้อย ครูผู้สอน เห็นว่า อบต. ควรปรับปรุงตนเอง ให้มีวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น “อบต. ยังไม่พร้อม เรื่องความรู้ สมาชิกส่วนใหญ่จบ ป.4 เป็นคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่มีการศึกษาสูงขึ้น แต่ภาพรวมยังมีวุฒิน้อย หลายคนก็มาเรียนเพิ่มวุฒิ กศน. อย่างน้อยน่าจะจบ ม.ปลาย” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) เห็นว่าวุฒิการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่ง อบต.ยังไม่พร้อมในเรื่องนี้ “ยังไม่พร้อม เพราะอบต.รับไม่จำกัดวุฒิ ความรู้แตกต่างกันมาก มีปัญหาด้านการสื่อสาร ฝ่ายบริหารความรู้ดี แต่สมาชิกส่วนใหญ่ ที่ได้มาเพราะมีความดี แต่ไม่มีความรู้ มีญาติเยอะ ต่อไป ถ้ามีคนมีความรู้ มีปริญญามาเป็นสมาชิก อบต. มากขึ้น คงจะดีขึ้น” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

2.2.3.3. ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ผู้บริหาร อบต.มีความรู้ความสามารถ และให้ความสำคัญกับการศึกษา “ประธานบริหารเป็นคนที่เอาใจใส่การศึกษา เป็นกรรมการสถานศึกษาหลายแห่งจึงใกล้ชิดครูและเด็ก รู้ปัญหาโรงเรียน สนับสนุนโรงเรียนดี” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) การบริหารงานของฝ่ายบริหาร อบต. ส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนเตรียมการจัดการศึกษา “อบต.จัดตั้งกรรมการการศึกษา โดยเชิญผู้บริหารโรงเรียนมาร่วมทำแผนการศึกษา 5 ปี และเตรียมตั้งฝ่ายการศึกษา เริ่มต้นคงจะเชิญผู้บริหารเก่งๆ มาบริหาร” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับ อบต. ได้แก่ ปัญหาระบบบริหารของ อบต. เป็นสิ่งที่ครูกังวลหากว่าครูต้องโอนมาอยู่กับ อบต. “ทางราชการยังไม่เปิดใจ เราไม่ได้มา

ควบคุม อยากให้เขามาศึกษาว่า แต่ละคนมีจุดเด่นของตัวเอง แต่มองว่าถ้าโอนให้ อบต. แล้ว อบต. จะเป็นผู้คุมเขา เป็นเจ้านายเขา ป.6 ป.4 ความรู้แค่นี้จะมาคุมเขาได้อย่างไร” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545) จากการสนทนากลุ่มครู พบว่า อบต.ยังไม่พร้อมในเรื่องบุคลากร สมาชิก อบต.ยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ว่าเป็น อบต.ต้องทำอะไรบ้าง “เขารู้แต่ว่าจะต้องดึงบฯไปสร้างในหมู่บ้านของตน โครงการของเรา ยังต้องไปเถียงเอาถึงได้ เขายังไม่เห็นความสำคัญของเราเท่าไร โดยเฉพาะอบต.ที่ไม่เป็นฝ่ายบริหาร” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่า อบต.ต้องปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ให้มีหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาโดยตรง แม้ว่า อบต.จะจัดการศึกษาหรือไม่ก็ตาม เพราะงานของ อบต.ต้องเกี่ยวข้องกับการศึกษา “อบต.ต้องมีส่วนการศึกษาเพิ่มเข้ามา ดูแลเรื่อง การอบรม การจัดงบประมาณการศึกษา จะได้ช่วยพัฒนาการศึกษาทั้งตำบล” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

2.2.3.4. ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารทั่วไป

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ กลุ่มชาวบ้าน ซึ่งรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน จากการสนทนากลุ่ม พบว่า หัวทะเลมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีกลุ่มอาชีพต่างๆที่ประสบความสำเร็จ ที่ อบต.น่าจะให้การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมสนับสนุน ให้เป็นที่รู้จักให้กว้างขวางยิ่งขึ้น “หัวทะเล ยังไม่ประชาสัมพันธ์ว่ามีดีอะไรบ้าง ผมไปทำให้ที่อื่น จะมีคนมาสนใจฟังทั้งหมู่บ้าน และต้องทำได้ด้วย ผมไปสอนเรื่องเห็ดที่ อบต.หนองบุญนาค เคียวนี้ มีโรงเห็ดเต็มเลย แต่ที่นี่ไม่มี” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก อบต. และการทำงานตามที่หน่วยงานต้นสังกัดสั่งการลงมา ทำให้ไม่มีความเป็นอิสระ และขาดความคล่องตัว ครูผู้สอน มองว่า การทำงานของ อบต. ยังไม่เป็นอิสระเท่าที่ควร ยังต้องทำงานตามกรอบของหน่วยเหนือ รวมถึงปัญหาความขัดแย้งภายใน “อบต.ตอนนี้ ยังทำงานตามที่ข้างบนสั่งลงมา ยังไม่อิสระเต็มที่ การทำงานต้องปรับเปลี่ยนมาก ในอบต.เอง ก็มีการขัดแย้งระหว่างประธานสภาคนเก่ากับฝ่ายบริหารถึงกับฟ้องร้องกัน มีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยๆ(สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) กรรมการหมู่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ามาเป็นสมาชิก อบต. ว่า “พวกที่ได้เป็น อบต. ส่วนใหญ่ เป็นคนของพรรคการเมือง เท่าที่ดู กลุ่มนี้เขาเห็นแก่ส่วนรวม แต่ในอนาคต เป็นสิ่งไม่แน่นอน ไม่รู้ใครจะเข้ามาจะเพื่อส่วนรวมหรือส่วนตัว ” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

2.2.3.5. ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมและความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

(1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.ต้องการจัดการศึกษา ครูต้องการให้ อบต.เข้ามามีส่วนร่วม การจัดการด้านนโยบายสาธารณะทุกอย่างเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ในด้านการศึกษา อบต.

ต้องการจัดการศึกษาทุกรูปแบบทั้งในระบบและนอกระบบ การจัดโครงการต่างๆ การจัดค่าย “อบต.พร้อมรับนโยบายจากรัฐบาล ขอให้บอกแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนว่า ให้ทำอะไรบ้าง การศึกษาก็พร้อมจะช่วย หากครูยอมรับเรา ทางกศน.เราประสานกันตลอด มีครูอาสาทำงานกับเรา อบรมอาชีพ จัดเวทีประชาคม จัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง งานวันเด็ก” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545) ครูผู้สอน อยากให้ อบต.และชุมชนเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน ช่วยพัฒนาเด็กให้มากขึ้น “อบต.มีงบประมาณที่ส่งเสริมโรงเรียนได้ ตอนนี้ก็ช่วยดี แต่อยากให้มากกว่านี้ ไม่เฉพาะแต่เรื่องเงิน เรื่องบุคลากร เรื่องกิจกรรมก็อยากให้เข้ามาเสนอแนะ อยากให้มีส่วนร่วมทุกอย่าง สร้างศูนย์เรียนชุมชน ห้องสมุด ให้มีทุกหมู่บ้านจะดีมาก ตอนนี้ อบต.ยังไม่ควรรับจัดการศึกษาทั้งหมด เพราะยังไม่พร้อมหลายอย่าง ทั้งกำลังคน และภาระงานที่เพิ่มขึ้น” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) จากการสนทนากลุ่มผู้แทนชุมชน พบว่า ผู้แทนชุมชนต้องการให้ อบต.เข้าไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในทุกเรื่อง “อยากให้ อบต.ช่วยดูแลการศึกษา เพราะการพัฒนาเด็กสำคัญมาก โรงเรียนมีข้อจำกัดหลายอย่างที่ไม่สามารถทำได้ตามลำพัง ต้องให้ อบต. และชุมชนช่วย อบต.มีงบประมาณ ขอให้ลงกับเด็กให้มากๆ ลดการก่อสร้างลง”(สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

(2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การไม่รู้บทบาทหน้าที่และการวางตัวไม่เหมาะสมและโครงสร้างการบริหารงานของ อบต. เป็นสาเหตุให้ครูรู้สึกไม่ดีซึ่งส่งผลถึงความสัมพันธ์ในทางลบในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันครูยังมองว่า อบต.ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการจัดการศึกษา ดังตอนหนึ่งของการสนทนาที่ว่า “ถ้าครูต้องขึ้นกับท้องถิ่นจะมีปัญหา เพราะครูมีชั้นสูงกว่าตำแหน่งใน อบต. อย่างปลัดอบต.อย่างมากแค่ซี 7 แต่ครูเป็น ซี 8 ซี 9 เขาจะมาทำไม” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เป็นดังนี้

ตารางที่ 45 ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2 จากการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ปัจจัยเงื่อนไข	ปัจจัยส่งเสริม	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
1. ปัจจัยเงื่อนไขภายใน		
1.1 ด้านงบประมาณ	สนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน - สร้างถนนในโรงเรียน - ให้ทุนการศึกษา - โครงการขะวีไรทะเลิล	- งบประมาณ ร้อยละ 40 ใช้สำหรับ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างถนน แหล่งน้ำ และร้อยละ 45 เป็นเงินเดือน พนักงาน - รายได้ลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง
1.2 ด้านวิชาการ	- สมาชิก อบต. มีความรู้วัฒนธรรม ท้องถิ่น - เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด - อบต. เป็นผู้ประสานจัดทำทะเบียน ภูมิปัญญาชาวบ้าน หลักสูตรท้องถิ่น - พื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ - ผู้ปกครองพอใจ อบต.ดูแลเด็กปฐมวัย 3 ขวบได้ดี	- ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา - ไม่มีความรู้ด้านการศึกษา - สมาชิก อบต. ส่วนมากจบประถมศึกษา
1.3 ด้านบุคลากร	- ผู้บริหาร อบต. มีความรู้ความสามารถ และเห็นความสำคัญด้านการศึกษา - กรรมการบริหาร อบต. ทุกคนเป็น กรรมการสถานศึกษา	- สมาชิก อบต. ไม่รู้บทบาทหน้าที่ - ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา
1.4 ด้านการบริหารทั่วไป	- มีการประสานงานที่ดีกับชุมชนและ โรงเรียน - ให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการประชุม - สามารถของงบประมาณจาก อบจ. มาสร้างศูนย์เด็ก	- การซื้อสิทธิ์ขายเสียง สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายพรรค การเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น - สมาชิก อบต. ซื้อเสียงเข้ามา - ความขัดแย้งภายในองค์กรระหว่าง ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ - ขาดอิสระในการทำงาน

ตารางที่ 45 (ต่อ)

ปัจจัยเงื่อนไข	ปัจจัยส่งเสริม	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
1.5 ด้านความต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - อบต.ต้องการจัดการศึกษา - อบต.มีความสนใจที่จะจัดการศึกษาเตรียมให้พร้อมก่อน ยังไม่ระบุเวลารับโอน - ชุมชนต้องการให้ อบต.มีส่วนร่วมจัดการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - อบต. ไม่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา - อบต. ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา - นโยบายรัฐบาลไม่ชัดเจน - ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.
2. ปัจจัยเงื่อนไขภายนอก		
2.1 ด้านความเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> - อบต. อยู่ในพื้นที่ สะดวกในการติดต่อประสานงาน - มีจำนวนโรงเรียนน้อย (ประถม 2 โรงเรียนและมัธยม 2 โรงเรียน) อบต.สามารถดูแลได้ทั่วถึง 	<ul style="list-style-type: none"> - ความล่าช้าและความไม่เหมาะสมของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2.2 ด้านกฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 - พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 - พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนฯ พ.ศ.2542 - พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537(ปรับปรุงพ.ศ.2542) 	
2.3 ด้านการสนับสนุนของรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - ถ่ายโอนให้ อบต.ดำเนินการแล้วคือ - การจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม(นม) , อาหารกลางวัน - จะถ่ายโอนปี พ.ศ. 2547 คือ - ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน - ห้องสมุดประชาชนตำบล - รัฐจัดสรรงบฯให้ท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ35 ของงบฯประเทศในปี พ.ศ.2549 	<ul style="list-style-type: none"> - อบต. เป็นหน่วยงานใหม่ยังไม่มีโครงสร้างการบริหารการศึกษา อาจจะ - ไม่มีความพร้อมและไม่เหมาะสมในการถ่ายโอน - ขาดการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.3.6 ข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2

(1) การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ อบต. การจัดโครงสร้างเริ่มแรก อบต. ไม่มีหน่วยงานด้านการศึกษา แต่ภารกิจด้านการศึกษาถูกกำหนดให้ อบต. ต้องเกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงควรมีการปรับโครงสร้างการบริหารของ อบต. ใหม่ให้มีหน่วยงานด้านการศึกษาด้วย เพื่อทำหน้าที่พัฒนาคน โดยการให้การศึกษาที่มีคุณภาพ สมาชิก อบต. กล่าวว่า “เราคงต้องจัดหน่วยงานด้านการศึกษาขึ้นมา ขณะนี้เราสามารถขอตั้งได้เอง โดยผ่านจังหวัด แต่รอคูก่อนสักสองถึงสามปี” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545)

(2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ กรณีอบต.จัดการศึกษาเอง อบต. จะรับโอนการศึกษาหรือไม่ สมาชิก อบต. ให้ความเห็นว่า “แล้วแต่นโยบายของรัฐ ถ้าให้ทำเราก็ต้องทำ และขึ้นอยู่กับครูด้วยว่าเขาจะยอมมาไหม” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 31 กรกฎาคม 2545) ในด้านความเห็นของครู มองว่า “อบต. เขายังไม่พร้อม ไม่มีความรู้ ต้องเตรียมการให้พร้อมก่อน คงต้องใช้เวลา ครูและอบต. ต้องปรับตัวเข้าหากัน เพื่อจะได้ร่วมงานกันได้” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545)

(3) ระดับการศึกษาที่จัด จากการสนทนากลุ่มสมาชิก อบต. พบว่า อบต. ไม่จัดห้องที่จะรับโอนการศึกษา อบต. พร้อมทั้งจะเรียนรู้และหาประสบการณ์ และพัฒนาบุคลากรที่ดูแลเด็กปฐมวัย 3 ขวบ “ถ้าโอนโรงเรียนมาให้เราก็ดี เราจะดูแลเป็นผู้ประสานงานให้ เราต้องช่วยกัน ต้องเข้าหาชุมชน แล้วจะเร็วขึ้น” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 24 ตุลาคม 2545) ส่วนการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบที่จัดอยู่ต้องทำให้ดีขึ้น “การดูแลเด็กเล็กจะต้องพัฒนาขึ้น อบต. จะให้ทุนผู้ดูแลเด็กไปเรียนวิชาเอกปฐมวัยที่ราชภัฏในภาคเสาร์อาทิตย์ จะทำให้เห็นความแตกต่าง ให้ ผู้ปกครองพอใจในคุณภาพ” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต., 24 ตุลาคม 2545) ครูผู้สอนเห็นว่า อบต. จัดการศึกษาปฐมวัยได้ดีพอสมควร แต่ควรจะมีพี่เลี้ยงที่มีความรู้ด้านอนุบาล “อบต. ดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ และทำได้ดีด้วย แต่อยากได้ครูที่มีความรู้อนุบาล จะได้เข้าใจพัฒนาการของเด็ก ผู้ดูแลเด็กส่วนมากจบ ม.6 หรือจะให้พี่เลี้ยงเด็กมาฝึกงานกับโรงเรียนก็ได้ คงต้องปรับตรงนี้ ส่วนการดูแลอาหารการกินเด็กใช้ได้” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) กรรมการหมู่บ้านเห็นว่า ผู้ปกครองเด็กพอใจในการดูแลเด็กของ อบต. “อยู่ชนเมือง พ่อแม่ต้องทำงานในโรงงาน ไม่มีคนดูแลลูก อบต. จัดศูนย์เด็กได้ดี อยากให้ช่วยตรงนี้ให้มากๆ ให้มีทุกหมู่บ้าน ช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

(4) การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ความร่วมมือกันของโรงเรียนและอบต. เห็นได้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม “อบต. กับโรงเรียนร่วมมือกันตลอด สมาชิก อบต. หลายคนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการโรงเรียน มีอะไรก็ช่วยกัน ปีที่แล้วสร้างถนนให้ โรงเรียนบุญสอง บ้าน

คองขวาง บ้านพะไล กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด ให้ทุนการศึกษา จัดค่ายธรรมะ” (สนทนากลุ่มสมาชิก อบต.,31 กรกฎาคม 2545)

(5) การจัดการศึกษานอกระบบ “อบต.ช่วยเหลือกิจกรรมดี อย่าง กศน. มีครูอาสาไปประจำที่ อบต.ทุกวันอังคาร ไปร่วมประชุม ร่วมจัดเวทีประชาคม ให้งบฯสร้างศูนย์เรียนชุมชน สร้างถนนให้ ศบอ.เมือง กิจกรรมประเพณี ก็ให้เด็กเราไปช่วยทำกระทง วันเด็กก็จัดหาของขวัญมาร่วมจัดกิจกรรม” (สนทนากลุ่มครู, 26 สิงหาคม 2545) ความสัมพันธ์ที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนและ อบต. เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนและ อบต. เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน โรงเรียน “ผอ.คนก่อน ไม่เข้าหาชุมชน ไม่พาเด็กเข้าวัด ไม่พัฒนาโรงเรียน แต่ ผอ.คนนี้ดี เข้าหาชุมชน เข้าหา อบต. ประสานงานเก่ง เข้ากันได้กับหลวงพ่เจ้าคณะตำบล หลวงพ่อให้ทุนการศึกษาเด็กและพระเณรทุกปีเลย โรงเรียนก็ดีขึ้นหลายอย่าง ชุมชนก็ช่วยเหลือ” (สนทนากลุ่มกรรมการหมู่บ้าน, 5 สิงหาคม 2545)

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น2 จากการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. อบต. ควรจัดตั้งหน่วยงานส่วนการศึกษา และมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางการศึกษารับผิดชอบโดยตรง
2. อบต. ไม่ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่ เนื่องจากมีโรงเรียนของรัฐเพียงพอแล้ว
3. อบต. ควรเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการถ่ายโอนการศึกษาจากรัฐ
4. อบต. ควรจัดการศึกษาหรือพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพก่อนแล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
5. อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาในพื้นที่ในทุกด้าน
6. อบต. ควรจัดหาแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนในตำบล มีบทบาทเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสานกับ กศน. เพื่อจัดการศึกษาสายสามัญนอกระบบทุกระดับตามความต้องการของคนในชุมชน

**ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของ อบต. จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยภาคสนาม**

**3.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 จากผล
การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยภาคสนาม**

3.1.1 ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณของ อบต. ชั้น 1 จากผลการวิจัย
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 46

**ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1
ด้านงบประมาณ**

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความ พอเพียงของราย ได้ในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานและความสามารถในการบริหาร งบประมาณของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ตามความเห็นของบุคลากรใน อบต. และผู้แทน ชุมชน ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. มีรายได้อยู่ในระดับมาก (ข้อ 1,2 ตาราง 12)	ปัจจัยส่งเสริม อบต. มีการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานเศรษฐกิจเพียงพอ จึงมีเงินสนับสนุน การศึกษามากขึ้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เก็บภาษีได้ไม่เต็มที่ และครึ่งหนึ่งของงบประมาณใช้ไปในการ จัดทำโครงสร้างพื้นฐาน

จากตารางที่ 46 จะเห็นว่า อบต.ชั้น 1 มีงบประมาณเป็นจำนวนมากพอ อีกทั้งได้พัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานมากพอแล้ว การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังต่อไป
ในสถานการณ์ที่มีการปฏิรูปอย่างเข้มข้น อย่างไรก็ตาม การที่ อบต. มีงบประมาณมากพอที่จะเป็น
ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษา แต่ในอีกทางหนึ่งก็เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เพราะ อบต. จะใช้
งบประมาณส่วนใหญ่ไปลงทุนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า มากกว่าจะทุ่มงบประมาณ
เพื่อการจัดการศึกษาโดยตรง

3.1.2 ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการของ อบต. ชั้น 1 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 47

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 ด้านวิชาการ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถด้านวิชาการและการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับน้อย (ข้อ 6 ตารางที่ 12)	ปัจจัยส่งเสริม สมาชิก อบต. พัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษเพิ่มเติม มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีประสบการณ์ในการทำงานและประกอบอาชีพ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค อบต. ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และไม่มีความรู้ด้านการศึกษา

จากตารางที่ 47 แม้ว่าในมุมมองของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน เห็นว่า อบต. มีความสามารถด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และครูเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก อบต. ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาและไม่มีความรู้ด้านการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามสมาชิก อบต. ได้มีการพัฒนาตัวเองด้วยการศึกษเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเรียน กศน. และบางคนเรียนต่อจนถึงระดับปริญญาตรีและปริญญาโท นอกจากนี้ยังมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีประสบการณ์ในการทำงานและการประกอบอาชีพหลากหลาย สามารถนำมาเชื่อมโยงในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

3.1.3 ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากรของ อบต. ชั้น 1 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 48

**ตารางที่ 48 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1
ด้านบุคลากร**

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับความสามารถในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคลากรใน อบต. เห็นว่าอยู่ในระดับมาก	ปัจจัยส่งเสริม กรรมการบริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญด้านการศึกษา โดยเตรียมจัดตั้งส่วนการศึกษาและเตรียมหาบุคลากร ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ความไม่พร้อมด้านบุคลากร พนักงานไม่เพียงพอ ความรู้ไม่เพียงพอประสบการณ์และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

จากตารางที่ 48 จะเห็นได้ว่า บุคลากรเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้นำ อบต. มีความสามารถให้ความสำคัญ โดยสรรหาผู้ที่เก่งมาเป็นพี่เลี้ยงเตรียมจัดตั้งส่วนการศึกษา ซึ่งในทหรสนะของ อบต. ถือว่าได้ดำเนินการเรื่องนี้มาก แม้ว่าครูและชุมชนจะมองว่า อบต. ได้เตรียมพร้อมบุคลากรในระดับปานกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้ อบต. จะตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากร แต่ในสภาพจริงในพื้นที่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรและบุคลากรที่มีอยู่ก็มีประสบการณ์น้อย ขาดความรู้เรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ หรือแม้แต่การที่สมาชิก อบต. จะเห็นความสำคัญของการศึกษาด้วยเป้าหมายเดียวกัน

3.1.4 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารทั่วไป

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบริหารงานทั่วไปของ อบต. ชั้น 1 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1
ด้านบริหารงานทั่วไป

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
<p>อบต.มีความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ตามการรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชน ในขณะที่บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดการศึกษา ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ครูรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 8, 10 ตารางที่ 12)</p>	<p>ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ มีการประสานงานที่ดีกับชุมชนและโรงเรียน</p> <p>ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายพรรคการเมืองระดับชาติหรือท้องถิ่น ทำให้การเมืองแทรกแซงการบริหาร มีการซื้อเสียงเข้ามา และมีความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับ อบต.</p>

จากตารางที่ 49 จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่นตามการรับรู้ของ อบต. ถือว่าได้เตรียมการในด้านนี้มาก เช่น ได้มีการประสานงานกับผู้บริหาร โรงเรียนและครู โดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาของ อบต. และมีการจัดทำแผนการศึกษา 5 ปี ความสามารถในการประสานงานที่ดี กลายเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สะท้อนบทบาทของ อบต. ในการบริหารทั่วไปได้ชัดเจน ขณะที่ครูและผู้แทนชุมชนรับรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหาร เช่น การแทรกแซงจากการเมืองในด้านการบริหารและด้านผลประโยชน์ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิก อบต. ด้วยกันเองหรือสมาชิก อบต. กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3.1.5 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมของ อบต. ชั้น 1 ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 50

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1
ด้านความเหมาะสม

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก ส่วนความเหมาะสมในการจัดการศึกษาของ อบต. ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับมาก แต่ครูและผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 13 และ 14)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.อยู่ในพื้นที่ทำให้สะดวกในการประสานงาน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต. ไม่มีความรู้ด้านจัดการศึกษาและไม่รับบทบาทหน้าที่

จากตารางที่ 50 จะเห็นได้ว่า คนส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าที่จะให้ อบต. จัด เนื่องจากรัฐมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และมีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนมากกว่าอยู่แล้ว ส่วนการรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชนต่อความเหมาะสมในการจัดการศึกษาโดย อบต. อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเห็นว่า อบต. ไม่มีความรู้ที่เพียงพอในการจัดการศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่ของ อบต. ยังมีพื้นฐานความรู้น้อยและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขณะที่บุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษามาก เพราะเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาและรู้ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งความสะดวกในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ ด้วย

3.1.6 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาของ อบต. ชั้น 1 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1
ด้านความ ต้องการให้ อบต.จัดการศึกษา

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่ความต้องการของครูอยู่ในระดับปานกลาง	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.ต้องการจัดการศึกษาและชุมชนก็ต้องการให้ อบต.จัดปัญหาในการจัดการศึกษาของรัฐและครูทำหน้าที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.

จากตารางที่ 51 จะเห็นว่า การที่ชุมชนต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา เพราะ อบต. มีความใกล้ชิดกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาด้านการศึกษาบางส่วนได้ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านคุณภาพการศึกษา ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาของ อบต. ที่สะท้อนจากมุมมองของครู คือให้ อบต. เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมเชิงอำนาจมาเป็นเชิงสร้างสรรค์ น่าจะเป็นวิถีทางที่จะขจัดปัญหาอุปสรรคได้ และที่สำคัญเป็นความต้องการของครูและประชาชนที่จะเห็น อบต. มีบทบาทใหม่ทางการศึกษาในฐานะผู้ประสานงานที่ดี

3.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2
จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยภาคสนาม

3.2.1 ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณของ อบต. ชั้น 2 ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 52

**ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 2
ด้านงบประมาณ**

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความพอเพียงของรายได้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถในการบริหารงบประมาณของ อบต. อยู่ในระดับปานกลางตามความเห็นของบุคลากรใน อบต. ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนชุมชนเห็นว่า อบต. มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 1, 2 ตารางที่ 28)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน เช่น สร้างถนน ให้ทุนการศึกษา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ งบประมาณส่วนใหญ่ใช้สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน เงินเดือนพนักงาน และมีรายได้ลดลง

จากตารางที่ 52 จะเห็นว่า อบต.ชั้น 2 มีงบประมาณเป็นจำนวนมากพอสมควร แต่งบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปสำหรับโครงสร้างพื้นฐานและเงินเดือนพนักงาน ส่วนในด้านการศึกษาได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างถนนในโรงเรียน การให้ทุนการศึกษา จัดค่ายฝึกอบรมธรรมะ สนับสนุนโครงการขยะรีไซเคิล แต่อย่างไรก็ดี การจัดสรรงบประมาณในด้านการศึกษาก่อนข้างน้อย โดยคิดเป็นเพียงร้อยละ 3.14 จากรายได้ทั้งหมดของ อบต. เท่านั้น

3.2.2 ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการของ อบต. ชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 53

**ตารางที่ 53 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2
ด้านวิชาการ**

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับความสามารถด้านวิชาการและการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคลากรใน อบต. ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ข้อ 3, 4, 6 ตารางที่ 34)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิก อบต. มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นผู้ประสานจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน หลักสูตรท้องถิ่น ปัจจัยที่อุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

จากตารางที่ 53 จะเห็นว่า ในความเห็นของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน เห็นว่า อบต. มีความสามารถด้านวิชาการและประกันคุณภาพทางมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสนใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก เพราะ สมาชิก อบต. ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าใจในพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพ และบทบาทของ อบต. ที่สามารถประสานความสัมพันธ์กับชุมชนและให้บริการชุมชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งยังเป็นผู้ประสานจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้านที่จะสามารถนำมาเชื่อมโยงในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือ การขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูที่เห็นว่า อบต. มีความรู้ทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

3.2.3 ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากรของ อบต. ชั้น 2 จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 54

ตารางที่ 54 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 2
ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของบุคลากรใน อบต. เกี่ยวกับความสามารถในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพร้อมด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก แต่การรับรู้ของครู ในทั้งสองด้านอยู่ในระดับน้อย (ข้อ 5 ตารางที่ 28)	ปัจจัยส่งเสริม กรรมการบริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญด้านการศึกษา โดยกรรมการบริหาร อบต. ทุกคนเป็นกรรมการสถานศึกษา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค บุคลากรใน อบต. บางคนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

จากตารางที่ 54 ในส่วนของ อบต. มีความเห็นว่า อบต. มีความพร้อมมากในด้านการบริหารการศึกษาและการที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้นำ อบต. และกรรมการบริหาร มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญเรื่องการศึกษา อีกทั้งกรรมการบริหาร อบต. ทุกคนเป็นกรรมการสถานศึกษาอยู่แล้ว มีการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งส่วนการศึกษา แต่ในความเห็นของครู มองว่าแม้ อบต. จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับบุคลากรและการบริหาร แต่สมาชิก อบต. บางคนที่ไม่ได้เป็นฝ่ายบริหาร ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา เนื่องจากขาดความรู้พื้นฐานที่ดีและความเข้าใจที่ถูกต้อง

3.2.4 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารงานทั่วไป

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบริหารงานทั่วไปของ อบต. ชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 55

ตารางที่ 55 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 2
ด้านบริหารงานทั่วไป

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
<p>อบต. มีความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ตามการรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชน ในขณะที่บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดการศึกษา ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ครูและผู้แทนชุมชนรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 8, 9, 10 ตารางที่ 28)</p>	<p>ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต. มีการประสานงานที่ดีกับชุมชนและโรงเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม และสามารถของบประมาณจาก อบจ. ได้</p> <p>ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายพรรคการเมืองระดับชาติหรือท้องถิ่น ทำให้การเมืองแทรกแซงการบริหาร มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และมีความขัดแย้งภายในองค์กรระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ</p>

จากตารางที่ 55 จะเห็นว่า ความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตามการรับรู้ของ อบต. ถือว่าได้เตรียมความพร้อมในด้านนี้มาก และกลายเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสะท้อนบทบาทของ อบต. ในการบริหารทั่วไปได้ชัดเจน เช่น การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม การที่สามารถของบประมาณจาก อบจ. เพื่อมาสร้างศูนย์เด็กที่บ้านดอนบม ขณะที่ครูและผู้แทนชุมชนรับรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหาร เช่น การแทรกแซงจากการเมืองในการบริหารและด้านผลประโยชน์ การซื้อสิทธิ์ขายเสียง ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิก อบต. ด้วยกันเอง

3.2.5 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมของ อบต. ชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 56

ตารางที่ 56 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 2
ด้านความเหมาะสม

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก ส่วนความเหมาะสมในการจัดการศึกษาของ อบต. ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับมาก แต่ครูและผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง(ตารางที่ 35, 36)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.อยู่ในพื้นที่ทำให้สะดวกในการประสานงาน และจำนวนโรงเรียนน้อยสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต. ไม่มีความรู้และประสบการณ์ด้านจัดการศึกษา ทำให้ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต. นโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน

จากตารางที่ 56 จะเห็นว่า เนื่องจากรัฐมีความพร้อมอยู่แล้ว ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความพร้อม ทั้งด้านอาคารสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และที่สำคัญคือรัฐมีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนมากกว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างจึงเห็นว่ารัฐมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก ส่วนความเหมาะสมในการจัดการศึกษาโดย อบต. นั้น บุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต.มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษามาก เพราะใน อบต. มีโรงเรียนน้อย (ประถม 2 โรงเรียนและมัธยม 2 โรงเรียน) ทำให้สามารถที่จะดูแลได้ทั่วถึง เข้าใจปัญหาและรู้ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีความสะดวกในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ ขณะที่ความคิดเห็นของครูและผู้แทนชุมชนต่อความเหมาะสมในการจัดการศึกษาโดย อบต. อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเห็นว่า อบต. ไม่มีความรู้และประสบการณ์ที่เพียงพอในการจัดการศึกษา อีกทั้งนโยบายรัฐบาลในเรื่องนี้ก็ไม่ชัดเจน

3.2.6 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาของ อบต. ชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 57

ตารางที่ 57 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 2
ด้านความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของบุคลากรใน อบต.ในระดับมาก แต่ความต้องการของครูและผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 31)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.มีความสนใจที่จะจัดการศึกษา แต่ต้องเตรียมให้พร้อมก่อน และเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ยังไม่ระบุเวลา รับ โอน ขณะที่ชุมชนก็ต้องการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.

จากตารางที่ 57 จะเห็นว่า บุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน ต้องการให้ อบต. มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก เพราะ อบต. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน รู้และเข้าใจในความต้องการของชุมชน แต่ทั้งนี้ควรทำแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพมาตรฐานก่อน และควรเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อม ขณะที่มุมมองของครูที่ต้องการให้ อบต. มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต. ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานที่น้อย รวมทั้งด้านทัศนคติและพฤติกรรมในการใช้อำนาจของ อบต.

3.2.7 ปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย

จากการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีหลายฉบับที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 289) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (มาตรา 41, 42) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (มาตรา 16(9)) และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) (มาตรา 67, 68) เป็นต้น

จากมาตรา 42 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมและ

ประสานส่งเสริมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการทดลองใช้ ดังนั้นสำหรับปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย สรุปได้ว่า

1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การมีกฎหมายที่ให้ สิทธิ อำนาจและหน้าที่ อบต. ในการจัดการศึกษา คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ รัฐบาลได้สนับสนุนโดยการถ่ายโอนงานให้ อบต. คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และเตรียมถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2547 คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนตำบล

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความล่าช้าและความไม่เหมาะสมในหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมที่ตั้งไว้สูงเกินไปอาจทำให้ อบต. ไม่สามารถรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาได้

3.2.8 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการสนับสนุนของรัฐบาล

1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ รัฐบาลได้ถ่ายโอนงานให้ อบต.ดำเนินการแล้ว 3 อย่าง คือการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และเตรียมถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2547 คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนตำบล

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต. เป็นหน่วยงานใหม่ที่โครงสร้างการบริหารยังไม่ลงตัว จึงทำให้เกิดความไม่พร้อมในการเตรียมการและความไม่เหมาะสมในการถ่ายโอนได้ และขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้ อบต.มีความพร้อมอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยภาคสนาม

3.3.1 ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านงบประมาณของ อบต. ชั้น 1 และ ชั้น 2 ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 58

ตารางที่ 58 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านงบประมาณ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความพอเพียงของรายได้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถในการบริหารงบประมาณของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 1, 2 ตารางที่ 12 และข้อ 1,2 ตารางที่ 28)	ปัจจัยส่งเสริม อบต. สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพียงพอ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เก็บภาษีได้ไม่เต็มทีงบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและเงินเดือนพนักงานลูกจ้าง

จากตารางที่ 58 จะเห็นว่า อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 มีงบประมาณเป็นจำนวนมากพอสมควร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำเร็จไปได้พอสมควร การศึกษาให้การสนับสนุนงบประมาณในหลายๆด้าน เช่น การสร้างถนนในโรงเรียน การให้ทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน ในสถานการณ์ที่มีการปฏิรูปอย่างเข้มข้น อย่างไรก็ตาม ในอีกทางหนึ่งก็เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เพราะ อบต. จะใช้งบประมาณส่วนใหญ่ไปลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า และเงินเดือนพนักงานลูกจ้างมากกว่าจะทุ่มงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาโดยตรง

3.3.2 ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการ

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านวิชาการของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 59

ตารางที่ 59 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านวิชาการ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
<p>การรับรู้ของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับความสามารถด้านวิชาการและการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคลากรใน อบต. ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูและผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย (ข้อ 3, 4, 6 ตารางที่ 12 และข้อ 3,4, 6 ตารางที่ 34)</p>	<p>ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ สมาชิก อบต. มีการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาเพิ่มเติม มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีพหลากหลาย จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้าน เตรียมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น</p> <p>ปัจจัยที่อุปสรรค ได้แก่ อบต. ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และไม่มีความรู้ด้านการศึกษา</p>

จากตารางที่ 59 บุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชน เห็นว่า อบต. มีความสามารถด้านวิชาการและประกันคุณภาพทางมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสนใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก สมาชิก อบต. มีการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม สมาชิก อบต. เป็นคนในพื้นที่จึงมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น พื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพจึงมีอาชีพที่หลากหลาย และบทบาทของ อบต. ที่สามารถประสานความสัมพันธ์กับชุมชน และให้บริการชุมชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งยังเป็นผู้ประสานจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาชาวบ้านที่จะสามารถนำมาเชื่อมโยงในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือ การขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูที่เห็นว่า อบต. มีความรู้ทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นมุมมองด้านความรู้ของบุคลากรใน อบต. จึงมี 2 ด้าน ตามแต่มุมมองของกลุ่มบุคคล คือ ครูจะมองว่า อบต. มีความรู้ในระบบที่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับน้อย หากมองอีกมุมหนึ่งคือสมาชิก อบต. มีความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและมีประสบการณ์ในการทำมาหากินในอาชีพต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรท้องถิ่นได้

3.3.3 ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากร

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบุคลากรของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 60

ตารางที่ 60 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
การรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับความสามารถในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคลากรใน อบต. รับรู้อยู่ในระดับมาก แต่ครูรับรู้อยู่ในระดับปานกลางและน้อย (ข้อ 5, 7 ตารางที่ 12 และข้อ 5, 7 ตารางที่ 28)	ปัจจัยส่งเสริม กรรมการบริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญด้านการศึกษา โดยเตรียมจัดตั้งส่วนการศึกษา และมีคณะกรรมการการศึกษาใน อบต. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ความไม่พร้อมด้านบุคลากร พนักงานไม่เพียงพอ ความรู้ไม่เพียงพอประสบการณ์ในการทำงานและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

จากตารางที่ 60 จะเห็นได้ว่า บุคลากรเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้นำ อบต. มีความสามารถ ให้ความสำคัญ โดยสรรหาผู้ที่เก่งมาเป็นพี่เลี้ยงเตรียมจัดตั้งส่วนการศึกษา ซึ่งในทหรสนะของ อบต. ถือว่าได้ดำเนินการเรื่องนี้มาก แม้ว่าครูและชุมชนจะมองว่า อบต. ได้เตรียมพร้อมบุคลากรในระดับปานกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ อบต. จะตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากร แต่ในสภาพจริงในพื้นที่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรและบุคลากรที่มีอยู่ก็มีประสบการณ์น้อย ขาดความรู้เรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ หรือแม้แต่การที่สมาชิก อบต. จะเห็นความสำคัญของการศึกษาด้วยเป้าหมายเดียวกัน

3.3.4 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารงานทั่วไป

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านบริหารงานทั่วไปของ อบต. ชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 61

ตารางที่ 61 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านบริหารงานทั่วไป

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
<p>อบต. มีความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ตามการรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชน ในขณะที่บุคลากรใน อบต. มีการรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดการศึกษา ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. และผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ครูรับรู้ในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 8, 9,10 ตารางที่ 12 และข้อ 8,9,10 ตารางที่ 28)</p>	<p>ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ มีการประสานงานที่ดีกับชุมชนและโรงเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม</p> <p>ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายพรรคการเมืองระดับชาติหรือท้องถิ่น ทำให้การเมืองแทรกแซงการบริหาร มีการซื้อเสียงเข้ามา และมีความขัดแย้งภายในองค์กรระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ และระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับ อบต.</p>

จากตารางที่ 61 จะเห็นว่า ความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถในการประสานงานของ อบต. กับหน่วยงานอื่น ตามการรับรู้ของ อบต. ถือว่าได้เตรียมการในด้านนี้มาก เช่น ได้มีการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาของ อบต. และมีการจัดทำแผนการศึกษา 5 ปี ความสามารถในการประสานงานที่ดี กลายเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สะท้อนบทบาทของ อบต. ในการบริหารทั่วไปได้ชัดเจน ขณะที่ครูและผู้แทนชุมชนรับรู้ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในด้านการบริหาร เช่น การแทรกแซงจากการเมืองในด้านการบริหารและด้านผลประโยชน์ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิก อบต. ด้วยกันเองหรือสมาชิก อบต. กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3.3.5 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสม

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความเหมาะสมของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 62

ตารางที่ 62 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านความเหมาะสม

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก ส่วนความเหมาะสมในการจัดการศึกษาของ อบต. ตามการรับรู้ของบุคลากรใน อบต. อยู่ในระดับมาก แต่ครูและผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 13, 14)	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.อยู่ในพื้นที่ทำให้สะดวกในการประสานงาน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต. งบประมาณด้านจัดการศึกษาและไม่รู้บทบาทหน้าที่ ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต. นโยบายรัฐบาลยังไม่ชัดเจน

จากตารางที่ 62 คนส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐมีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าที่จะให้ อบต. จัด เนื่องจากรัฐมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และมีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนมากกว่าอยู่แล้ว ส่วนการรับรู้ของครูและผู้แทนชุมชนต่อความเหมาะสมในการจัดการศึกษาโดย อบต. อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเห็นว่า อบต. ไม่มีความรู้ที่เพียงพอในการจัดการศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่ของ อบต. ยังมีพื้นฐานความรู้น้อยและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขณะที่บุคลากรใน อบต. เห็นว่า อบต. มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษามาก เพราะเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาและรู้ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งความสะดวกในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ ด้วย

3.3.6 ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต.จัดการศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขด้านความต้องการให้ อบต.จัดการศึกษาของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังตารางที่ 63

ตารางที่ 63 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.ชั้น 1 และชั้น 2
ด้านความ ต้องการให้ อบต.จัดการศึกษา

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
ความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรใน อบต.และผู้แทนชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่ความต้องการของครูอยู่ในระดับปานกลาง	ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ อบต.ต้องการจัดการศึกษาและชุมชนต้องการให้ อบต.จัดปัญหาในการจัดการศึกษาของรัฐและครูทำหน้าที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.

จากตารางที่ 63 จะเห็นว่า การที่ชุมชนต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา เพราะ อบต. มีความใกล้ชิดกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาด้านการศึกษาบางส่วนได้ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านคุณภาพการศึกษา ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาของ อบต. ที่สะท้อนจากมุมมองของครู คือให้ อบต. เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมเชิงอำนาจมาเป็นเชิงสร้างสรรค์ น่าจะเป็นวิถีทางที่จะขจัดปัญหา อุปสรรคได้ และที่สำคัญเป็นความต้องการของครูและประชาชน ที่จะเห็น อบต. มีบทบาทใหม่ทางการศึกษาในฐานะผู้ประสานงานที่ดี

3.3.7 ปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย

จากการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีหลายฉบับที่กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 289) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (มาตรา 41, 42) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 (มาตรา 16(9)) และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) (มาตรา 67, 68) เป็นต้น

จากมาตรา 42 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมและประสานส่งเสริมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการทดลองใช้ ดังนั้นสำหรับปัจจัยเงื่อนไขด้านกฎหมาย สรุปได้ว่า

1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การมีกฎหมายที่ให้สิทธิ อำนาจและหน้าที่ อบต. ในการจัดการศึกษา คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ รัฐบาลได้สนับสนุนโดยการถ่ายโอนงานให้ อบต. คือการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และเตรียมถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2547 คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน ตำบล

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความล่าช้าและความไม่เหมาะสมในหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมที่ตั้งไว้สูงเกินไป อาจทำให้ อบต. ไม่สามารถรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาได้

3.3.8 ปัจจัยเงื่อนไขด้านการสนับสนุนของรัฐบาล

1) ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ รัฐบาลได้ถ่ายโอนงานให้ อบต. ดำเนินการแล้ว 3 อย่าง คือการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน และเตรียมถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2547 คือ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนตำบล

2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อบต. เป็นหน่วยงานใหม่ที่โครงสร้างการบริหารยังไม่ลงตัว จึงทำให้เกิดความไม่พร้อมในการเตรียมการและความไม่เหมาะสมในการถ่ายโอนได้ และขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้ อบต. มีความพร้อมอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ (จากตารางที่ 20,37) และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (หน้า 200,224) ดังตารางที่ 64

ตารางที่ 64 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
1. ให้ อบต.จัดตั้งส่วนการศึกษาและมีบุคลากรทางการศึกษารับผิดชอบโดยตรง(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	1. ให้ อบต.จัดตั้งส่วนการศึกษาและมีบุคลากรรับผิดชอบโดยตรง
2. ให้ อบต.พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพและขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเมื่อ อบต.มีความพร้อม(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	2. ให้ อบต.จัดการศึกษาปฐมวัยให้ดีขึ้นเพื่อให้มีประสบการณ์ประสบการณ์ เรียนรู้งานด้านการศึกษาให้พร้อมก่อนที่จะจัดการศึกษาชั้นที่สูงขึ้น
3. ให้ อบต.ควรจัดตั้งโรงเรียนใหม่(ข้อเสนออยู่ในระดับน้อย)	3. อบต.ไม่ควรตั้งโรงเรียนใหม่ เพราะในพื้นที่มีโรงเรียนมากพอแล้ว ควรมาช่วยพัฒนาโรงเรียนที่มีอยู่ดีกว่าแลประหยัดมากกว่า
4. ให้ อบต.ร่วมกับท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษาแบบสหการ(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	4. ไม่พบแนวทางปฏิบัติ แต่ละท้องถิ่นต่างมีภาระงานด้านอื่นที่จำเป็นต้องทำอยู่มาก
5. ให้ อบต.เตรียมความพร้อมเพื่อขอรับการถ่ายโอน(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	5. ให้ อบต.เตรียมพร้อมด้านบุคลากร ความรู้การบริหาร มีหน่วยงานการศึกษา
6. ให้ อบต.มีส่วนร่วมกับรัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	6. ให้ อบต.และชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียนทุกด้านเพื่อช่วยกันพัฒนานักเรียน
7. ให้ อบต.จัดหาแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนให้เพียงพอ (ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	7. ให้ อบต.สร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน ห้องสมุดให้เพียงพอ
8. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	8. อบต.อยู่ในท้องถิ่นย่อมทราบปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะจัดการศึกษานอกระบบและการอบรมอาชีพให้ประชาชน รวมถึงการจัดการศึกษาสายสามัญทุกระดับ ตามความต้องการของประชาชน
9. ให้ อบต.จัดการศึกษาสายสามัญนอกระบบทุกระดับตามความต้องการของชุมชน(ข้อเสนออยู่ในระดับมาก)	

จากตารางที่ 64 จะเห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลจากทุกกลุ่มทั้งจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยเชิงปริมาณ และจากบุคคลที่ให้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จากการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในข้อเสนอที่ 1 ให้ อบต.จัดตั้ง ส่วนการศึกษาและมีบุคลากรด้านการศึกษามารับผิดชอบโดยตรง แม้ว่า อบต.ยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาอยู่ในขณะนี้ก็ตาม แต่ อบต.ก็มีการกิจด้านการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่อยู่แล้ว และได้ทำหน้าที่นี้ได้ดีพอสมควรตามฐานะทางการเงินของ อบต. รวมถึงความตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเสนอให้ อบต. มีหน่วยงานด้านการศึกษาขึ้นเพื่อให้ อบต. สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะได้พัฒนาตนเองไปสู่การรับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรงในโอกาสต่อไปเมื่อ อบต. มีความพร้อมและต้องการที่จะรับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรง

ในขณะนี้ อบต.ได้รับโอนการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ รวมถึงงบประมาณเพื่ออาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังนั้น อบต.สามารถหาประสบการณ์และเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษาจากตรงนี้ได้ดี ซึ่งขณะนี้ มี อบต.บางแห่งทำได้ดี และเห็นความแตกต่างชัดเจน เป็นที่พอใจของผู้ปกครองและชุมชน และเมื่อ อบต.มั่นใจในความสามารถของตนเองรวมทั้งการตอบรับจากชุมชน อบต.ก็อาจจะขยายการจัดชั้นเรียนไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้

สำหรับแนวทางที่ อบต.จะจัดตั้งโรงเรียนใหม่โดย อบต. เป็นผู้บริหารจัดการเองหรือจ้างผู้ชำนาญการจัดการศึกษาก็ตาม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อย และไม่ควรถูกจัดตั้งโรงเรียนใหม่ เพราะมีโรงเรียนในพื้นที่ในระดับประถมและมัธยมมากพอแล้ว และบางแห่งมีนักเรียนไม่ถึงเกณฑ์จนถึงกับอาจต้องยุบไปรวมกับโรงเรียนอื่น ดังนั้นจึงเสนอให้ อบต.ไปช่วยสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนในพื้นที่เหล่านี้จะดีกว่าและประหยัดงบประมาณด้วย โดยเฉพาะโรงเรียนบางแห่งที่มีสภาพดียกว่าโรงเรียนอื่นๆ อบต.ควรจะเข้าไปดูแล มีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาให้ดีขึ้น

ส่วนการร่วมมือกับ อบต.อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน ร่วมมือกันลงทุนเพื่อจัดการศึกษาในรูปแบบของสหการ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก แต่จากการลงพื้นที่พบว่าแนวทางดังกล่าวมีอุปสรรคมากกว่าโอกาส เนื่องจากสภาพการร่วมมือกันของแต่ละ อบต. และภาระงานอื่นๆ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และรวมถึงฐานะทางเศรษฐกิจของ อบต. แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน และวิสัยทัศน์ที่เห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างฉันทามติและมีเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าแนวทางการจัดการศึกษาแบบสหการซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอเพื่อเป็นทางเลือกให้ท้องถิ่นได้จัดการศึกษาร่วมกัน เป็นนโยบายที่ดีแต่ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติในพื้นที่ศึกษา

ความเหมาะสมสำหรับ อบต.ในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่กลุ่มตัวอย่างเสนอชัดเจนมากที่สุดกว่าทุกประเด็นคือ ให้ อบต.เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ แต่การมีส่วนร่วมนั้นต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ไม่ใช่มีแค่รูปแบบแต่ไม่มีสาระชัดเจน เช่น

กรณีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขียนไว้ดีมากหากปฏิบัติได้จะเกิดผลที่ค้ำต่อการศึกษาแน่นอน แต่จากข้อมูลที่พบ ปรากฏว่าชุมชนมีส่วนร่วมเพียงหาเงินให้โรงเรียนเป็นหลัก ไม่ได้มีการปรึกษาหารือเพื่อพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ดังนั้นหาก อบต. จะใช้โอกาสนี้เข้าไปร่วมมือกับสถานศึกษาอย่างจริงจังและสถานศึกษาก็เปิดโอกาสให้ อบต. และชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ผลประโยชน์ย่อมตกอยู่กับเยาวชนและคนในชุมชนนั้นอย่างแน่นอนและเป็นการเตรียมตัวอย่างดีของ อบต. ที่อาจจะขอรับ โอนการศึกษาได้เมื่อครูและชุมชนยอมรับและเห็นว่า อบต. ทำได้ดีกว่า

นอกจากนี้การที่ อบต. อยู่ในชุมชนและทราบปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้ดี กลุ่มตัวอย่างจึงเสนอให้ อบต. จัดการศึกษานอกระบบเพื่อประชาชนในพื้นที่ ซึ่ง อบต. สามารถทำได้ค่อนข้างอิสระ เช่น การอบรมอาชีพพระยะสั้น การจัดหาแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชน การจัดค่ายสิ่งแวดล้อม การอบรมธรรมชาติด้านยาเสพติด การจัดกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ ซึ่ง อบต. มีเครือข่ายผู้รู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมากมาย ทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นมิติใหม่แห่งการพัฒนาที่มุ่งสู่การพัฒนาคนซึ่งเป็นการพัฒนาไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนและมีคุณค่ามากกว่าการพัฒนาวัตถุ

3.5 การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้ร่างข้อสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่านตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลการตรวจสอบสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยเงื่อนไขที่ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นตรงกัน ได้แก่

1. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับงบประมาณ

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่ อบต. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตำบลอย่างเพียงพอแล้ว

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การเก็บภาษีของ อบต. ยังเก็บได้ไม่เต็มที่ การใช้งบประมาณในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและจ่ายเงินเดือนพนักงานลูกจ้างเป็นส่วนใหญ่

2. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับวิชาการ

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่สมาชิก อบต. พัฒนาดนเองด้วยการศึกษาเพิ่มเติมและการที่สมาชิก อบต. มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีประสบการณ์ในการทำงาน และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และไม่มีความรู้ด้านการศึกษา

3. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับบุคลากร

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่กรรมการบริหาร อบต. มีวิสัยทัศน์ และเห็นความสำคัญของการศึกษา และการมีคณะกรรมการการศึกษาของ อบต.

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การมีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรมีความรู้ น้อย ขาดประสบการณ์ และการที่สมาชิก อบต. ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

4. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การประสานงานที่ดี ระหว่าง อบต. ชุมชน และโรงเรียน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การที่สมาชิก อบต. เป็นเครือข่ายการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น การซื้อเสียงเข้ามาของสมาชิก อบต. ทำให้การบริหารถูกแทรกแซงจากการเมือง และมีความขัดแย้งในองค์กร

5. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับความเหมาะสม

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่ อบต. อยู่ในพื้นที่ ทำให้มีความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การที่สมาชิก อบต. ไม่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา และไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

6. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับความต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่ อบต. ต้องการจัดการศึกษา และชุมชนต้องการให้ อบต. จัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ครูไม่ยอมรับศักยภาพของ อบต.

7. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับกฎหมาย

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ กฎหมายที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความล่าช้าในหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความไม่เหมาะสมของเกณฑ์การประเมินความพร้อม ที่อาจจะทำให้ออบต. ไม่สามารถรับการถ่ายโอนการศึกษาได้

8. ปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวกับการสนับสนุนจากรัฐบาล

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ รัฐบาลได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยการถ่ายโอนภารกิจให้ออบต. คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย 3 ขวบ อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารในระยะแรกไม่มีการกำหนดส่วนงานด้านการศึกษาไว้ ขาดการสนับสนุนส่งเสริมในการเตรียมความพร้อมให้ออบต. อย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ออบต. ที่ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นตรงกัน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนวทางเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ ออบต.

1.1 การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของ ออบต. คือ ให้ ออบต. จัดตั้งส่วนการศึกษา และ สรรหาบุคลากร รับผิดชอบการศึกษาโดยตรง

1.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ให้ ออบต. จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยรัฐต้องเพิ่มสัดส่วนงบประมาณให้ออบต. เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอในการจัดการศึกษา

1.3 ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ให้ ออบต. ประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อให้การศึกษาอบรมเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาให้บุคลากรใน ออบต. ในเรื่องต่อไปนี้

1.3.1 การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา

1.3.2 การวางแผนการจัดการศึกษา

1.3.3 การบริหารการศึกษา

1.3.4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา

1.3.5 การพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา

1.3.6 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

1.4 ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารบุคคล

1.4.1 การบริหารบุคคล ให้ อบต. สรรหาบุคลากรหรือรับโอนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา วุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.4.2 ให้ อบต. จัดระบบบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการ

1.5 ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป

1.5.1 การเสริมสร้างประสบการณ์ การระดมทรัพยากร และการประสานงาน ให้ อบต. ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถานศึกษาและประชาชนในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการจัดการศึกษา สร้างความรู้สึกร่วมและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ให้เกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การระดมทรัพยากรมาเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

1.5.2 การสร้างความเข้าใจและการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้มีการประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของงานด้านการศึกษา ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว ป้ายประกาศ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาในระบบ

2.1 กรณี อบต. จัดการศึกษาด้วยตนเอง

2.1.1 การจัดและพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย ให้ อบต. มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพ แล้วจึงขยายการจัดการศึกษาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เมื่อ อบต. มีความพร้อม

2.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ อบต. ได้รับการเตรียมความพร้อม เพื่อขอรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐ

2.2 กรณี อบต. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 ให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน

2.2.1.2 มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.2.1.3 มีส่วนร่วมในการบริหารบุคคล โดยเฉพาะการส่งเสริมสนับสนุน และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

2.2.1.4 มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร

2.2.1.5 มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

2.2.1.6 มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะทาง การจัดการศึกษานอกระบบ

- 3.1 อบต. ประสานงานกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบทุกระดับ ตามความต้องการของชุมชน
- 3.2 อบต. จัดให้มีแหล่งศึกษา คำนคว้า ในตำบล เช่น ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูลตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้สามารถบริการประชาชนได้ทั่วถึงทั้งตำบล
- 3.3 อบต. ส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการฝึกอาชีพ